

# ÅRSRAPPORT 2017

*Stiftelsen Antidoping Norge*



ANTIDOPINGNORGE



APRIL 2018

STIFTELSEN ANDTIDOPING NORGE | ÅRSRAPPORT 2017

Forsidefoto: Antidoping Norge gjennomførte, på oppdrag fra Det internasjonale sykkelforbundet (UCI), dopingkontrollene under Sykkel-VM i Bergen.

Foto: Cornelius Poppe/NTB scanpix

Redaksjon: Halvor H. Byfuglien og Lars Vestad

Design: Amund Nitter design

# INNHOOLD

<b>ÅRSBERETNING FRA STYRET</b>	<b>6</b>
<b>1 ADMINISTRASJON OG KOMMUNIKASJON</b>	<b>24</b>
<b>2 KONTROLL OG PÅTALE</b>	<b>36</b>
<b>3 FOREBYGGENDE ARBEID I IDRETTE</b>	<b>50</b>
<b>4 INTERNASJONALT OG MEDISINSK</b>	<b>58</b>
<b>5 FORSKNING OG UTVIKLING</b>	<b>68</b>
<b>6 DOPING SOM SAMFUNNSPROBLEM</b>	<b>74</b>
<b>ANTIDOPING NORGE 15 ÅR</b>	<b>96</b>

# HELSING FRÅ STYRELEIAR

Det er tid for å sjå tilbake på åtte artige, interessante, krevjande og oppmuntrande år i styret for ADNO, dei siste sju åra som styreleiar. Denne våren takkar eg av.

Mitt engasjement for antidopingsarbeidet starta då eg var Kulturminister og eg har hatt ein bratt læringskurve. Lite visste eg om dette emnet då eg vart minister.

Så fekk eg vera med på å etablera Antidoping Norge i 2003. Anders Solheim var med frå starten som dagleg leiar og vi har hatt eit godt samarbeid heile tida. I 2010 vart eg styremedlem utnemnd av NIF.

Eg har lyst til å nemna nokre milepæla frå denne perioden:

- Vi har fått eit større fokus på doping som eit helse - og samfunnsproblem, ikkje berre ei utfordring innan idretten.
- «Ærleg Talt»-kampanjen i 2013 og 2014 der sterke personlege historiar vart formidla.
- 2013 vart eit minnerikt jubileumsår for Antidoping Norge. Det vart vedtatt ei skjerpa lovgiving til også å omfatta erverv, å eiga og bruk av dopingmidlar. Dette var noko ADNO hadde kjempa for i mange år. 1. juli 2013 var det eit faktum.
- I 2014 fekk vi for fyrste gong eit driftstilskot over statsbudsjettet - 3 millionar kroner - for å kjempa mot doping som helse- og ungdomsproblem.
- Vi har fått på plass vår eiga profileining - eit samarbeid med dopinglaboratoriet i Oslo og dei nordiske landa. Dette gjer oss i stand til å drive eit endå meir målretta og spissa testprogram.

Vi har dei siste åra i styret og administrasjonen særleg vore opptatt av fornying av ADNO. Dette resulterte i ny visjon, verdiar og ein ny strategiplan for perioden 2016-2019. Vi laga også ein ny organisasjonsplan og presenterte ein ny visuell identitet. Organisasjonen skal tufta arbeidet på fylgjande verdisetningar: *Se muligheter, skap engasjement, søk kunnskap, vær etterrettelig, vis resultat og del utfordringen.*

Antidopingarbeidet er til for å beskytta dei reine utøvarane og ein rein treningskultur.

Det som har skjedd i desse åra viser tydeleg at kampen mot doping må halda fram - med økt styrke. Den siste tida har avsløringane av den gjennomorganiserte dopingbruken i russisk idrett fått stor merksemd. Det som har kome fram har vore sjokkerande og trist for alle som er glad i idrett.

ADNO har opplevd stor vekst dei siste åra. Vi har fått solid auke i løyvingane og fått utvida virkeområde vårt. Dette ser vi på som en tillitserklæring for det som er gjort, og ei utfordring til å gjera enno meir.

Internasjonalt har Norge no ei unik anledning til å spela ei sentral rolle i utviklinga av antidopingarbeidet. Linda Hofstad Helleland er visepresident i WADA. Anders Solheim, leiar antidopingkonvensjonen i Europarådet og Rune Andersen innehar verv og posisjonar som gjer at han har vore helt sentral i arbeidet internasjonalt. Alt dette til saman gir Norge ein fantastisk plattform til å påverka.

Eg takkar for tilliten i desse åra og takkar ein gjeng med tilsette som står på, ser utfordringane og søker ny kunnskap for å sikra like forhold og fremma rein trening både i og utafør den organiserte idretten.



**Valgerd Svarstad Haugland**  
*Styreleiar*

*«Det som har skjedd i desse  
åra viser tydeleg at kampen  
mot doping må halda fram  
– med økt styrke.»*

# ÅRSBERETNING FRA STYRET

Stiftelsen Antidoping Norge (ADNO) har vært i operativ drift siden 1. juli 2003. Antidoping Norge ble opprettet for å sikre at kontroll- og påtalevirksomheten for dopingsaker organiseres uavhengig av Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité og staten (NIF).

I henhold til vedtektene er ADNOS hovedformål å drive kontrollvirksomhet, utøve påtalevirksomhet overfor NIFs domsorgan, drive verdi- og informasjons- og forebyggende virksomhet, drive internasjonal virksomhet og bidra til forskningsarbeid knyttet til virksomheten.

ADNO baserer driften, slik formålet forutsetter, på en fri og selvstendig stilling. Stiftelsen utøver sin virksomhet fra leide lokaler på Ullevaal stadion og ledes til daglig av daglig leder Anders Solheim.

## STRATEGIPERIODEN 2016-2019

ADNO har fireårige strategiperioder og er ved utgangen av 2017 halvveis i inneværende periode. Det ble gjennomført en grundig prosess før styret vedtok strategiplanen for perioden 2016-2019. Det er styrets oppfatning at planen er ambisiøs, og at det er løfter og ambisjoner i planen som er noe å strekke seg mot.

Følgende seks løfter er det organisasjonen har sagt at vi skal levere på:

- **Løfte 1:** Vi skal være en attraktiv og profesjonell organisasjon.
- **Løfte 2:** Vi skal ha en verdensledende kontrollvirksomhet.
- **Løfte 3:** Vi skal heve kvaliteten på det internasjonale antidopingarbeidet.
- **Løfte 4:** Vi skal være en pådriver i idrettens forebyggende antidopingarbeid.
- **Løfte 5:** Vi skal koordinere og være ledende i arbeidet for et dopingfritt samfunn.
- **Løfte 6:** Vi skal ha et forskningsarbeid som er relevant og sikrer kvalitet og utvikling.

Organisasjonens visjon er:

**REN TRENING. LIKE MULIGHETER.**

## NY ORGANISASJONSPLAN

Med en ny strategiplan, økte tilskudd og nye virksomhetsområder anså styret det som fornuftig å utvikle en organisasjonsplan tilpasset de ambisjoner en nedtegnet. Det var et ønske å etablere en mest mulig effektiv organisasjon der kompetansen ble brukt på en best mulig måte. Det ble blant annet etablert tre avdelinger som ivaretar kjernevirksomheten – *kontroll og påtale, forebygging og folkehelse* og *internasjonalt* – i tillegg til at *administrasjon og kommunikasjon* ble etablert som egne støtteenheter.

De organisasjonsmessige endringer som innebar en betydelig styrking av etterforskningsfeltet og etablering av en egen internasjonal og medisinsk

avdeling har etter styrets syn vist seg avgjørende for virksomheten. Omfattende norske saker har vært grundig utredet og ADNO har tatt en sentral rolle i utviklingen av det internasjonale antidopingarbeidet. Gjennom en sterk internasjonal avdeling har vi også muligheter til å påvirke den pågående revisjonsprosessen av World Anti-Doping Code.

Det medisinske området som er tillagt internasjonal avdeling i organisasjonen ble styrket i 2017 med en medisinsk fagrådgiver. Styret registrerer at legemiddelbruk og dopingbestemmelsene også er satt på dagsorden i norsk idrett i 2017. Informasjons- og forebyggende antidopingarbeid er etterspurt som aldri før, og med en dedikert avdeling på dette området sikres både kvalitet og kvantitet i organisasjonens forebyggende tiltak.

Med støtteenhetene administrasjon og kommunikasjon har organisasjonen i tillegg spisset seg på viktige områder. Personaloppfølgingen har blitt mer helhetlig og systematisk, mens en dedikert kommunikasjonsenhet har sikret et solid og robust kommunikasjonsarbeid i en tid der stiftelsen har opplevd et historisk stort trykk fra ekstern media og andre som søker informasjon.

Etter en overordnet vurdering av ny organisasjonsplan, ble det igangsatt en gjennomgang av administrasjon og oppdragsvirksomheten for å sikre at administrasjonsenheten er best mulig rigget framover er det besluttet å se på sammensetning, roller og organisering av enheten framover.

ADNO har definert et sett med verdisetninger

som sier hva vi vil skal prege organisasjonen og dens ansatte. Med mange nyansettelser og stadig vekst, er styret opptatt av at det jobbes godt med en felles organisasjonskultur som støtter opp om organisasjonens strategi.

## ADMINISTRASJON OG ØKONOMI

---

Antidopingarbeidet har fått en enorm oppmerksomhet de siste årene, både nasjonalt og internasjonalt. For ADNO har dette bydd på nye utfordringer, men også gitt nye muligheter. Med større interesse og bevissthet stilles det nye krav til hva stiftelsen skal levere. Dette gjelder innenfor alle virksomhetsområder.

Styret er svært tilfreds med at regjeringen har sett viktigheten av å styrke antidopingarbeidet gjennom økte tilskudd de siste årene. Det har vært nødvendig å innhente nye kompetanse for å sikre en verdensledende kontrollvirksomhet, sørge for at idrettens ønske om økt forebyggende aktivitet kan oppfylles og gjøre organisasjonen i stand til å påvirke utviklingen av det internasjonale arbeidet. Styret ser videre grunn til å påpeke hvordan norske myndigheter på relativt kort tid har økt tilskuddene til doping som samfunnsproblem. Styrets klare inntrykk er at Norge er i ferd med å innnta en lederposisjon også innenfor dette området, noe den internasjonale konferansen, som ble arrangert sammen med Helse- og omsorgsdepartementet i juni, var et bevis på.

Tilskuddet fra Kulturdepartementet for å drive antidopingarbeidet i idretten har økt gradvis de siste

årene, 28 millioner kr i 2015, 30 millioner i 2016 og 34,6 millioner kroner for 2017. For 2018 er det gitt 36,3 millioner kroner, i tillegg til at det er gitt 1,2 millioner kroner for å drifte et sekretariat for WADAS visepresident. Tilskuddet fra helsemyndighetene har økt gradvis og var i 2016 på 7,32 millioner kroner, 7,5 millioner i 2017 og 7,7 millioner kroner i 2018.

Nye virkeområder og nye krav har bidratt til en vekst i sentraladministrasjonen. Styret er opptatt av at det bygges en profesjonell og effektiv organisasjon med sterke fagmiljøer. På administrasjonssiden er det vektlagt å utvikle gode personalrutiner og ha fokus på å videreutvikle det gode arbeidsmiljøet. Styret vedtok i 2017 blant annet en ny lønnspolitikk. Det ble i 2017 også gjennomført en HMS-undersøkelse. Denne ble gjort av et eksternt firma og var en oppfølging av tilsvarende undersøkelse i 2015. Undersøkelsen viste gode resultater på en rekke områder, og er sånn sett en bekreftelse på at de organisatoriske grepene som ble tatt fra 1. januar 2016 også kan ha hatt positiv betydning for arbeidsmiljøet.

I 2017 var det behov for å utvide kontorlokalene. I slutten av 2017 og ved inngangen til 2018 er det et særlig fokus på å optimalisere IKT-løsningene slik at organisasjonen har en fremtidsrettet, fleksibel, uavhengig og sikker IT-plattform.

## KOMMUNIKASJON

2016 var et historisk toppår knyttet til medieoppmerksomhet omkring ADNO, men også 2017 har vært et år utenom det vanlige. Det viser seg gjennom et økt antall mediehenvelser og medieoppslag. I tillegg til interesse rundt nasjonale dopingsaker har norsk media i stort omfang dekket utfordringer i det internasjonale antidopingarbeidet. Dette mener styret er udelte positivt, og kommunikasjonsarbeidet er viktig både for å utfordre og bidra til utvikling på området og for å drive ren folkeopplysning innenfor et komplekst område.

Styret er av den oppfatning at ADNO har drevet et

godt og gjennomarbeidet kommunikasjonsarbeid i en utfordrende tid. ADNO har vært synlig i mediebildet og vist klart standpunkt i internasjonale spørsmål. Det forebyggende arbeidet som gjøres får mye positiv oppmerksomhet i regionale og lokale medier. Tilbakemeldingene ADNO fikk gjennom journalistundersøkelsen gjort av analysebyrået Aalund, fortalte tydelig at organisasjonen har et solid omdømme og stor troverdighet blant norske journalister. Dette oppleves som svært tilfredsstillende etter to år med et ekstraordinært søkelys rundt temaet og organisasjonen.

Innenfor kommunikasjonsarbeidet er det naturlig at synlighet på sosiale medier blir stadig viktigere. I 2017 er det prioritert å legge inn mer ressurser på dette, blant annet gjennom økt videobruk. Det er også inngått et samarbeid med prosjektet Neste Generasjon for å nå ut til og legge til rette for bruk av unge utøvere i informasjonsarbeidet.

## PÅTALEVIRKSOMHETEN

Det foreligger 18 påtaleavgjorte saker i 2017. Dette er et nesten like høyt tall som året før (20). I et toårsperspektiv er det historisk mange dopingsaker. Økningen i antall saker kan i stor grad knyttes til lanseringen av varslingskanalen Dopingvarsel i mars 2016. Det viser seg at omtrent halvparten av sakene i denne perioden bygger på tips eller innspill til organisasjonen. Styret har sett hva varsling kan bety i internasjonale saker, og synes det er veldig bra at stiftelsen kan tilby en kryptert varslingsjeneste som ivaretar anonymiteten på en sikker måte. Framover vil det være viktig å synliggjøre varslingsjenesten, og her vil det være viktig at idretten selv kan bidra.

Av de 18 sakene ble fire henlagt. Av de 14 sakene som da ble påtalebegjært (5) eller der det endte med en forenklet behandling (9), handlet fem saker om anabole steroider. Sakene for øvrig har fordelt seg på cannabis (2), hormon- og metabolske modulatorer (2), nektelser (2), peptidhormoner, vekstfaktorer og relaterte



substanser (1) og en som handlet om både anabole steroider og hormon- og metabolske modulatorer.

Siden 1. januar 2015 er det gitt åpning for at saker kan avsluttes etter en forenklet behandling i Påtale-nemnden. Det er en klar tendens til at mange saker avsluttes med det og da ikke havner i NIFs domsorganer. Av 19 domfellelser i 2017 ble 12 av sakene avgjort med forenklet behandling. Styret mener dette er en god ordning, men ser også at dette bidrar til en økt arbeidsbelastning knyttet til påtalearbeid i administrasjonen.

Styret tok i 2017 initiativ til en miniutredning av påtalefunksjonen i organisasjonen. Bakgrunnen var at den har vært som den er i dag siden stiftelsen ble etablert. Konklusjonen fra utredningen var at funksjonen i all hovedsak er organisert på en god måte. Det foreligger også enkelte anbefalinger i utredningen som vil vurderes fremover.

Anstein Gjengedal har ledet Påtalenemnden i ADNO helt fra starten og var også leder av påtalearbeidet i dopingsaker i norsk idrett før stiftelsens tid. I desember 2017 ble Gjengedal erstattet av Katharina Rise. Styret takker for den innsatsen Gjengedal har gjort gjennom så mange år.

## KONTROLLVIRKSOMHETEN

Styret er tilfreds med at det ble innhentet 3081 dopingprøver som del av det nasjonale testprogrammet. Målt opp mot antall dopingsaker i 2017 er det en historisk høy «treffprosent». Styret registrerer at en mer målrettet testing som i stadig økende grad bygger på tips og annen informasjon som er hentet inn, gir resultater.

Etterforsknings- og etterretningsarbeidet som del av antidopingvirksomheten er ennå i en tidlig fase. Styret ser viktigheten av å utvikle dette området ytterligere. Sammen med et målrettet testprogram og et velutviklet profilerarbeid vil dette være bærende faktorer i en effektiv kontrollvirksomhet.

**TABELL 1: Dopingprøver totalt i 2017**

	Urin	Blod	ABP	Pusteprøver	Total
Nasjonalt program	2122	216	743	-	3081
Oppdrag	703	110	172	948	1933
Totalt	<b>2825</b>	<b>326</b>	<b>915</b>	<b>948</b>	<b>5014</b>

*I tillegg har kontrollpersonell fra ADNO bistått andre organisasjoner med prøvetaking som ikke fremkommer i tabellen over.*

Testprogrammet i norsk idrett bygger på kravene som WADA stiller gjennom sitt tekniske dokument for sportsspesifikke analyser (TDSSA). Her har ADNO søkt om, og fått innvilget, en reduksjon med begrunnelse i det velutviklede profilprogrammet som er på plass blant norske utøvere, og da særlig innen utholdenhets- og styrkeidretter.

ADNO har gjennom de siste årene påtatt seg en del testing utenfor den organiserte idretten. Styret synes det både er riktig og viktig at Antidoping Norge spiller en rolle når internasjonale idrettsarrangementer går av stabelen i Norge, som for eksempel under sykkel-VM i Bergen i 2017. På andre områder har ADNO gjort det styret mener er viktig nybrottsarbeid. Gjennom for eksempel X Games og testing i proffboksing er det etablert antidopingavtaler som har gitt nyttig erfaring og som kan være modeller for antidopingprogram som faller utenfor den organiserte idretten. Den første avtalen med X Games var et gjennombrudd – og i desember 2017 ble en ny avtale inngått med X Games der skateboarderne for første gang vil inkluderes i et antidopingprogram.

## FOREBYGGENDE ARBEID I IDRETTE

Aldri før har det vært så mye forebyggende antidoping-aktivitet i norsk idrett som i 2017. Det gjenspeiles blant annet i foredragsetterspørsmål, gjennomføring av e-læring og antall Rent Idrettslag. Idrettsstyrets vedtak fra 2017 om å holde tilbake deler av rammetilskuddet til særforbund som ikke har en handlingsplan mot doping har etter vår oppfatning vært et svært positivt grep. Styret ser grunn til å gi Idrettsstyret stor honnør for sin tydelighet på dette området.

Rent Særforbund er en ordning som har eksistert i noen år, men med NIFs vedtak stilles det nå helt andre krav om at planene som legges følges opp med konkret handling. For å sikre at planene følges opp er det lagt opp til en sertifiseringsordning. Ved utgangen av 2017 var 18 forbund sertifisert som Rent Særforbund. I tillegg er det igangsatt en prosess med brorparten av forbundene. Styret mener dette er en veldig god start og lover godt for et gjennomgripende og systematisk antidopingarbeid i norsk idrett.

Selv om lokale initiativ og ildsjeler er viktig, tror styret det er et viktig signal som sendes fra toppen av norsk idrett og særforbundene selv. Kravene som nå stilles nedover i organisasjonen medfører høy aktivitet. I 2017 ble 249 idrettslag (150 i 2016) sertifisert som Rent Idrettslag, 12 000 personer (6000 i 2016) gjennomførte e-læringsprogrammet Ren Utøver og det ble holdt over 200 foredrag i norsk idrett.

Styret mener ADNO må fortsette dialogen med idretten for å sikre relevante, oppdaterte og attraktive program og verktøy, men idretten må selv ta et ansvar for å ta tilgjengelige virkemidler i bruk.

### Foredrag i 2017

	Foredrag	Tilhørere
<b>IDRETT</b>		
Organisert idrett	188	6850
Idrettsfag vgs	35	2090
Toppidrett vgs	15	1062
<b>Totalt idrett</b>	<b>238</b>	<b>10002</b>

### FOLKEHELSE

#### Lokal mob mot doping

Ungdomsskole	27	1075
Videregående skole	163	13004
Yrkesgrupper og andre	76	2890
<b>Sum</b>	<b>266</b>	<b>16969</b>

#### Foredrag på oppdrag\*

Ungdomsskole	7	842
Vgs	14	1209
Folkehøgskole/høgskole	26	1293
Politi, forsvar, kriminalomsorg, toll	24	617
Helsepersonell	8	283
Treningscenter - foredrag	4	255
Tverrfaglige foredrag	34	1019
<b>Sum</b>	<b>117</b>	<b>5518</b>

**Totalt folkehelse** **383** **22487**

**TOTALT FOREDRAG** **621** **32489**

\*Inkludert regionale og nasjonale seminarer og konferanser

### Informasjonsstands i 2017

Arena	Antall
Idrett	19
Treningscenter	24
Samfunn/folkehelse	8
<b>Sum</b>	<b>51</b>

## INTERNASJONALT

Det internasjonale antidopingarbeidet har lagt bak seg et urolig år og står foran viktige veivalg. Norge og ADNO har en sterk posisjon og fantastisk mulighet til å påvirke det som skjer framover. Med Linda Hofstad Helleland som WADAS visepresident, Anders Solheim som leder av Europarådets kontrollorgan for antidopingkonvensjonen og Rune Andersen med verv og posisjoner i sentrale fora har Norge en stemme som blir hørt. Styret mener det er viktig at denne muligheten gripes. Dette handler om å bidra til at norske utøvere kan delta i konkurranser på like vilkår.

I oppkjøringen til vinter-OL i 2018 har styret vært opptatt av at ADNO skal være tydelig i sin kommunikasjon knyttet til hvilke krav som burde stilles til en eventuell russisk deltakelse. Herunder at det måtte være strenge kriterier og åpenhet rundt kriteriene som ble stilt til de som skulle delta under nøytralt flagg. Videre har styret ment at det må gjennomføres grundig oppfølging av alle forhold som fremkommer i McLarens rapport og i øvrige dokumenter.

I den videre organisering av antidopingarbeidet, mener styret at ADNO bør søke å påvirke at WADAS strukturelle ledelse blir slik at den utøvende tilsynsfunksjonen er uavhengig og at regelverk og budsjett bør fastsettes av et representativt organ.

Rettferdig rettergang, åpenhet, uavhengighet og oppfølging av maktfordelingsprinsippet trenger økt fokus i internasjonalt antidopingarbeid. Dette er tema som ADNO lenge har vært opptatt av, og som det oppleves har fått gjenklang internasjonalt den siste tiden. Styret ønsker at ADNO fortsatt skal være en pådriver og tydelig stemme for å bevege antidopingbevegelsen og internasjonal idrett i denne retningen.

Styret er glad for at ADNO kan bidra til å etablere solide antidopingprogram i betydningsfulle idrettsnasjoner. Slike samarbeid forutsetter imidlertid finansiering og at WADA fører tilsyn med prosjektene. I 2017 har organisasjonen bidratt i Tyrkia og Kenya.

Ikke minst sistnevnte samarbeid mener styret er et svært viktig prosjekt, og det er derfor gledelig å se de framskritt som er gjort gjennom året. At en igjen fikk i stand en samarbeidsavtale med Kina var svært positivt.

Også internasjonalt reises det debatt om ordningen med medisinske fritak og utbredelsen av enkelte legemidler i noen idrettsmiljøer. Styret vil derfor se nærmere på dagens faktagrunnlag for nærmere vurdering av problemstillinger knyttet til legemiddelbruk, medisinske fritak og forholdet til dopingbestemmelse.

## FORSKNINGS- OG UTVIKLINGSARBEIDET

Styret erkjenner at det har vært en utfordring å få etablert en solid forskningssatsing. Det er utvilsomt viktig å drive fram relevant og god antidopingforskning. Heller ikke samarbeidet som ble etablert med Norges idrettshøgskole og Norges Skiforbund i 2014 har båret de frukter en håpet på. Søknadene har ikke holdt god nok kvalitet og har ikke vært relevante nok.

Styret mener det er viktig at det søkes etter andre forskningssamarbeid som kan gi ønsket utbytte. Det er nå avsatt noe mer ressurser internt for å gi forsknings- og utviklingsarbeidet i organisasjonen et nødvendig løft.

## FOLKEHELSEARBEIDET

På noen år har stiftelsens virksomhet utenfor den organiserte idretten opplevd en voldsom vekst, takket være solide driftstilskudd fra helsemyndighetene. Styret er imponert over hvordan dette arbeidet har utviklet seg i form av rekkevidde, kvalitet og antall målgrupper på kort tid.

For 2017 ble det bevilget 7,5 millioner kroner som driftstilskudd over statsbudsjettet til denne delen av virksomheten. I tillegg hentes det noe offentlige midler som samfinansiering av de fylkeskommunale samarbeidsprosjektene.

I 2017 har det vært styrket fokus på å ha en helhetlig tilnærming til mest mulig av den aktiviteten som gjøres. Fylkessamarbeid var utgangspunkt for det som kalles Lokal mobilisering mot doping. Denne modellen er nå tilpasset en kommunal modell. Styret har stor tro på at slike helhetlige og tverrfaglige modeller gir mest varig effekt, og på denne måten kan organisasjonen ta i bruk flest mulig av de mange gode virkemidler som er utviklet for ulike målgrupper.

Av nye lanseringer i 2017 er det verdt å trekke fram skoleprogrammet Ren Elev. Et nettbasert undervisningsopplegg som er særlig tilpasset videregående skole, med videoer, oppgaver og presentasjoner.

Ellers er det ingen tvil om at den store enkeltstående hendelsen i 2017 var gjennomføringen av den internasjonale konferansen DOPING AND PUBLIC HEALTH i Oslo i juni. Styret er glad for at Helse- og omsorgsdepartementet var med som arrangør her, og også at Kulturdepartementet stilte seg bak dette arrangementet. Med 230 deltakere fra 40 nasjoner var dette en tydelig markering av at Norge har inntatt en sterk posisjon på dette feltet. Styret tror det er viktig å se på hvordan dette kan utnyttes videre.

Styret ser stor verdi i å inngå samarbeid med det offentlige eller organisasjoner som ser behov for å øke kompetansen om antidoping. I 2017 er det for eksempel inngått avtale med AKA.

Det er etablert en egen referansegruppe for antidopingarbeidet som inkluderer Helsedirektoratet, Politidirektoratet, Tolldirektoratet og Nasjonalt senter for mat, helse og fysisk aktivitet. Her har det vært møter i 2017 og en er enige om å styrke innsatsen i det forebyggende og kriminalitetsbekjempende antidopingarbeidet.

Norske treningssentre er ledende i verden når det kommer til antidopingarbeid. At det nå er over 500 senter som er med i ADNOs Rent Senter-konsept der senterne selv finansierer deltakelsen, mener styret er imponerende. Bransjeorganisasjonen Virke er en viktig og engasjert samarbeidspartner. Det er et

generelt fokus i ADNOs forebyggende virkemidler at det jobbes med modeller som i størst mulig grad sikrer at programmene følges opp etter intensjonene. Derfor er det også i Rent Senter innført en sertifiseringsordning. Ved utgangen av 2017 var 4 av 5 senter som hadde en avtale sertifisert som Rent Senter. Det er også positivt at mange senter involveres i det som kalles trepartssamarbeid som i tillegg til treningssenter og ADNO involverer politiet. Styret har stor tro på at slike fellesprosjekt er det som skal til for å bidra til sunne og gode treningsmiljøer.

## ØKONOMISK BERETNING

Regnskapet er avgitt i henhold til regnskapsloven og viser et overskudd etter finansposter for 2017 på kr 772 741 som tilføres egenkapitalen.

Grunnkapitalen var på oppstartstidspunktet 1. juli 2003 på 1 000 000 kr. Inkludert årets overskudd er egenkapital til sammen kr 6 061 821.

Stiftelsen hadde gjennom året 30 årsverk, fordelt på 18 menn og 12 kvinner. Antidoping Norge hadde ved årets utgang 68 personer regionalt ansatt, herav 34 menn og 34 kvinner. Av styrets medlemmer er det tre menn og to kvinner. Styret mener likestillingskravet er ivarettatt.

Stiftelsens virksomhet er i vesentlig grad basert på offentlige tilskudd. Tilskudd for 2018 er kjent. Det er derfor ingen usikkerhet om fortsatt drift, og regnskapet er avgitt under denne forutsetning. Etter styrets oppfatning gir det fremlagte regnskap et rettviseende bilde av selskapets virksomhet, stilling og resultat av driften for 2017.

Lønn til daglig leder og styrets samlede godtgjørelse fremgår av notene til regnskapet. Det samme gjelder godtgjørelse til revisor. Sykefraværet i Antidoping Norge var på 6,6 % (korttidsfravær 2,2 %, langtidsfravær 4,4 %) inkludert fravær på grunn av syke barn. Arbeidsmiljøet er tilfredsstillende. Antidoping Norge forurenser ikke det ytre miljø.

<b>DRIFTSINNEKTER OG DRIFTSKOSTNADER</b>	<b>NOTE</b>	<b>2017</b>	<b>2016</b>
	1		
<b>Inntekter</b>			
Kontroll, salgsinntekter		4 202 268	3 959 194
Offentlige tilskudd	2	43 175 000	37 849 494
Andre tilskudd	2	1 059 648	1 250 000
Foredrags-/undervisningsinntekter		6 90 038	255 700
Andre inntekter	3	4 508 588	2 307 717
<b>Sum driftsinntekter</b>		<b>53 635 541</b>	<b>45 622 105</b>
<b>Utgifter</b>			
Lønns- og personalkostnader	4	30 298 567	25 796 616
Andre driftskostnader	5	22 368 567	20 687 374
Avskrivninger	11	278 004	187 707
<b>Sum driftskostnader</b>		<b>52 945 139</b>	<b>46 671 697</b>
<b>Driftsresultat</b>		<b>690 403</b>	<b>-1 049 592</b>
<b>Finansposter</b>			
Finansinntekter		90 576	83 105
Finanskostnader		8 237	337
<b>Sum finansposter</b>		<b>82 338</b>	<b>82 768</b>
<b>ÅRSRESULTAT</b>		<b>772 741</b>	<b>-966 824</b>
<b>Disponering av årets resultat</b>			
Til/fra egenkapital	9	-772 741	966 824
Avsetning/selvpålagte restriksjoner	9		
<b>Sum disponering</b>		<b>-772 741</b>	<b>966 824</b>

Balanse per 31. desember 2017

<b>EIENDELER</b>	<b>NOTE</b>	<b>2017</b>	<b>2016</b>
<b>Anleggsmidler</b>			
Varige driftsmidler	11	585 311	753 000
<b>Sum anleggsmidler</b>		<b>585 311</b>	<b>7530 00</b>
<b>Omløpsmidler</b>			
Fordringer			
Kundefordringer	6	1 484 843	736 325
Andre kortsiktige fordringer	7	572 203	661 958
<b>Sum fordringer</b>		<b>2 057 045</b>	<b>1 398 283</b>
<b>Bankinnskudd, kontanter o.l.</b>	8	<b>11 833 742</b>	<b>12 089 173</b>
<b>Sum omløpsmidler</b>		<b>13 890 788</b>	<b>13 487 456</b>
<b>SUM EIENDELER</b>		<b>14 476 099</b>	<b>14 240 456</b>

<b>EGENKAPITAL OG GJELD</b>	<b>NOTE</b>	<b>2017</b>	<b>2016</b>
Grunnkapital	9	1 000 000	1 000 000
Egenkapital	9	5 061 821	4 289 080
<b>Sum egenkapital</b>		<b>6 061 821</b>	<b>5 289 080</b>
<b>Kortsiktig gjeld</b>			
Leverandørgjeld		2 991 082	2 900 339
Skatt og offentlige avgifter		1 919 279	1 967 941
Annen kortsiktig gjeld	10	3 503 917	4 083 096
<b>Sum kortsiktig gjeld</b>		<b>8 414 278</b>	<b>8 951 376</b>
<b>SUM GJELD</b>		<b>8 414 278</b>	<b>8 951 376</b>
<b>SUM EGENKAPITAL OG GJELD</b>		<b>14 476 099</b>	<b>14 240 456</b>

# NOTER TIL REGNSKAPET 2017

## NOTE 1 REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk for små foretak.

### *Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld*

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk, er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn.

Omløpsmidler er vurdert til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Annen langsiktig gjeld og kortsiktig gjeld er vurdert til pålydende beløp.

### *Eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta*

Pengeposter i utenlandsk valuta er i balansen omregnet til balansedagens kurs.

### *Fordringer*

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

### *Bankinnskudd, kontanter o.l.*

Bankinnskudd, kontanter o.l. inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse.

### *Pensjon*

Foretaket er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon og har etablert dette gjennom en kollektivpensjonsforsikring.

Pensjonspremien anses i disse tilfeller som pensjonskostnad og klassifiseres sammen med lønnskostnader.

### *Inntektsføringsprinsipper*

Driftsinntekter og offentlige tilskudd inntektsføres når de er opptjent.

Barteravtaler inntektsføres på grunnlag av de mottatte verdier i den perioden verdien mottas. Motsvarende kostnader blir kostnadsført i samme periode.

### *Periodiseringsregler*

Utgifter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt.

For prosjekter som har øremerkede midler der aktiviteten ikke er fullført ved periodens utløp, foretas det inntektsavsetninger.

### *Skatter*

Stiftelsen Antidoping Norge driver ikke skattepliktig virksomhet og er derfor ikke skattepliktig.

## **NOTE 2 OFFENTLIGE TILSKUDD**

<b>Regnskapsposten består av:</b>	<b>2017</b>	<b>2016</b>
KUD, ordinært tilskudd	34 600 000	30 000 000
Helsedirektoratet	7 500 000	7 320 000
Helsedirektoratet (Ressurscenter)	-	0
Tilskudd Fylkeskommuner, kommuner	925 000	529 494
Overført tilskudd til Internasjonal konferanse	150 000	
<b>Sum</b>	<b>43 175 000</b>	<b>37 849 494</b>

<b>Andre tilskudd består av:</b>	<b>2017</b>	<b>2016</b>
Nordic Athlete Passport Management Unit (NAPMU)		
- Andel 4 nordiske medlemmer	847 720	1 000 000
- Andel Antidoping Norge	211 928	250 000
<b>Sum</b>	<b>1 059 648</b>	<b>1 250 000</b>

## **NOTE 3 ANDRE INNTEKTER**

<b>Regnskapsposten består av:</b>	<b>2017</b>	<b>2016</b>
Medlemskontingent, treningssentre	1 291 057	1 187 096
Konsulenttenester	2 580 360	1 506 595
Andre inntekter	637 170	-385 974
<b>Sum</b>	<b>4 508 588</b>	<b>2 307 717</b>



## NOTE 4 LØNNS- OG PERSONALKOSTNADER

Denne posten vedrører lønn, arbeidsgiveravgift og andre personalkostnader samlet for administrasjon, kontrollører, foredragsholdere og andre.

	2017	2016
Lønn	24 807 256	20 117 428
Arbeidsgiveravgift	3 660 889	3 208 142
Pensjonskostnader	2 421 027	1 741 912
Styrehonorar	161 922	187 957
Andre lønnskostnader *)	-752 526	541 178
<b>Sum</b>	<b>30 298 567</b>	<b>25 796 617</b>

\*) Stort avvik fra 2016 til 2017 pga høy sykepengerefusjon i 2017.

### Antall årsverk

Lønn til daglig leder utgjør kr 1 140 267 og annen godtgjørelse kr 32 983 (fri telefon, forsikring og reise godtgj.)

Daglig leder har i sin ansettelsesavtale, under visse forhold, rett til etterlønn i 12 mnd etter utløpt oppsigelsestid.

Revisjonshonorar er kostnadsført med kr 108 125 inkl mva, herav kr 65 625 inkl. mva for lovpålagt revisjon, til andre attestasjonstjenster kr 42 500 inkl mva.

Det er ikke gitt lån til ansatte pr 31.12.17.

Stiftelsen er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Stiftelsens pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

I 2017 er det kostnadsført kr 2 834 619 i pensjonskostnader inkl. AFP ordningen denne omfatter.

Stiftelsen har i gjennomsnitt for 2017 hatt 30 årsverk.

I tillegg kommer tilknyttede regionskoordinatorer, kontrollører og foredragsholdere. Godtgjørelse til disse er inkludert.

## **NOTE 5 ANDRE DRIFTSKOSTNADER**

<b>Regnskapsposten består av:</b>	<b>2017</b>	<b>2016</b>
Kontorkostnader	4 616 853	3 550 249
IT-kostnader	1 500 982	1 210 553
Analyser og utstyr dopingkontroller	7 058 542	7 956 214
Økonomisk, juridisk og annet faglig bistand	2 389 362	1 988 241
Reise-, møte-, kurs- og seminarkostnader	6 045 857	4 222 402
Andre kostnader (inkludert avsetninger)	1 034 975	1 947 422
<b>Sum</b>	<b>22 646 571</b>	<b>20 875 081</b>

## **NOTE 6 KUNDEFORDRINGER**

Debitormassen er oppført til pålydende med fradrag for usikre fordringer.

## **NOTE 7 ANDRE KORTSIKTIGE FORDRINGER**

<b>Regnskapsposten består av:</b>	<b>2017</b>	<b>2016</b>
Forskuddsbetalte kostnader	187 713	556 073
Andre påløpte inntekter	254 055	105 885
Andre fordringer	130 434	0
<b>Sum</b>	<b>572 203</b>	<b>661 958</b>

## **NOTE 8 BANKINNSKUDD**

<b>Regnskapsposten består av:</b>	<b>2017</b>	<b>2016</b>
Driftskonto, gavekonto, kassa	1 191 579	894 923
Særvilkår	8 164 393	9 088 539
Husleiedeposittum	1 002 021	806 682
Skattetrekk	1 326 570	1 238 076
UD-konto	89 593	1 426
Samarbeid med Kina	273	272
NAPMU	59 314	59 255
<b>Sum</b>	<b>11 833 742</b>	<b>12 089 173</b>

## **NOTE 9 EGENKAPITAL**

	<b>Grunnkapital</b>	<b>Annen egenkapital</b>	<b>Sum egenkapital</b>
Egenkapital pr 01.01.17	1 000 000	4 289 080	5 289 080
<b>Årets endring i egenkapital:</b>			
Årets resultat til annen egenkapital	0	772 741	772 741
<b>Egenkapital pr. 31.12.17</b>	<b>1 000 000</b>	<b>5 061 821</b>	<b>6 061 821</b>

## **NOTE 10 ANNEN KORTSIKTIG GJELD**

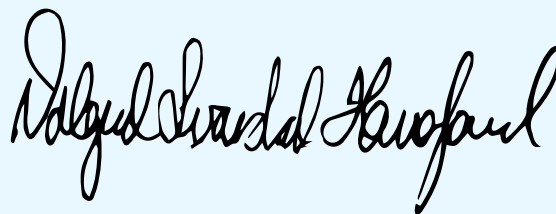
<b>Regnskapsposten består av:</b>	<b>2017</b>	<b>2016</b>
Avsatte/påløpte kostnader	433 895	770 226
Avsetninger forskningsmidler	45 000	193 948
Påløpte lønn/feriepenger	3 015 022	2 635 911
Forskuddsfakturerte inntekter	10 000	483 012
<b>Sum</b>	<b>3 503 917</b>	<b>4 083 096</b>

## NOTE 11 VARIGE DRIFTSMIDLER

	<b>Sum</b>	<b>Inventar</b>	<b>Software</b>	<b>Kontor- innredning</b>	<b>Kontor- maskiner</b>
Anskaffelseskost 1.1.	1 071 826	621 689	119 379	193 964	136 794
Årets tilgang	110 315				110 315
Årets avgang	0				
Akk. Avskrivninger 31.12	596 830	357 026	76 774	64 757	98 273
<b>Bokført verdi pr 31.12</b>	<b>585 311</b>	<b>264 663</b>	<b>42 605</b>	<b>129207</b>	<b>148 836</b>
Årets avskrivning	278 004	124 337	39 395	38 793	75 479
Årets avskrivning i %		20 %	33 %	20 %	33 %
Økonomisk levetid		5 år	3 år	5 år	3 år
Avskrivningsplan		Linær	Linær	Linær	Linær

Ingen av driftsmidlene er nedskrevet.

Oslo, 26.4.2018



**Valgerd Svarstad Haugland**

*Leder*



**Vebjørn Rodal**

*Nestleder*



**Knut-Marius Sture**

*Styremedlem*



**Nils Kristian Moe**

*Styremedlem*



**Nina Frisak**

*Styremedlem*



**Anders Solheim**

*Daglig leder*



# ET KAOTISK ÅR FOR INTERNASJONAL IDRETT

Det statsstøttede dopingjukset i Russland har kastet mørke skygger over internasjonal idrett de siste årene. 2017 var i så måte ikke noe unntak. Etter et år preget av kaos, forvirring, usikkerhet og synkende tillit til idrettens beslutningstakere, er det på høy tid at det tas grep.

Et sentralt spørsmål for meg er: Har de internasjonale særforbundene kompetanse, kapasitet og vilje til å gjøre dette arbeidet?

Jeg ser også særforbund med motstridende interesser når det kommer til å ivareta omdømme, sponsorer (også russiske) og forholdet til en ren idrett. Kan vi stole på at de vil avdekke doping dersom det er skadelig for deres egne interesser? Skal russerne få slippe inn igjen i varmen uten at de har samarbeidet og bidratt til at sakene deres har blitt tilstrekkelig opplyst?

Situasjonen i forkant av OL i Pyeongchang viste i klartekst noen av de store utfordringene i internasjonal idrett. Utøvere var utestengt av IOC, men fikk delta i verdenscupen i regi av sine internasjonale forbund. De ble frikjent av Idrettens voldgiftsrett, men likevel ikke invitert til å delta i OL. Det er vanskelig å forstå selv for oss som jobber med dette til daglig.

Idrettens domsapparater er uoversiktlige, og kriteriene for deltakelse i internasjonal idrett likeså. Dette må vi gjøre noe med, og derfor er jeg glad for at Europarådet har vedtatt en anbefaling om rettferdig rettergang og uavhengige domsorganer. Anbefalingene kan bli svært viktige for både utøvere, idretten og antidopingorganisasjonene, men å etablere en praksis tuftet på disse forutsetter at det er en vilje til å gjøre endringer.

Endringsvilje er nøkkelen både for å styrke idrettens struktur og rammeverk, og for å ta et oppgjør med det statsstøttede jukset i Russland. De involverte må innrømme det som har skjedd og vise vilje til å gjøre endringer. Doping-sakene må etterforskes grundig, og man må ta lærdom av denne skandalen for å ruste det internasjonale antidopingarbeidet for årene som kommer.

**Det fortjener utøverne. Det fortjener idretten. Og det fortjener publikum som ønsker å heie frem de riktige vinnerne.**

*«Har de internasjonale særforbundene kompetanse, kapasitet og vilje til å gjøre dette arbeidet?»*



**Anders Solheim**  
Daglig leder

# 1

## ADMINISTRASJON OG KOMMUNIKASJON



*Prosessfullmektig i Påtalenemnden, Niels Kjør, møter pressen på Ullevaal etter andre dag av Johaug-høringen i NIFs domsutvalg.*

FOTO: NTB SCANPIX



Aktiviteten har aldri vært høyere og interessen for arbeidet har aldri vært større. De siste årene har administrasjonen blitt større og mer faglig spisset.



## HALVVEIS I STRATEGIPERIODEN

Ved utgangen av 2017 er stiftelsen halvveis i strategiperioden som gjelder for perioden 2016-2019. De overordnede løftene for perioden står fast:

- **Løfte 1:** Vi skal være en attraktiv og profesjonell organisasjon.
- **Løfte 2:** Vi skal ha en verdensledende kontrollvirksomhet.
- **Løfte 3:** Vi skal heve kvaliteten på det internasjonale antidopingarbeidet.
- **Løfte 4:** Vi skal være en pådriver i idrettens forebyggende antidopingarbeid.
- **Løfte 5:** Vi skal koordinere og være ledende i arbeidet for et dopingfritt samfunn.
- **Løfte 6:** Vi skal ha et forskningsarbeid som er relevant og sikrer kvalitet og utvikling.

Under de enkelte løftene har organisasjonen nedfelt et sett med ambisjoner er mål som organisasjonen vil strekke seg mot under de seks løftene. Totalt sett er det definert 40 ambisjoner i inneværende strategiperiode.

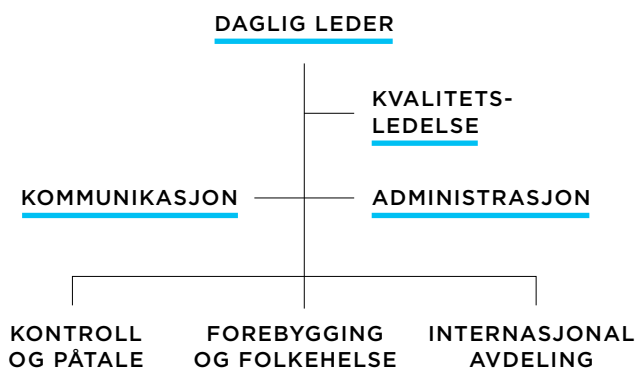
Antidopingarbeidet i idretten finansieres av spillemidler. For 2017 mottok ADNO 34,6 millioner kroner fra Kulturdepartementet. Stiftelsen har de senere årene gradvis trappet opp arbeidet rettet mot andre ungdomsmiljøer. Denne delen av virksomheten dekkes av andre midler, i all hovedsak av tilskudd fra Helsedirektoratet som fremkommer som del av statsbudsjettet. I 2017 var dette tilskuddet på 7,5 millioner kroner. Stiftelsen har ved siden av noe finansiering via samarbeid med fylkeskommuner og ytterligere oppdragsbasert aktivitet der vi bidrar med antidopingtjenester.

## ORGANISASJON

Da en ny strategiplan trådte i kraft fra 1. januar 2016, ble det også iverksatt en ny organisasjonsplan. I den nye organisasjonen er kjerneområdene *kontroll og påtale*, *forebygging og folkehelse* og *internasjonalt* organisert i tre avdelinger.

I tillegg er det etablert en administrasjonsenhet og en kommunikasjonsenhet som støtte til kjerneprosessene. Grunnet personalendringer ble også oppdragsporteføljen tillagt administrasjonsenheten i 2017.

Ledergruppa i organisasjonen består av seks personer: Daglig leder, avdelingslederne for de tre fagavdelingene, samt leder av enhetene administrasjon og kommunikasjon.



### Ansatte per 31.12.17 ►

Totalt: 28,80 årsverk sentralt ansatte per 31.12.2017.  
68 personer, regionalt ansatt på timebasis  
(foredragsholdere og kontrollpersonell).

## DAGLIG LEDER



**Anders Solheim**

## KOMMUNIKASJON



**Halvor H. Byfuglien**  
*Kommunikasjonsleder*



**Lars Vestad**  
*Informasjonsrådgiver*

## ADMINISTRASJON



**Frode G. Hestnes**  
*Ass. daglig leder/avd. leder*  
*(permisjon i 2017)*



**Kim Eilertsen**  
*Avdelingsleder*



**Uma Murugananthan**  
*Regnskapsfører*



**Helene Lium**  
*Rådgiver (permisjon i 2017)*



**Heidi Gulli**  
*Rådgiver (vikariat)*



**Gaute Gunleiksrud**  
*Kontormedarbeider*



**Esten Aleksander Edna**  
*Prosjektmedarbeider*



**Ingveig Innerdal**  
*Rådgiver (vikariat)*

## KONTROLL OG PÅTALE



**Britha Røkenes**  
*Avdelingsleder*



**Birgit Dramdal  
Haukland**  
*Fagrådgiver*



**Thomas Blyverket**  
*Rådgiver*



**Caroline Lødrup**  
*Juridisk assistent*



**Ida Marie Bjørke**  
*Juridisk assistent*



**Lasse Vestli Bækken**  
*Rådgiver NAPMU*



**Lindbjørg Stølan**  
*Seniorrådgiver*



**Geir Holden**  
*Fagrådgiver*



**Hege Otterstad**  
*Rådgiver*



**Per Inge Rustad**  
*Rådgiver*



**Erling Bjerga**  
*Rådgiver*



**Kaja Nødtvedt Røed**  
*Veterinær*

## FOREBYGGING OG FOLKEHELSE



**Fredrik Lauritzen**  
*Avdelingsleder*



**Linda Olsen**  
*Fagrådgiver*



**Eirín Ríse**  
*Rådgiver*  
*(permisjon deler av 2017)*



**Margaret Tveitan**  
*Rådgiver*



**Morten Heierdal**  
*Rådgiver*



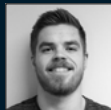
**Celine Gjønnnes**  
*Rådgiver (vikariat)*



**Siri Bynke**  
*Prosjektmedarbeider*



**Veslemøy Bråten**  
*Rådgiver (vikariat)*



**Kristoffer Siqveland**  
*Forskningsassistent*



**Bo Lindblad**  
*Fylkesmedarbeider,  
Oppland og Hedmark*



**Ruth Velsvik**  
*Fylkesmedarbeider,  
Hordaland*



**Stig Kammen**  
*Fylkesmedarbeider,  
Sør-Trøndelag*

## INTERNASJONAL AVDELING



**Rune Andersen**  
*Spesialrådgiver/avd.leder*



**Anne Cappelen**  
*Fagsjef*



**Anne Engelstad**  
*Rådgiver*



**Astrid Gjelstad**  
*Fagrådgiver*

## SLUTTET I 2017

**Therese Torgersen**  
*Fylkesmedarbeider*

**Siv Meland**  
*Vikar*

## PERSONAL OG PERSONALUTVIKLING

---

Med en større organisasjon og administrasjon er det naturlig med større grad av omskiftninger i, og endringer av, personalet. Nye prosjekter har også medført at det er etablert prosjektstillinger.

I tillegg til endringer grunnet oppsigelser og permisjoner, er det medisinske området styrket i 2017 ved ansettelsen av en medisinsk fagrådgiver som har et særlig ansvar for å følge opp arbeidet knyttet til medisinske fritak.

Som del av den nye organiseringen ble det vektlagt at de sentralt ansatte skulle utføre mer operativt arbeid gjennom kontroll og foredrag. Ikke minst innenfor arbeidet med å forebygge doping som helse- og samfunnsproblem er de sentralt ansatte mye ute for å drive operativt informasjons- og forebyggende arbeid. Innenfor det forebyggende arbeidet i idretten ble mer enn en tredel av de 238 foredragene holdt av sentralt ansatte. I de fylkeskommunale samarbeidene finansieres prosjektstillingene delvis av fylkene selv. I 2017 er prosjektet i Vestfold avsluttet, og dermed også ansettelsesforhold med prosjektmedarbeideren i Vestfold. Et tilsvarende prosjekt er startet opp i Hedmark og her har den ansatte prosjektmedarbeideren i Oppland fått utvidet sin stillingsbrøk.

Det er i 2017 foretatt nødvendig nyrekruttering av kontrollpersonell og mot slutten av 2017 ble det ansatt en ny foredragsholder med base Oslo og Østlandet.

ADNO har som mål å være en verdensledende antidopingorganisasjon. Dette forutsetter utvikling og søken etter ny kunnskap. For å sikre dette prioriterer organisasjonen fagsamlinger for de ansatte.

Det ble våren 2017 arrangert en todagerssamling for alle ansatte på hovedkontoret, i tillegg til et årlig høstseminar for alle ansatte; sentralt ansatte, kontrollpersonell, fylkesmedarbeidere og foredragsholdere. Ledergruppa har videreført samarbeidet med et eksternt selskap for å bistå med videre leder- og utviklingsutvikling.

Som del av den nye utviklingsplanen ble det satt av ressurser til en nyopprettet personalrådgiver-stilling. Denne stillingen har bidratt til å styrke personalrutiner og rekrutteringsarbeidet i organisasjonen. Det er i 2017 gjennomført en ekstern HMS-undersøkelse og i etterkant av denne utarbeidet en ny HMS-plan. HMS-undersøkelsen viste at arbeidsmiljøet i ADNO bærer preg av trivsel og stolthet over arbeidsplassen.

## KONTORDRIFT

---

ADNO har siden senhøsten 2014 hatt sitt hovedkontor i moderne lokaler i Sognsveien 75F, i nordsvingen av Ullevaal stadion. Grunnet vekst i antall ansatte var det behov for å utvide kontorlokalene med 180 kvadratmeter, og avdeling for kontroll og påtale flyttet inn i nye lokaler januar 2017.

Stiftelsen innførte Public 360 som saks- og arkiveringssystem i 2016. Det ble i siste del av 2017 besluttet å igangsette et større digitaliseringsprosjekt for å ta en helhetlig gjennomgang av hele IKT-strukturen i organisasjonen. Stiftelsen er opptatt av å ha en fremtidsrettet, fleksibel, uavhengig og sikker IT-plattform.



## KVALITETSSYSTEM

Antidoping Norge er opptatt av kvalitet i alle ledd og etterstreber et kvalitetssystem som er oppdatert, relevant og lett tilgjengelig. I dette ligger det å ha prosessbeskrivelser med tilhørende kriterier, metoder og ansvarsfordeling på de mest kritiske virksomhetsområdene, og ikke minst at rutiner og prosesser er godt forankret hos medarbeiderne. Prøvetakingsprosedyrene for feltpersonell ble revidert og utgitt i 2017. Hensiktsmessige lovsamlinger ble utgitt i et håndterlig format som en del av kvalitetssystemet.

Prosesskart, veiledninger og maler er dokumentert i tråd med ISO 9001:2015 og stiftelsen har opprettholdt sin ISO 9001-sertifisering.

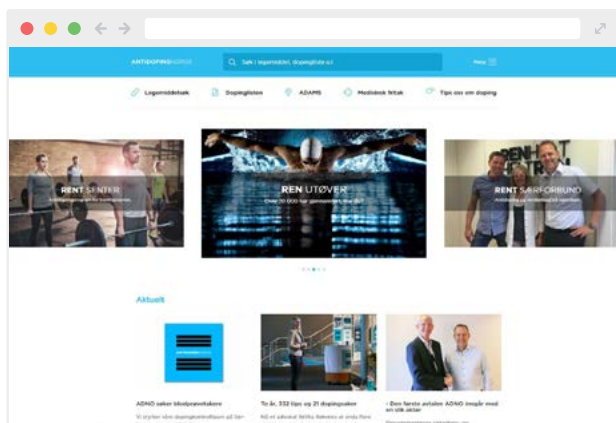
WADAS detaljerte «Code Compliance»-prosess gjennomført i 2017, viste at ADNO er en organisasjon som arbeider i tråd med World Anti-Doping Code. Gjennomgangen har understreket at for å kunne ivareta kravene i koden og tilhørende standard, kreves spesialisert kompetanse og gode rutiner.

Ny personvernlov som trer i kraft i 2018 har hatt fokus i 2017. Arbeidet fortsetter i 2018 med gjennomgang av all personinformasjon som ADNO håndterer med tilhørende risikovurdering, informasjon til den registrerte og arkivering og makulering av slik informasjon.

I tillegg til den eksterne revisjonen, er det foretatt tolv interne revisjoner både av drift på kontoret og stiftelsens operative arbeid ute. Avvik og observasjoner er fulgt opp. I 2017 er det også lagt vekt på å bruke interne brukerundersøkelser som et ledd i kvalitetsforbedringsarbeid.

▲  
*Ansatte i Antidoping Norge i aksjon under åpningen av det internasjonale seminaret om doping og folkehelse på Ullevaal 7. juni.*

FOTO: STIAN SCHLØSSER MØLLER



WWW.ANTIDOPING.NO



FACEBOOK.COM/ANTIDOPINGNORGE

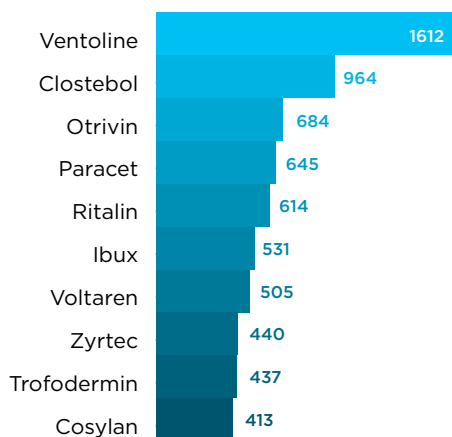


YOUTUBE.COM/USER/ANTIDOPINGNOR



TWITTER.COM/ANTIDOPINGNORGE

### Mest populære søk på antidoping.no i 2017



## KOMMUNIKASJON

### Nettsider og sosiale medier

Økt fokus rundt temaet og større forebyggende aktivitet kan vi også se igjen i form av flere besøk og visninger på våre nettsider.

I 2017 har ADNO gjort en betydelig jobb med å oppgradere og modernisere antidoping.no. I tillegg til å gi nettsiden et nytt og bedre design, har vi jobbet med å løfte frem de viktigste verktøyene brukerne kommer til siden for å benytte, deriblant dopinglisten og legemiddelsøket. Disse har vi samlet i et søkefelt som ligger godt synlig på forsiden. Vi har også laget en større modul for programmene vi tilbyr i og utenfor idretten, i tillegg til å ha løftet frem videosatsingen vår.

Sosiale medier har vært et satsingsområde. Her er det jobbet mer planmessig gjennom året, både gjennom hyppigere oppdateringer, bruk av nye kanaler og nye virkemidler. Blant annet er det tatt i bruk mer video. Vi ser at dette området vil vies enda mer oppmerksomhet framover for å fremme og synliggjøre de mange aktiviteter, verktøy og virkemidler som organisasjonen har.

### Statistikk for antidoping.no 2013-2017

År	Brukere	Sidevisninger
2013	83 984	351 967
2014	90 400	354 253
2015	81 739	325 650
2016	167 600	647 646
2017	162 237	596 837

## Media

Det generelle medietrykket rundt doping og antidoping er tatt til et nytt nivå gjennom de siste par årene. 2017 har blitt preget av oppmerksomhet rundt norske dopingsaker, men også av store internasjonale saker som har blitt dekket bredt i norsk media.

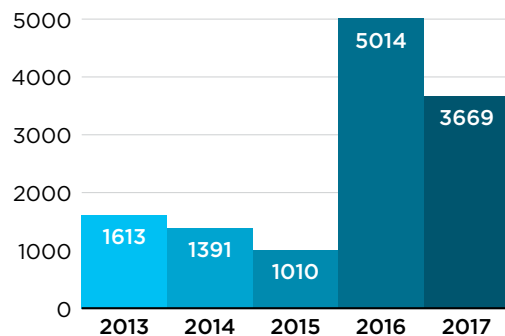
Antidoping Norge ble nevnt ca. 37500 ganger i norske medier i 2017. Det er en nedgang fra nesten omtrent 5000 året før, men er likevel betydelig mer enn de foregående årene. ADNO jobber planmessig mot media for å informere og opplyse om framskritt og utfordringer i antidopingarbeidet.

Vi ser det også som vår oppgave å skolere journalister slik at de har best mulig forutsetninger for å dekke et sammensatt og krevende felt på en best mulig måte. Dette er bakgrunnen for at vi fra tid til annen holder kurs for redaksjoner og journaliststudenter. I 2017 holdt vi seminar for redaktørkollegiet i Dagbladet, journalister i Dagbladet, journaliststudenter fra Høgskolen i Oslo og for 100 % Sport, som samlet journalister og redaksjonsmedlemmer fra blant annet Aftenposten, Bergens Tidende og Adresseavisen. At temaet omtales så bredt i nasjonale medier, gir også ringvirkninger til mindre aviser på regionalt og lokalt nivå. Vi ser for eksempel økende medieinteresse fra for forebyggende arbeid som vi gjør mot kommuner, skoler og treningscentre.

Organisasjonen har en egen pressetelefon som betjenes sju dager i uka, presserommet på våre nettsider er videreutviklet i 2017 og ved behov sendes det ut pressemeldinger og avholdes pressekonferanser. Kommunikasjonsenheten gir støtte til Påtalenemnden i Antidoping Norge når de ønsker å kommunisere noe ut.

Stiftelsen deltok også i 2017 i undersøkelsen som analyseinstituttet Aalund gjør blant norske sportsjournalister. Her deltok i år 80 journalister. I undersøkelsen blir journalistene bedt om å vurdere norske idrettsorganisasjoner, og herunder Antidoping Norge. Som i 2016 scoret organisasjonen svært godt, og på mange områder vurderes vi å være blant de beste organisasjonene. Vi er inne på topp-3 innenfor alle de tre hovedkategoriene: Tilfredshet, image og toppledelsen.

### Medietreff på antidoping Norge 2013-2017



Rune Andersen, leder av IAAF-komiteen som har vurdert gjeninntreden av Russland i internasjonal friidrett, på en pressekonferanse sammen med IAAF-president Sebastian Coe.

FOTO: SCANPIX/REUTERS

Karsten Kleppan og jaktbeordretten må gjøre endringer før OL-debut i 2020

# Innfører dopingtest i skateboard



**– Dette er nybrotsarbeid**

Skateboard er en sport som har vokst raskt de siste årene, og nå er det på tide å ta hånd om dopingtestene. Karsten Kleppan, leder for Norges Skateboardforbund, sier at det er viktig å sikre at sporten er ren og fair. Han har samarbeidet med WADA for å utvikle testprotokoller som er tilpasset skateboarding. Dette er et viktig skritt for å sikre at norske skatere kan konkurrere på høyeste nivå uten å bli rammet av dopingstraffer.

Regelverket har fått massiv kritikk etter Johaug-dommen. Nå har WADA svart på titlene.



WADA har svart på kritikken som har kommet etter dommen mot Tora Johaug. De har forklart hvorfor de mener doping ble brukt, og de har også svart på spørsmål om titlene til de berørte utøverne. Dette er en viktig del av WADAs arbeid for å sikre integriteten i verdenscupen.



## Norsk dopingtopp holdt møte med russerne i Oslo: – Vi har satt en del krav

Rune Andersen møtte medlemmer av det russiske filthattforbundet forrige uke. Møtet handlet om samarbeid mellom de to landenes dopingmyndigheter for å sikre en fair og ren konkurranse under vinter-OL.

# Russland kastes ut av OL



Russland får svi for sitt statsstøttede dopingprogram. Nasjonen blir nektet å delta i vinter-OL i februar, opplyser Den internasjonale olympiske komité (IOC). Dette er et historisk øyeblikk som viser IOC's vilje til å sikre en ren og fair konkurranse.

Ikke bare gangstere som tar anabole steroider



Årsaken til mange dopingstraffer er ikke alltid som man tror. Mange utøvere tar anabole steroider uten å vite det, og dette kan skyldes manglende kunnskap eller trykk fra trenere. Dette er et viktig tema som må adresseres for å redusere dopingproblemet.

## Fekk elevane til å lytta



En gruppe unge mennesker som har blitt påvirket av doping. Dette er et alvorlig problem som må adresseres gjennom utdanning og opplysning. Det er viktig å lære ungdommen om de farlige konsekvensene av doping.

## Sammen mot doping



En samarbeidsinnsats mellom ulike parter for å bekjempe doping. Dette inkluderer utøvere, trenere, og myndigheter. Sammen kan vi gjøre mer for å sikre en ren og fair konkurranse.

## Vil utestenge Russland fra vinter-OL

17 nasjonale antidopingmyndigheter ber om at Russland blir utestengt fra OL i Pyeongchang.



John Andre Lien, leder for Antidoping Norge, er blant de som ber om utestengning av Russland. Han mener at det er viktig å sikre at vinter-OL i Pyeongchang blir gjennomført uten dopingproblemer.

ARETS BESTE TV-SERIER

## Nekter å sende norske dopingjegerne til OL



Antidoping Norge nekter å sende jegerne til OL. Dette er et viktig grep for å sikre at Norge er godt beskyttet mot doping under sommer-OL. Dette viser at Norge tar dopingserious og ikke lar seg påvirke av presset fra andre land.

# SPORTEN

## VIL BELØNNE LAG SOM ARBEIDER SERIØST

Øjer tiltak for å bedre antidopingkulturen i Trondheim. Dette inkluderer belønning av lag som jobber seriøst med antidopingarbeid. Dette er et viktig initiativ for å fremme en positiv antidopingkultur.

# FRESER MOT FIS' HEMMELIGHOLD

## Antidoping Norge: Vi vitre hvem som valgte å anke Johaug-dommen



Antidoping Norge avslører hvem som valgte å anke dommen mot Tora Johaug. Dette er et viktig skritt for å sikre at dopingstraffer blir gjennomført og at utøverne lærer av feilene sine.

# SPORT

## Medisinen var «rød»



En historie om doping og medisiner. Dette viser hvordan medisiner kan bli misbrukt som dopingmidler, og hvordan antidopingmyndigheter jobber for å oppdage slike tilfeller.



## Derfor har Brækhus kuttet ut alt av kosttilskudd

Brækhus og kosthold. Dette er en viktig del av hans treningsprogram. Han har kuttet ut kosttilskudd fordi de kan være farlige og påvirke helsen hans.

– Det er aldri en garanti for at et pulver er 100 prosent rent.



**Antidopingarbeid i Oslo**

## - Alltid utøvers ansvar å sjekke innhold



Utøvere har ansvar for å sjekke innholdet i sine egne produkter, og det er viktig å være oppmerksom på dette. Antidopingarbeidet i Oslo er i gang, og det er viktig å være oppmerksom på dette.

**SPORT**

## Bilsports-utøver blæste rødt Antidoping Norge



En bilsportsutøver har blæst rødt i Antidoping Norge. Dette er et alvorlig tilfelle som viser på alvor at utøvere har ansvar for å sjekke innholdet i sine egne produkter.

**24 | NYHETER** Tirsdag 15. juni 2021

## Antidoping Norge besøkte Sørøst videregående - Bra tiltak om doping

**ASHEI:** Sørøst Videregående skule arrangerte Fluoridseminar med Antidoping Norge. Bra tiltak om doping.



Sørøst Videregående skule arrangerte Fluoridseminar med Antidoping Norge. Dette er et bra tiltak for å informere ungdom om doping og hvordan å unngå det.

**Bekymring for doping**

Utøvere og trenere er bekymret for doping i Norge. Dette er et alvorlig problem som må løses for å sikre fair konkurranse.

# DOPINGTATT



En kvinnelig bokser er tatt for doping. Dette er et alvorlig tilfelle som viser på alvor at doping er et stort problem i sporten.

**24 | NYHETER** Tirsdag 15. oktober 2017

## Antidoping Norge roser handekraften til Trysil kommune Sammen mot doping

**TRYSIL:** Sammen mot doping. Antidoping Norge roser handekraften til Trysil kommune. Dette er et bra tiltak for å bekjempe doping i kommunen.



Antidoping Norge roser handekraften til Trysil kommune. Dette er et bra tiltak for å bekjempe doping i kommunen.

**Dokumentar Utgaver**

## Dopingtatte Ruth Kasirye dømt til to års utestengelse



Ruth Kasirye er dømt til to års utestengelse for doping. Dette er et alvorlig tilfelle som viser på alvor at doping er et stort problem i sporten.

**DOPINGSLAG:** Cecilia Norheim (topp) - som nå er dopingfri - viser sin lag på tidligere bilsportsutøverne i 2017. Cecilia Norheim (topp) - som nå er dopingfri - viser sin lag på tidligere bilsportsutøverne i 2017.

## Brækhus: - Viser at samarbeidet med Antidoping Norge er vellykket

Brækhus viser at samarbeidet med Antidoping Norge er vellykket. Dette er et bra tiltak for å bekjempe doping i sporten.

**- SKANDINAVIA PÅ STEROIDE-TOPPEN:**

## - «Viking-muskler» gir økt kroppspress



«Viking-muskler» gir økt kroppspress. Dette er et alvorlig problem som må løses for å sikre fair konkurranse.

**ULLVEVAAL STADION (TV 2):** En av USAs fremste eksperter på anabole steroider mener skandinaviske menn klarer seg til kroppbygging som et sats basert for maskulinitet.



En av USAs fremste eksperter på anabole steroider mener skandinaviske menn klarer seg til kroppbygging som et sats basert for maskulinitet.

**VG sporten**

## Nordmannen holdt på å ødelegge russernes doping-plan



Nordmannen holdt på å ødelegge russernes doping-plan. Dette er et alvorlig tilfelle som viser på alvor at doping er et stort problem i sporten.

**KROPPEN ER BLITT VÅRT VIKTIGSTE STATUSSYMBOL. DERFOR BEGYNNER MANGE UNGDOM MED ANABOLE STEROIDER**



Kroppen er blitt vårt viktigste statussymbol. Derfor begynner mange ungdom med anabole steroider. Dette er et alvorlig problem som må løses for å sikre fair konkurranse.

**Setter hardt mot hardt**



Setter hardt mot hardt. Dette er et alvorlig tilfelle som viser på alvor at doping er et stort problem i sporten.



### Materiell

ADNO lanserte sin nye visuelle profil i 2016. Det er gjort mindre tilpasninger av den grafiske profilen i 2017, men den er benyttet på flere ulike måter. Organisasjonen er opptatt av å tilby relevant, oppdatert og tilgjengelig informasjon. I større og større grad innebærer det et informasjonsarbeid som foregår på digitale flater. Vi ser likevel fortsatt behov for å ha noen trykksaker tilgjengelig.

I 2017 er det utviklet en ny brosjyre om organisasjonen, både på norsk og engelsk. Også en ny håndbok om Doping og folkehelse er utarbeidet og trykket opp på norsk og engelsk. Håndboka ble lansert i forbindelse med den internasjonale konferansen i juni. Videre er utøverguiden oppdatert og tatt inn i en ny visuell drakt. Også her er det laget en engelsk versjon til distribusjon via nettet. Ellers er det utviklet nytt markedsmateriell, plakater og informasjonsfolder for Dopingkontakten. Utover dette er det trykket opp og gjort justeringer på eksisterende materiell ved behov. Sommeren 2017 ble en egen ADNO webshop åpnet. Her kan den som måtte ønske bestille brosjyremateriell eller klær og materiell som profilerer en ren idrett.

## PROSJEKTER

### Internasjonal konferanse

7–9. juni arrangerte ADNO og Helse- og omsorgsdepartementet internasjonalt seminar om doping som samfunnsproblem. 230 deltakere fra 40 land var samlet i Oslo, og arrangementet ble en stor suksess. Dette prosjektet involverte også kommunikasjonsarbeidet i høyeste grad. Seminaret ble markedsført både nasjonalt og internasjonalt gjennom kampanjer på Facebook og Instagram, noe som ga en rekkevidde på over 300 000 personer og rundt 9000 klikk på seminarsiden.

Seminaret fikk en egen grafisk profil som preget alt fra skjermbakgrunner til banner, rollups, beachflagg, program og notatbøker. I anledning seminaret fikk vi også designet og trykket opp håndboken «Doping og folkehelse» på norsk og engelsk. De tre dagene på Ullevaal ble ellers behørig dekket gjennom videoklipp og artikler på antidoping.no, i tillegg til hyppige oppdateringer på Facebook, Twitter og Instagram. Det var også gledelig å se at vi klarte å trekke de største redaksjonene til et seminar som i utgangspunktet hadde lite fokus på doping innen idretten.



### Neste Generasjon

I 2017 har ADNO vært del av prosjektet Neste Generasjon, som også støttes av Norges idrettsforbund. Dette handler om å gjøre seg tilgjengelig og komme nærmere unge utøvere, utøvere som i neste runde skal bli topputøvere. Gjennom prosjektet søker vi å gi informasjon på flater der de unge selv er, samt å bygge opp rundt gode holdninger og vise fram gode rollemodeller.

Prosjektet gir oss også en styrket videoportefølje og har gitt nettsider og informasjonsarbeidet en annen og lettere form enn det som har vært det tradisjonelle. Her er det presentert unge utøverportretter og det er kjørt konkurranser med premier. Vi påbegynte også arbeidet med den ti episoder lange «Antidopingskolen» som ble lansert i forkant av vinter-OL 2018. Samarbeidet med Neste Generasjon fortsetter i 2018.

### Markedsføring

Organisasjonen har ikke en egen markedsavdeling, men ser likevel behov for å styrke vår promotering og synliggjøring av de mange verktøy og virkemidler som vi har. I 2017 har vi med hell vært til stede med en del kampanjer på sosiale medier. Vi ser på hvordan både dette og hele vårt markedsføringsarbeid kan forsterkes i 2018. For å innhente mer kompetanse innen digital markedsføring gjennomførte informasjonsrådgiver et studium på dette i siste del av 2017.

▲ «Antidopingskolen» er rettet mot unge utøvere, og tar for seg antidopingarbeidet i idretten over ti episoder.

# 2

## KONTROLL OG PÅTALE



ADNO har som mål å ha en verdensledende kontrollvirksomhet. I 2017 var tips og innspill utenfra svært viktig for å avdekke brudd på dopingbestemmelsene.



De siste årene har stiftelsen hatt et sterkt fokus på å etablere en helhetlig kontrollvirksomhet basert på informasjonsinnhenting, etterforskning, profilerarbeid og testing. For å ha et effektivt kontrollarbeid er det vesentlig at disse virkemidlene koordineres og ses i sammenheng.

Gjennom de siste par årene har organisasjonen vært i stand til å styrke og spisse denne virksomheten ytterligere. Blant annet gjennom økt ressursbruk og ny kompetanse innenfor etterforskning og etterretning, videreutvikling av en profilenhet som bidrar inn i testplanleggingen og et mer målrettet kontrollarbeid der tips og innspill spiller en vesentlig rolle.

Organisasjonens kontrollvirksomhet er samlet under avdeling for kontroll og påtale.

## **NASJONALT TESTPROGRAM**

Det å ta dopingprøver kan ha en forebyggende, avskrekkende og avslørende effekt. Hvilket av disse forholdene som vektlegges i planlegging av en prøve, avhenger av nivået det testes på, og hva vi ønsker å oppnå med testen.

Tradisjonelle dopingprøver har vist seg å ha sine begrensninger med tanke på å avsløre dopingbruk. Det handler blant annet om kort sporbarhet av enkelte stoffer, begrensede analysemetoder og en sofistikert dopingbruk der det kreves sofistikerte metoder for å avsløre. Det er uansett vesentlig at prøver som tas er målrettet, at en tar prøven av rett utøver til rett tid og at det analyseres etter de rette stoffene. Antallet dopingprøver er med andre ord ikke i seg selv noen garanti for det å ha et godt testprogram.

Med det nye internasjonale regelverket fra 1. januar 2015, etablerte WADA samtidig det som kalles International

Standard for Testing and Investigations (ISTI) og det tekniske dokumentet Technical Document of Sport Specific Analysis (TDSSA). Med dette stiller WADA klare og etterprøvbare krav til kvalitet og kvantitet. TDSSA gir føringer på minimumskrav for enkelte analyser i ulike idretter og grener sett ut fra en risikovurdering.

I Norge har ADNO definert norske utøvere i tre kategorier:

1) Meldepliktutøvere. Ca. 140 av de beste norske utøverne i kraft- og utholdenhetskrevenne idretter. Disse utøverne må blant annet oppgi hvor de befinner seg én garanti-time hver dag, der de gjør seg tilgjengelig for en dopingtest.

2) Nasjonale topputøvere. De beste utøverne innen ulike norske særforbund. Her er definisjonen ulik fra forbund til forbund og utarbeides på bakgrunn av innspill fra særforbundene. I 2015 ble denne definisjonen strammet inn for å kunne oppfylle de nye test- og analysekravene til WADA og det er i dag cirka 2000 norske idrettsutøvere som faller inn under denne kategorien. Utøvere som er meldepliktutøvere og nasjonale topputøvere har et strengere regelverk å forholde seg til når det gjelder medisinsk fritak.

3) Breddetøvere. Dette er medlemmer i norsk idrett for øvrig.

I 2017 innhentet Antidoping Norge 3081 dopingprøver som del av det nasjonale testprogrammet i norsk idrett. Testingen har vært i tråd med WADAs nevnte krav til testing. Organisasjonen har imidlertid sett at det å følge TDSSA i seg selv ikke har medført et økt antall positive prøver. Dette er bakgrunnen for at ADNO søkte om en reduksjon fra enkelte analysekrav for de idrettene og disiplinene der det over tid har vært på plass et velfungerende blodprofilprogram.

Antallet prøver i seg selv er ikke det viktige for et godt testprogram. Viktigere er det å se på hva som ligger bak testingen slik at prøvene som tas er mest mulig målrettet.

En utvikling de siste årene er at det testes færre utøvere per kontrolloppdrag. Det skyldes at det gjennomføres færre kontroller på treningssamlinger og at de beste utøvere følges opp mer individuelt. Dette gjelder i økende grad også utøvere som ikke er meldepliktutøvere. Dessuten gjennomføres det flere kontroller på bakgrunn av tips, blant annet gjennom varslingskanalen. Dette er en ønsket utvikling for å ha et mest mulig målrettet testprogram. Samtidig er det en endring som gjør at testarbeidet blir mer ressurskrevende, både i form av planlegging, personalkostnader til kontrollører og transportkostnader.

For å illustrere denne endringen; i 2017 var så mange som 69 prosent av kontrollene oppdrag med kun en test. Tilsvarende tall for 2016 var 58 prosent og for 2015 49 prosent.

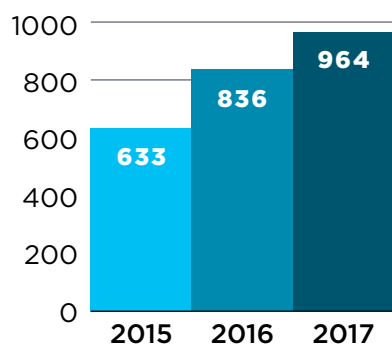
Treffprosenten de siste par årene er historisk høy som følge av at det i større grad enn tidligere er tilgang på tips og innspill som bearbeides og brukes inn i planleggingen av testarbeidet.

Av de 3081 prøvene som ble innhentet i norsk idrett i 2017 var 2122 urinprøver, 216 blodprøver og 743 prøver tatt til utøveres blodpass. 40 prosent av prøvene ble tatt av meldepliktutøvere, og en tredel av nasjonale topputøvere for øvrig. Nær 3 av 4 prøver ble innhentet utenfor konkurranse.

Det ble testet i 42 av de 54 særforbundene som er underlagt Norges idrettsforbund. I 29 av forbundene ble det tatt blodprøver og i 17 av forbundene ble det tatt blodprofilprøver.

### Antall kontrolloppdrag siste tre år

Et kontrolloppdrag kan bestå av flere dopingtester



### Prøver tatt i den enkelte idrett

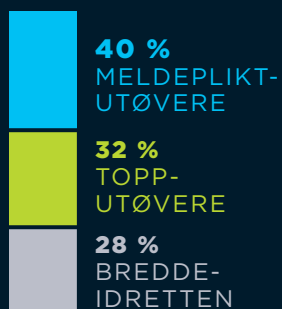
	Urin	Blod	ABP	Total
Amerikanske idretter	56	0	0	56
Bandy	38	1	0	39
Basketball	70	0	0	70
Boksing	40	1	7	48
Bryting	38	3	9	50
Fotball	200	10	8	218
Friidrett	133	23	62	218
Håndball	109	7	35	151
Ishockey	141	7	0	148
Kampsport	42	5	3	50
Kickboxing	42	3	4	49
Orientering	29	2	18	49
Padling	19	2	16	37
Roing	35	3	27	65
Ski	325	47	251	623
Skiskyting	78	10	64	152
Skøyter	59	7	53	119
Styrkeløft	129	19	0	148
Svømming	38	6	24	68
Sykling	186	26	139	351
Triatlon	34	3	22	59
Vektløfting	85	20	0	105
Volleyball	69	3	0	72
Andre idretter	127	8	1	136
<b>Sum</b>	<b>2122</b>	<b>216</b>	<b>743</b>	<b>3081</b>

ABP = prøver tatt som del av blodprofilprogrammet.

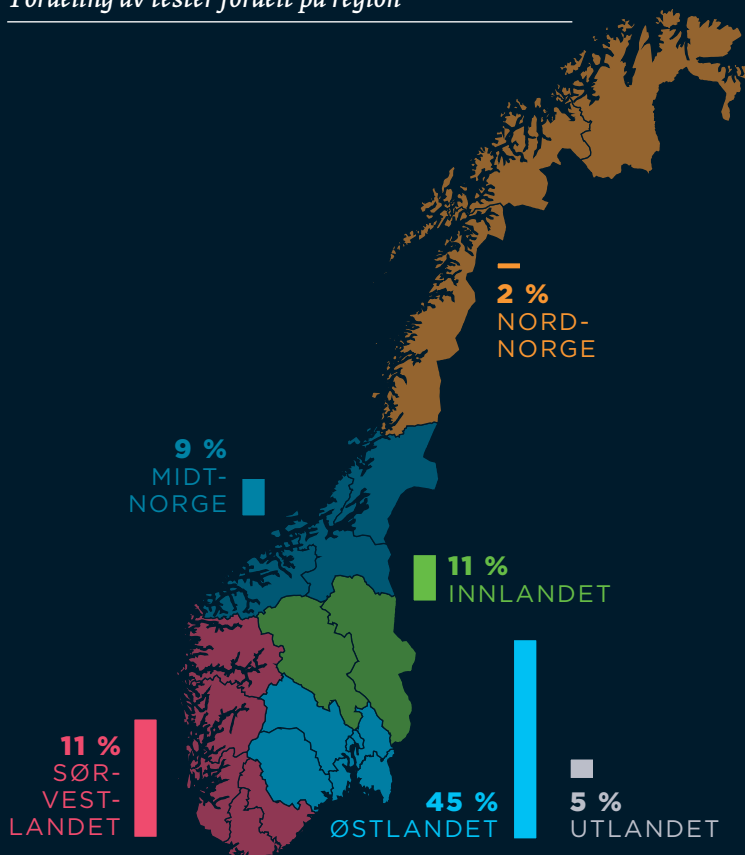
Type prøve	2015	2016	2017
Urinprøver	2055	2103	2122
Blodprøver	439	285	216
ABP-prøver	566	777	743
<b>Totalt</b>	<b>3060</b>	<b>3165</b>	<b>3081</b>

# DOPINGPRØVER 2017

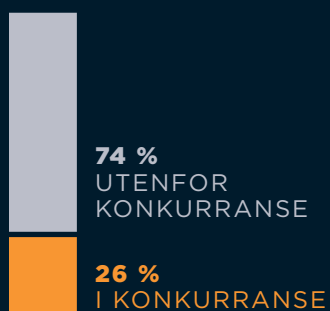
Prøver fordelt på nivå



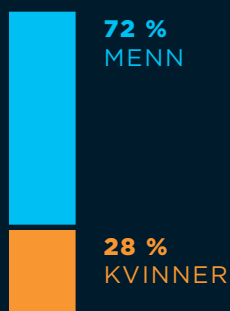
Fordeling av tester fordelt på region



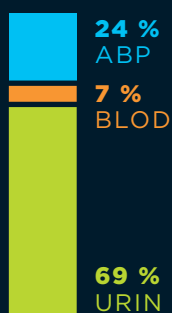
Fordeling av prøver



Prøver fordelt på kjønn



Fordeling av prøver i ulike matriks





## *Biologiske profiler*

Biologiske profiler har til hensikt å avdekke doping indirekte ved å se på variasjonen i utvalgte naturlige biologiske markører. Profilene følges også for å kunne ha et mest mulig målrettet testprogram.

ADNO var tidlig ute med å etablere profiler på de beste utøverne i idretter der det er mye å hente på dopingbruk. I dag finnes det to profilmoduler; blod- og steroidmodul. Disse undersøkes i henholdsvis blod- og urinprøver. Blodprofilene har vært en del av testprogrammet til Antidoping Norge i mange år. WADAS retningslinjer kom på plass i 2009. Steroidprofiler ble inkludert i 2014, og inneholder alle urinprøvene som blir innhentet. I tillegg til disse to profilmodulene har ADNO etablert en veksthormonavhengig profil på mange utøvere. Biologiske profiler kan i seg selv være grunnlag for at det opprettes en dopingsak, og i tillegg er profilprogrammene viktige for å teste smartere og velge riktige ekstraanalyser.

Blodprofilarbeidet har i all hovedsak vært rettet mot meldepliktutøverne. De siste årene har imidlertid også enkelte utøvere under definisjonen nasjonale topputøvere fått opprettet blodprofiler. Blant annet er det innhentet profilprøver i lagidretter som fotball og håndball.

## *Nordic Athlete Passport Management Unit (NAPMU)*

Arbeidet med biologiske profiler får et stadig økende fokus i det internasjonale antidopingarbeidet. Norge og Norden var tidlig ute her og etablerte høsten 2013 Nordic Athlete Passport Management Unit (NAPMU), med base i Oslo.

Enheten, som ble opprettet i et samarbeid mellom de nordiske landene og Norges laboratorium for dopinganalyse, bistår i dag flere antidopingorganisasjoner også utenfor de nordiske landene. I 2017 har også Nederland, Tyrkia, Estland og Kenya, samt de internasjonale særforbundene IOF (orientering), IFF (innendørsfotball), BWF (badminton) og IBU (skiskyting) hatt samarbeidsavtaler med enheten. Fra januar 2018 er Island en del av det nordiske samarbeidet.

NAPMU er også i dialog med andre antidopingorganisasjoner om tilsvarende samarbeid. Denne etterspørselen bekrefter den posisjonen NAPMU har opparbeidet seg internasjonalt på relativt kort tid, med bred erfaring og kompetanse og et godt internasjonalt nettverk.

De siste årene har antall etablerte biologiske profiler i Norden økt betydelig. Sammen med den internasjonale porteføljen er det sterk vekst i antallet profiler NAPMU gjennomgår ukentlig. I 2017 ble det totalt evaluert i gjennomsnitt 375 profiler per uke, mens det i 2014, 2015 og 2016 ble evaluert henholdsvis 150, 218 og 302 profiler per uke.

I tillegg til evaluering av biologiske profiler, består det daglige NAPMU-arbeidet blant annet av å kommunisere med ulike antidopingorganisasjoner, laboratorier og tilknyttede ekspertpanel. Siden det er viktig at NAPMU følger med i den internasjonale utviklingen innenfor biologiske profiler, er NAPMU også aktivt til stede ved internasjonale konferanser og involvert i forskningsprosjekter. I slutten av mars 2017 arrangerte NAPMU det årlige NAPMU-seminaret for enhetens medlemmer.

Økt aktivitet og arbeidsmengde i NAPMU har medført endringer i bemanningen. Fra enheten ble opprettet har antallet årsverk økt gradvis fra 1 til 1,8, og fra og med 2018 vil NAPMU bestå av to fulltidsansatte.

## *Analyser*

Prøver som tas som del av Antidoping Norges testprogram analyseres ved WADA-akkrediterte laboratorier. Ved kontroller i Norge er det Norges laboratorium for doping-analyse som benyttes. Laboratoriet er en del av Avdeling for farmakologi ved Oslo Universitetssykehus.

For ADNO er laboratoriet også en viktig samarbeidspartner i tolkning av analysesvar, videre oppfølging og målrettet testing. Det avholdes derfor jevnlig møter mellom ansatte hos ADNO og på laboratoriet. Som nevnt over er også Norges laboratorium for dopinganalyse del av NAPMU-samarbeidet.

## *Etterforskning og etterretning*

Økt fokus på etterforskning og etterretning har vært et av de mest sentrale utviklings-trekkene i internasjonalt antidopingarbeid de senere år. ADNO var tidlig ute med å innhente kompetanse på området. Ytterligere styrket kompetanse innen etterretning og etterforskning har økt fokuset på å avdekke doping uten bruk av kun tradisjonell testing.

Styrt innhenting av informasjon på ulike arenaer og fra ulike kilder har vært med på å legge føringer for hvor det bør testes, hvem som bør testes og når det bør testes. Det har blitt jobbet målrettet mot enkelte miljøer og grupper som har gitt ADNO god kunnskap og som igjen har resultert i positive dopingprøver. En mer målrettet testvirksomhet har vært medvirkende til et høyt antall dopingsaker i 2017.

Etterforskning av dopingsaker blir stadig mer tid- og ressurskrevende. ADNO skal i enhver sak være objektiv og utføre etterforskningskritt med stor nøyaktighet for å ivareta utøvers rettsikkerhet best mulig. Det stilles større krav til informasjon og dokumentasjon i dopingsakene. Det legges mye arbeid i å sjekke ut og ettergå opplysninger som fremkommer i arbeidet med en dopingsak. I dette arbeidet må det jobbes både nasjonalt og internasjonalt, og særlig krevende er det å ettergå opplysninger som ligger et stykke bak i tid.

## *Samarbeid med toll og politi*

Et godt samarbeid med offentlige instanser er viktig for ADNO både med tanke på å forebygge doping og avdekke doping. Samarbeidsavtalene som er på plass med Toll- og avgiftsdirektoratet og Politidirektoratet er viktige i så måte.

Gjennom denne avtalen har ADNO dialog med blant annet Tolletatens etterretnings-senter, politiet og Kripos. Det har i 2017 vært møter der formålet har vært å sikre arenaer for utveksling av informasjon og ha en felles situasjonsforståelse om doping. Fokus på etterretning og et godt samarbeid med politiet har ført til at vi har fått informasjon som igjen har generert dopingsaker.

ADNO ser stor verdi i å gjennomføre felles aksjoner med politi for å avsløre dopingbruk i spesielle miljøer. Det har i 2017 vært gjennomført fellesaksjoner i Trøndelag politi-distrikt og Oslo politidistrikt.



FOTO: ISTOCKPHOTO.COM

### *Internasjonalt - samarbeid og opplæring*

ADNO er opptatt av å søke ny kunnskap og dele av organisasjonens kompetanse.

Som del av internasjonale samarbeidsprosjekter ble det i 2017 avholdt opplæringsseanser innen etterforskning og etterretning med Tyrkia (Turkey Anti-Doping Commission) og Kenya (Anti-Doping Kenya). I Kenya deltok også representanter fra den regionale antidopingorganisasjonen og statlige samarbeidspartnere til Kenyas antidopingorganisasjon.

ADNO-personell har deltatt i WADAS «Anti-Doping Intelligence and Investigations Network meeting» hos Interpol i Lyon. Dette er et arbeidsmøte og målet er å få til en interaksjon mellom erfarne etterforskere rundt om i verden for å sikre en ren idrett. ADNO er også del av en gruppe etterforskere med spesifikke ferdigheter som er ønskelig å benytte i større internasjonale dopingsaker i regi av WADA.

### *Varslingskanalen - tips*

Varsling har vist seg å være viktig for å avsløre internasjonale dopingsaker de siste årene. ADNO lanserte i 2016 sin egen varslingskanal - *Dopingvarsel*. Varslingskanalen er en kryptert tjeneste som ivaretar anonymiteten og sikkerheten til den som ønsker å varsle ADNO. All tipsinformasjon blir behandlet konfidensielt av erfarne etterforskere med politibakgrunn.

I 2017 kom det inn ca. 160 tips fra omtrent 20 ulike idretter, og i all hovedsak mot utøvere på et lavere nivå. De fleste tipsene handler om bruk av doping. Informasjonen i tipsene blir grundig bearbeidet og inngår som en del testplanleggingen. Ved flere anledninger har det som startet med et varsel ført til positive dopingprøver. Tips har også lagt grunnlag for felles samhandling med politiet.

Antall tips som kommer inn varierer en hel del, men de gangene dopingproblematikken er synlig i media kommer det også inn flere tips. Framover vil det være prioritert å jobbe med økt synlighet av denne tjenesten.



### Påtalnemnden

**Katharina Rise, leder**  
Fungerende avdelingsleder  
ved Oslo statsadvokat-  
embeter

**Kåre Birkeland**  
Professor i endokrinologi.  
Leder av endokrinologisk  
avdeling ved Oslo  
universitetssykehus.

**Rigmor Solberg**  
Professor i farmakologi,  
farmasøytisk institutt,  
Universitetet i Oslo.

### Sekretariat

**Niels Kiær, advokat**

## DOPINGSAKER

Det er Antidoping Norges frittstående påtalnemnd som vurderer om en sak skal påtales for NIFS domsutvalg eller om den skal henlegges. Påtalnemnden avgjør også spørsmål om anke.

Påtalnemnden består av medlemmer med juridisk, medisinsk og farmakologisk kompetanse. Annen kompetanse innhentes ved behov. Påtalnemnden er uavhengig fra Antidoping Norges øvrige virksomhet, der medlemmene oppnevnes av styret.

Det er avholdt ti møter i Påtalnemnden i 2017. Totalt har det vært 18 påtaleavgjorte saker.

9 av de 18 sakene i 2017 ble avgjort ved forenklet behandling i Påtalnemnden. Det innebærer at sakene avsluttes uten domsbehandling. Saksbehandlingstiden vil være kortere og utøver vil kunne oppleve prosessen som mindre inngripende. Doms- og appellutvalget vil også få redusert sakstifang. Dette innebærer imidlertid økt ressursbruk for Antidoping Norge.

Et annet utviklingstrekk er at det avdekkes doping på andre måter enn via tradisjonell prøvetaking. Blant annet har det vært saker som er ført for idrettens domsorganer etter informasjon mottatt fra straffesaker. I 2017 er fem utøvere utelukket fra idretten som et direkte resultat av dette.

Anstein Gjengedal har vært leder av Påtalnemnden i Antidoping Norge siden etableringen i 2003. Han gikk av som leder mot slutten av 2017. Katharina Rise ble av styret utnevnt som ny leder i desember 2017.

## *Gjengedal gikk av som leder*

Anstein Gjengedal gikk av som leder av Antidoping Norges uavhengige påtalnemnd i desember 2017.

Gjengedal har vært involvert i antidopingarbeidet i norsk idrett siden tidlig på 1990-tallet. Juristen har vært leder av Påtalnemnden i Antidoping Norge siden stiftelsen ble etablert i 2003.

I desember 2017 takket han for seg.

- Det er jo litt vemodig, men jeg har holdt på i ganske mange år nå, så jeg syntes det var på tide å gi seg. Jeg har fylt 73 år, så nok får være nok, sa Gjengedal til antidoping.no i desember.

Han ble erstattet av Katharine Rise.



## Informasjon om dopingsaker 2017

Kjønn	Idrett	Doping-gruppe*	Påtale- begjæring	Domsutvalg/PN	Dom	Anke	Ankedom
Kvinne	Vektløfting	S4	2016 (1.kvartal)	2017 (2.kvartal)	2 år	Ja (utøver)	Anke trukket
Mann	Am. idretter	S1	2016 (3.kvartal)	2017 (1.kvartal)	4 år		
Mann	Fotball	S2	2016 (3.kvartal)	2017 (1.kvartal)	4 år		
Mann	Luftsport	S8	2016 (3.kvartal)	2017 (2.kvartal)	2 år		
Mann	Bryting	S4	2016 (3.kvartal)	2017 (1.kvartal)	2 år (PN**)		
Mann	Sykkel	S1	2016 (3.kvartal)	2017 (1.kvartal)	2 år (PN)		
Mann	Am. idretter	S8	2016 (2.kvartal)	2017 (1.kvartal)	1 år (PN)		
Kvinne	Ski	S1	2016 (3.kvartal)	2017 (1.kvartal)	13 mnd	Ja (FIS)	CAS - 2017 (18 mnd)
Mann	Friidrett	S2	2017 (2.kvartal)	2017 (3.kvartal)	4 år (PN)		
Mann	Fotball	S1	2017 (3.kvartal)	2017 (4.kvartal)	4 år		
Kvinne	Friidrett	S2	2017 (3.kvartal)	2017 (4.kvartal)	4 år (PN)		
Mann	Triatlon	S1	2017 (1.kvartal)	2017 (1.kvartal)	4 år (PN)		
Mann	Styrkeløft	S1	2017 (2.kvartal)	2017 (3.kvartal)	4 år (PN)		
Mann	Kickboksing	S4	2017 (3.kvartal)				
Mann	Am. idretter	S1	2017 (3.kvartal)	2017 (4.kvartal)	4 år		
Mann	Fotball	S4	2017 (3.kvartal)	2017 (3.kvartal)	1 år (PN)		
Mann	Styrkeløft	S1	2017 (2.kvartal)	2017 (3.kvartal)	1 år (PN)		
Mann	Basketball	S8	2017 (3.kvartal)	2017 (3.kvartal)	8 mnd (PN)		
Mann	Sykkel	Nektelse	2017 (3.kvartal)				
Mann	Styrkeløft	S1 og S4	2017 (3.kvartal)	2017 (3.kvartal)	4 år (PN)		
Mann	Rugby	S8	2017 (4.kvartal)				
Mann	Boksing	S3					
Kvinne	Proffboksing	S1					
Mann	Styrkeløft	Nektelse					
Mann	Styrkeløft	Nektelse	2017 (4.kvartal)	2017 (4.kvartal)	4 år (PN)		

\* S1: anabole stoffer  
 S2: peptidhormoner, vekstfaktorer, relaterte substanser og mimetika  
 S3: beta-2-agonister  
 S4: hormon og metabolske modulatorer  
 S8: cannabis

\*\* PN: avgjort ved forenklet behandling i Påtalenemnden

18 saker ble påtaleavgjort i 2017, av disse ble fire saker henlagt. De resterende 14 sakene ble enten påtalebegjært (5) eller avgjort ved forenklet behandling (9).

7 saker ble avgjort i NIFs domsutvalg i 2017 (omfatter saker som er påtalebegjært i 2016).  
 1 sak ble anket direkte fra NIFs domsutvalg til CAS.

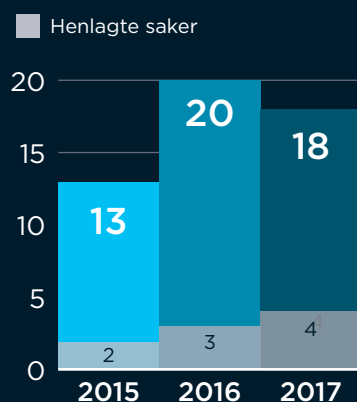
Fakta om saker i 2017. Saker med påtalebegjæring eller forenklet behandling i 2017:

- I 2 saker ble utøver utelukket fordi vedkommende nektet å avgi dopingprøve.
- 6 saker knyttet seg til innførsel, besittelse og bruk av dopingmidler.
- Sakene omfatter følgende stoffgrupper:
  - 5 saker om anabole steroider (S1)
  - 2 saker om hormon- og metabolske modulatorer (S4)
  - 2 saker om cannabis (S8)
  - 2 sak om peptidhormoner, vekstfaktorer og relaterte substanser (S2)
  - 1 sak om anabole steroider og hormon- og metabolske modulatorer (S4)

## DOPINGSAKER SISTE TRE ÅR (2015, 2016, 2017)

Saker som har ført til henleggelse er ikke inkludert i figur og tabell om kjønn, dopinggruppe og idrett.

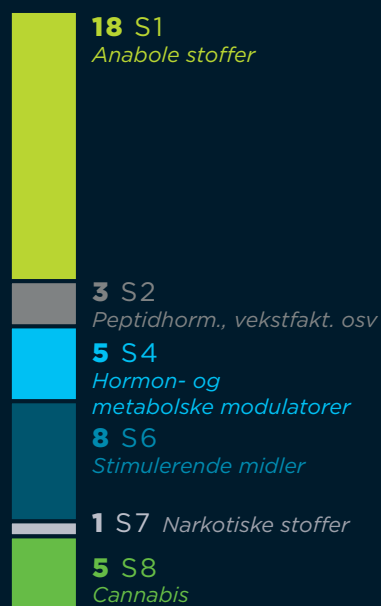
### Påtaleavgjorte saker



### Fordelt på kjønn



### Fordelt på dopinggruppe



Noen ganger omhandler en sak flere stoffer, og da er saken oppført under flere dopinggrupper.

Nektelser - 6 totalt - fremkommer ikke i oversikten.

### Fordelt på idrett

Idrett	Saker
Styrkeløft	8
Fotball	6
Amerikanske idretter	4
Basketball	3
Boksing	3
Sykkel	3
Bryting	2
Ski	2
Friidrett	2
Ishockey	2
Luftsport	1
Bordtennis	1
Cricket	1
Håndball	1
Kickboksing	1
Rugby	1
Triathlon	1
Vektløfting	1
<b>Sum</b>	<b>43</b>

## Meldeplikt

Det er i dag cirka 140 norske utøvere som har meldeplikt. Meldepliktutøverne må rapportere sted og en garantitime hver dag der de kan nås for en uanmeldt dopingkontroll. Det er kun de beste utøverne, som testes hyppig og som er fra idretter med høy risiko for doping, som er underlagt meldeplikt.

Meldepliktrapporteringen foregår i WADA-programmet ADAMS (Anti-Doping Administration & Management System). WADA innførte i 2017 en ny funksjonalitet i ADAMS for å sikre informasjonen som ligger der bl.a. etter oppfordring fra det norske Datatilsynet. Den nye funksjonaliteten er en to-faktor-autentisering ved innlogging, slik at ADAMS-brukeren må logge inn med et engangspassord mottatt på mobilen i tillegg til sitt private passord. ADNO har oppfordret norske utøvere til å ta i bruk denne funksjonaliteten.

Dersom en utøver ikke har rapportert utøverinformasjon i henhold til frister fastsatt i *Forskrift om meldeplikt og annen utøverinformasjon*, vil de kunne ilegges en advarsel. Tre advarsler i løpet av 12 måneder kan føre til at det opprettes en dopingsak.

Meldepliktkomiteen er de som avgjør om det er grunnlag for å ilegge advarsel i henhold til regelverket. Komiteen består av medlemmer med juridisk kompetanse i tillegg til personer med topputøvererfaring. Medlemmene er oppnevnt av styret i ADNO, men utøverkomiteen forespørres alltid ved oppnevning av nye utøvere til komiteen.

Meldepliktkomiteen har avholdt fem møter i 2017. Det ble behandlet 22 saker hvorav det i 19 saker ble ilagt advarsel. For 2017 knytter 12 saker seg til manglende kvartalsrapportering. De resterende knytter seg til at utøver ikke har vært tilgjengelig i garantitid eller ikke har gitt tilstrekkelig korrekt eller oppdatert utøverinformasjon.

Årstall	Antall advarsler	Antall saker
2017	19	22
2016	26	29
2015	15	18

Utøvere som er ilagt en advarsel kan klage forholdet inn for en egen *Klagenemnd for meldepliktsaker*. Det ble behandlet én sak i klagenemnda i 2017, der endelig utfall ble at det ble ilagt advarsel.



### Meldeplikt-komiteen

---

**Andreas Ekker**, leder  
Andreas Nyhaug  
Karoline Dyhre Breivang  
Carl Godager Kaas  
Odd-Bjørn Hjelmeset  
(gikk ut i 2017)

### Klagenemnd

---

Siri Langseth, leder  
Anna Thorstenson  
Are Strandli

## KONTROLLER PÅ OPPDRAG

Ved siden av de over 3000 dopingprøvene som ADNO tar som del av det nasjonale programmet i norsk idrett, tar organisasjonen et betydelig antall dopingprøver på oppdrag. Det kan for eksempel være oppdrag for andre nasjonale antidopingbyråer eller internasjonale særforbund. Det kan også være nasjonale organisasjoner som driver konkurranseaktivitet, men som ikke er del av Norges idrettsforbund. En klart uttalt forventning fra myndighetene om at aktører som driver denne type konkurranseaktivitet og som får offentlig støtte skal ha på plass et antidopingprogram, har bidratt til et økt antall henvendelser.

For internasjonal idrett kan det være snakk om enkeltstående testoppdrag knyttet til enkeltutøvere og -lag, eller mer helhetlige kontroll- og forebyggingsprogram. Innenfor testvirksomheten har stiftelsen en tett dialog med en rekke nasjonale antidopingbyråer og internasjonale særforbund som også bidrar til koordinering og samarbeid om testarbeid.

ADNO mener det er viktig å påta seg kontrolloppdrag for internasjonal idrett. På den ene siden er det bra for organisasjonens renommé, og dessuten er det god erfaring og læring for organisasjonen og kontrollpersonellet. Tilbakemeldingen på den jobben som gjøres, tilsier også at det leveres en kvalitet som arrangører og oppdragsgivere setter pris på.

Sykkel-vm i Bergen var det største enkeltstående arrangementet der ADNO gjennomførte kontroller på oppdrag fra Det internasjonale sykkelforbundet (UCI). Av andre store idrettsarrangement i Norge tok ADNO prøvene under Bislett Games, verdenscup i skiskyting, langrenn og skøyter, junior-EM i stup og under sykkelrittene Tour of Norway, Ladies tour of Norway og Arctic Race.

### *Internasjonale særforbund*

Dopingkontroller er tatt på vegne av følgende nasjonale antidopingbyråer i 2017:

- Badminton World Federation (BWF)
- Fédération Internationale de Ski (FIS)
- International Association of Athletics Federations (IAAF - AIU)
- International Biathlon Federation (IBU)
- International Federation of Bodybuilding and Fitness (IFBB)
- International Ice Hockey Federation (IIHF)
- International Powerlifting Federation (IPF)
- International Skating Union (ISU)
- International Triathlon Union (ITU)
- Ligue Européenne de Natation (LEN)
- International Cycling Union (UCI)
- World Curling Federation (WCF)

### *Nasjonale antidopingbyråer*

Dopingkontroller på vegne av nasjonale antidopingbyråer i 2017:

- Anti-Doping Agency of Kenya (ADAK)
- Anti Doping Danmark (ADD)
- Commission d'État antidopage d'Andorre (AGAD)
- Finnish Antidoping Agency (FINCIS/ FINADA)
- Riksidrottsförbundet (RF)
- Russian Anti-Doping Agency (RUSADA), oppdrag fra UKAD
- United Kingdom Anti-Doping (UKAD)
- United States Anti-Doping Agency (USADA)



## Testing av hest

Antidoping Norge har en avtale med Norges Rytterforbund om testing av hest. I 2017 ble det tatt 53 prøver (30 blod- og 23 urinprøver), og holdt fire foredrag. Avtalen ble i 2017 fulgt opp av en veterinær i en deltidsstilling.

## Norske organisasjoner

Det er generelt en økende oppmerksomhet rundt antidopingarbeidet og økt ønske og behov for et antidopingprogram blant aktører som driver konkurranseliknende aktivitet.

Antidoping Norge påtar seg også oppdrag for norske organisasjoner. Flere av organisasjonene som ønsker et antidopingprogram er aktører som driver konkurranseaktivitet, men som ikke er del av Norges idrettsforbund.

I prøvetakingen er det i all hovedsak snakk om urin- og blodprøver, men innen bilsport tas det også pustep prøver. Det ble i 2017 tatt 948 pustep prøver (sikkerhetssjekk) på vegne av Norges Bilsportforbund (NBF). Det ble høsten 2017 offentliggjort at alkohol ble tatt av WADAS dopingliste med virkning fra 1. januar 2018.

I 2017 har Antidoping Norge gjennomført dopingkontroller for følgende norske organisasjoner:

- Det Norske Travelskap (DNT)
- Norges Bilsportforbund (NBF)
- Norsk Jockeyklub
- Det frivillige Skyttervesen (DFS)
- First Lady Promotions/proffboksing (FLP)
- Politihøgskolen
- Treningssenterbransjen

ADNO tilbyr norske treningssenter et eget antidopingprogram. For å være del av programmet som kalles Rent Senter, må senteret selv betale en årlig avgift. En mindre andel av driftstilskuddet fra Helsedirektoratet er brukt til å videreutvikle programmet.

Eventuelle dopingtester på treningssentre må initieres, følges opp og finansieres av sentrene selv, og ligger utenfor det som dekkes av den årlige avgiften for å være et Rent Senter. Les mer om treningssenterprogrammet under kapittel om doping som samfunnsproblem.

## Fordeling av prøver tatt på oppdrag

	Total	Urin	Blod	ABP	Pusteprøver
Nasjonale antidopingbyrå	120	62	8	50	-
Internasjonale organisasjoner	497	352	48	97	-
Norske organisasjoner	1266	239	54	25	948
Treningssentre	50	50	-	-	-
<b>Totalt</b>	<b>1933</b>	<b>703</b>	<b>110</b>	<b>172</b>	<b>948</b>

# 3

## FOREBYGGENDE ARBEID I IDRETTE



*Utøvere fra Norge, Sverige, Finland og  
Russland setter navnetrekket sitt på et  
opprop for en ren idrett under Barents  
Summer Games i Bodø i september*

249 nye Rent Idrettslag, 238 foredrag for 10 000 personer og 12 412 gjennom Ren Utøver. Bruken av de forebyggende programmene er historisk høy.



Dopingsaker nasjonalt og internasjonalt har gitt en enorm oppmerksomhet rundt antidoping de senere årene. Dette har også bidratt til en økende interesse for ADNOs forebyggende programmer og verktøy, på alle nivåer i norsk idrett. Vedtaket til Idrettsstyret fra 2017 om å holde tilbake deler av rammetilskuddet til særforbund som ikke har på plass en handlingsplan mot doping har utvilsomt bidratt til høyere aktivitet i idretten.

Tallene fra 2017 viser en klar oppgang i antall foredrag, i antall Rent Idrettslag og i antall personer som har gjennomført e-læringsprogrammet. I tillegg til at kvantiteten i de forebyggende tiltakene har gått opp, er det også vårt klare inntrykk at kvaliteten har gått opp gjennom at tiltakene forankres i gjennomgripende planverk, økt bevissthet og fokus på utvikling.

Det forebyggende arbeidet er fortsatt tuftet på at idretten selv må ta et selvstendig ansvar for det forebyggende antidopingarbeidet i sin idrett, mens ADNO kan stimulere til - og legge til rette for - at det skjer.

ADNO er opptatt av å tilby en stor verktøykasse med programmer og tiltak tilpasset ulike behov.

## RENT SÆRFORBUND - HANDLINGSPLAN MOT DOPING

Rent Særforbund er navnet på det mest omfattende forebyggende programmet som ADNO tilbyr idretten. Dette programmet inneholder alle de verktøy og virkemidler som er til rådighet.

ADNO ønsker å legge til rette for at mest mulig av det forebyggende arbeidet springer ut av en systematisk tilnærming, og ikke består av enkeltstående tiltak og arrangement. ADNO har derfor stor tro på en forankring av det forebyggende arbeidet i forbundenes egne strategi- og handlingsplaner.

Rent Særforbund innebærer at forbundet utarbeider sin egen plan mot doping som er tilpasset og relevant for nettopp deres idrett. I dette arbeidet blir forbundene utfordret på hva som først og fremst kan være deres risikofaktor knyttet til dopingbruk. ADNOS rolle er å veilede forbundene med å utforme planen og bistå med å gjennomføre tiltak og aktiviteter som særforbundene ønsker.

Rent Særforbund som konsept har eksistert i noen år, men for å sikre at planene faktisk følges opp etter intensjonen er det innført en sertifiseringsordning. Dette arbeidet ble påbegynt i 2016, men ordningen ble ferdigstilt og innført i 2017 etter at Idrettsstyret tidlig på året vedtok at det skal stilles krav til særforbund om å ha et forebyggende anti-dopingarbeid for utbetaling av resterende rammetilskudd.

Den første sertifiseringsrunden ble gjennomført høsten 2017. 18 forbund ble da sertifisert som Rent Særforbund.

ADNO har i tillegg igangsatt en prosess med en rekke andre forbund. Det er gjennomført 56 møter/workshops med 33 forskjellige særforbund i løpet av året. NIF holdes løpende orientert om hvem som er sertifisert som rent særforbund.

At denne ordningen er satt så tydelig på agendaen i norsk idrett, er den viktigste grunnen til at etterspørsele etter foredrag er større enn noen gang og at verktøy og programmer tas i bruk av stadig flere.

### *Rent særforbund*

---

Følgende 18 forbund var sertifiserte  
Rene Særforbund pr 31.12.17

- Norges Fotballforbund
- Norges Cykleforbund
- Norges Volleyballforbund
- Norges Styrkeløftforbund
- Norges Skiskytterforbund
- Norges Skiforbund
- Norges Danseforbund
- Norges Studentidrettsforbund
- Norges Skøyteforbund
- Norges Svømmeforbund
- Norges Bokseforbund
- Norges Triathlonforbund
- Norges Bedriftsidrettsforbund
- Norges Orienteringsforbund
- Norges Ake-, Bob- og Skeletonforbund
- Norges Judoforbund
- Norges Kickboxingforbund
- Norges Luftsportforbund

## REN UTØVER

E-læringsprogrammet Ren Utøver ble lansert i sin nåværende form i juni 2015. Det er utviklet av Antidoping Norge i samarbeid med Antidoping Danmark og et norsk e-læringselskap. Programmet er på ingen måte uttømmende når det kommer til for eksempel regelverk, men det gir likevel en grunnleggende innføring i antidoping gjennom sju korte videomoduler.

Det er en økende tendens til at særforbund og idrettslag stiller strengere krav til gjennomføring av programmet overfor utvalgte utøvergrupper. Det er også stadig flere som legger programmet inn som et obligatorisk innslag i leder- og trenerskolering.

Siden sommeren 2015 og ut 2017 hadde nesten 21 000 personer gjennomgått samtlige moduler. Av disse gjorde 12 000 seg ferdig i 2017. Disse høye tallene viser tydelig behov for å kunne tilby opplæring på denne måten, og har også bidratt til at vi nå ser på hvordan vi kan videreutvikle programmet ytterligere. Her kan det være aktuelt å gjøre endringer på det visuelle, det innholdsmessige og det tekniske for å sikre bedre rapporteringsrutiner. I og med at dette er et program som brukes i hele Skandinavia, kan det være aktuelt å se på et samarbeid med Anti-Doping Danmark og Riksidrottsforbundet i Sverige i det videre utviklingsarbeidet.

## RENT IDRETTSLAG

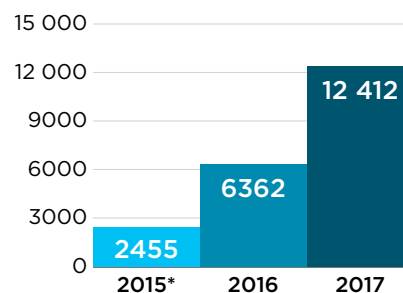
Konseptet Rent Idrettslag er over ti år gammelt og er et samarbeid mellom Norges idrettsforbund og Antidoping Norge. Rent Idrettslag utfordrer klubber og lag til å utvikle sin egen handlingsplan mot doping.

I 2017 var det 249 idrettslag som gikk gjennom prosessen. Det er nesten en dobling av tilsvarende tall for 2016. Dette kan forklares med at særforbund og idrettskretser for eksempel stiller krav til eller utfordrer sine idrettslag om å bli sertifisert som Rent Idrettslag. Rent Idrettslag blir også tema der vi går inn i kommunale og fylkeskommunale samarbeid (les mer under kap. 6).

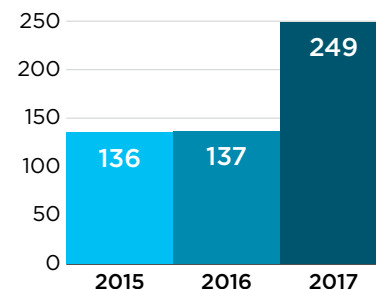
Det er igangsatt et arbeid med å se på en revidering av Rent Idrettslag. Et nytt konsept vil bli lansert i 2018. Et klart mål for et revidert konsept er at det i større grad enn tidligere skal sikres at holdningene som nedfelles i en plan gjenspeiles i konkrete handlinger.

### Ren Utøver: Antall fullførte

\* Nye Ren Utøver ble lansert 1/6-2015



### Rent Idrettslag: Nye registrerte idrettslag



## FOREDRAG

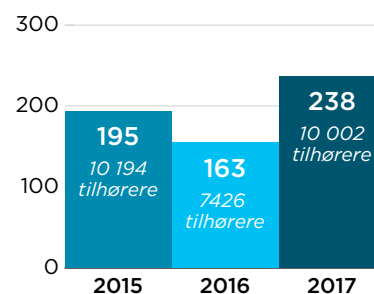
Vi er opptatt av å tilby oppdaterte, attraktive og relevante foredrag for ulike målgrupper vi møter. Foredragene gjennomføres over hele landet av ADNOS velskolerte foredragsholderkorps, og av medarbeidere i sentraladministrasjonen. For organisasjonsledd i idretten holdes foredragene gratis for arrangør.

Foredragene holdes på alle utøvernivå, og både lag, klubber, kretser og særforbund kan stå bak initiativene. Tradisjonelt har ADNO i liten grad holdt foredrag for utøvere under 15 år. I 2017 har vi imidlertid, etter flere henvendelser, testet ut en pilot der vi har utviklet et opplegg for aldersgruppen 13 til 15 år.

ADNO er opptatt av å utvikle foredragsholderprogrammet. Det er i 2017 gjennomført oppdateringer på foredragspakkene, både når det gjelder layout og faglig innhold. Det er innført brukerundersøkelser for å gi foredragsholder og organisasjon tilbakemelding på det som presenteres. Her bes tilhører om å vurdere utbytte og presentasjonsform blant annet. Dette er viktig for å se på hvordan tilbudet kan forbedres. I 2017 er det også lagt opp til kollegaveiledning som et annet kvalitetssikringstiltak. Det at tilhørere er mer engasjerte og kunnskapsrike enn tidligere stiller stadig større krav til foredragene.

I tillegg til foredrag for organisasjonsledd i idretten, holdes det foredrag for videregående skoler med idrettsfag og toppidrett. I 2017 nådde vi over 3000 elever med denne type foredrag. Elever på disse linjene er i all hovedsak også medlemmer i idrettslag, og vi mener dette er en riktig arena å prioritere, også fordi det er lettere å få innpass i en skolehverdag enn i forbindelse med organisert idrettsaktivitet. ADNO lanserte i 2017 skoleportalen Ren Elev. Denne har et hovedfokus mot doping som samfunnsproblem, men har elementer i seg som med fordel også kan brukes i idrettsfagundervisning.

### Antall foredrag



### FOREDRAGS- HOLDERE IDRETT

*Antidoping Norge (ADNO) holder gratis foredrag for organisasjonsledd i idretten. Stiftelsen har et skolert foredragsholderkorps som dekker hele landet. Ønskes foredrag, ta kontakt med Siri Bynke på [siri.bynke@antidoping.no](mailto:siri.bynke@antidoping.no).*

**Jan de Lange**  
Sør- og Vestlandet



**Knut-Ståle Arntsen**  
Nord-Norge



**Hans-Jørgen Kvåle**  
Innlandet



**Thea Langeland**  
Oslo/Østlandet



**Siri Bynke**  
Oslo/Østlandet



**Oddbjørn Floan**  
Midt-Norge

## Foredrag i idretten

Antall foredrag og tilhørere

<b>Idrett</b>	<b>Antall foredrag</b>	<b>Antall tilhørere</b>
Fleridrettslag	16	979
Idrettskrets	5	170
Idrettsråd	11	583
Amerikanske idretters forbund	2	66
Norges Bandyforbund	2	67
Norges Basketballforbund	3	92
Norges Bedriftsidrettsforbund	1	25
Norges Biljardforbund	1	32
Norges Bokseforbund	3	53
Norges Bueskytterforbund	2	48
Norges Cricketforbund	1	25
Norges Curlingforbund	1	40
Norges Cykleforbund	5	326
Norges Danseforbund	1	82
Norges Dykkerforbund	1	8
Norges Fotballforbund	26	979
Norges Friidrettsforbund	5	114
Norges Golfforbund	4	186
Norges Gymnastikk og turnforbund	1	38
Norges Håndballforbund	2	53
Norges Ishockeyforbund	5	211
Norges Judoforbund	1	19
Norges Kampsportforbund	2	82
Norges Kickboxingforbund	4	77
Norges Klatreforbund	1	30
Norges Luftsportforbund	1	14

<b>Idrett</b>	<b>Antall foredrag</b>	<b>Antall tilhørere</b>
Norges Motorsportforbund	1	14
Norges Orienteringsforbund	1	23
Norges Roforbund	4	93
Norges Rugbyforbund	4	64
Norges Rytterforbund	3	46
Norges Skiforbund	20	276
Norges Skiskytterforbund	4	60
Norges Skøyteforbund	4	72
Norges Studentidrettsforbund	3	130
Norges Styrkeløftforbund	3	57
Norges Svømmeforbund	7	418
Norges Triatlonforbund	2	32
Norges Vektløfterforbund	5	80
Norges Volleyballforbund	5	110
Norges Idrettsforbund	1	52
Olympiatoppen	7	229
Annen organisasjon	7	295
<b>Sum idrett</b>	<b>188</b>	<b>6850</b>

<b>Idrettsfag</b>		
Idrettsfag - vgs	35	2090
Toppidrett - vgs	15	1062
<b>Sum idrettsfag</b>	<b>50</b>	<b>3152</b>

<b>SUM TOTALT</b>	<b>238</b>	<b>10 002</b>
-------------------	------------	---------------

## STANDS

Informasjonsstands er et annet virkemiddel ADNO tilbyr idretten. Enten gjennom at idretten får låne materiell og drifter en stand på egen hånd, eller ved at vi oppsøker aktuelle arrangement.

I 2017 har vi blant annet hatt stand under Ungdomslekene på Lillehammer, Barents Games i Bodø og under sykkel-VM i Bergen. På sistnevnte arrangement ble standen driftet i samarbeid med Det internasjonale sykkelforbundet (UCI). Totalt hadde ADNO 19 dager med informasjonsstands i idrettssammenheng i 2017.

### *Stands i idretten*

	<b>Idrett</b>	<b>Tiltak</b>	<b>Besøkende</b>
Ledermøte - Norges Danseforbund	Norges Danseforbund	1	80
Norges Danseforbund - NM Hiphop	Norges Danseforbund	1	53
Ungdomslekene	Fleridrettslag	1	300
Barents Summer games	Barentssamarbeidet	3	350
Sykkel VM (Linda og Jan)	UCI	3	200
Norges Golf forbund - fagdag	Norges Golf forbund	1	20
Idrettsfestivalen - bedriftsidrett	Norges Bedriftsidrettsforbund	3	150
NM Langrenn Senior	Norges Skiforbund	2	100
Junior-NM Langrenn	Norges Skiforbund	3	180
Norges Judoforbund - Norgescup	Norges Judoforbund	1	120
<b>Sum</b>		<b>19</b>	<b>1553</b>

## STØTTEPERSONELL

Trener og annet støttepersonell er en viktig målgruppe for det forebyggende arbeidet. E-læringsprogrammet Ren Utøver ligger inne på fellesidrettslige moduler i NIFS trenerstige. Antidopingutdanning av trenere er dessuten et element som diskuteres med forbundene i prosessen med å bli et Rent Særforbund. Her ser vi at stadig flere forbund legger inn antidoping og Ren Utøver som en obligatorisk del av trener- eller lederutvikling.

To ganger i året avholdes et eget seminar for idrettsmedisinsk støttepersonell. Les mer om disse seminarene under kapittelet *Internasjonalt og medisinsk*.



## Rise erstatter Gjengedal

20.12.2017

Styret i Antidoping Norge har utnevnt Katharina Rise til ny leder av påtalenemnden. Rise har permisjon fra sitt embete som førstestatsadvokat ved Riksadvokatembetet, og fungerer for tiden som avdelingsleder ved Oslo statsadvokatembeter.

## - En seier for de rene utøverne

05.12.2017

Tirsdag besluttet IOC-styret i et møte i Lausanne å utestenge Den russiske olympiske komité (ROC) fra OL i Pyeongchang i 2018. Beslutningen er i tråd med uttalelsen ADNO og 16 andre nasjonalt antidopingbyråer kom med i høst. Der ble IOC bedt om å ta ansvar og utestenge ROC på bakgrunn av den avdekkede korrupsjonen i Sotsji og at de kontinuerlig svikter i arbeidet for en ren idrett.

## 20 000 har fullført «Ren Utøver»

29.11.2017

- Dette er gledelige tall og er helt sikkert et resultat av den enorme oppmerksomheten som har vært rundt antidopingarbeidet, sier kommunikasjonsleder Halvor Byfuglien.

Den nye versjonen av «Ren Utøver» ble lansert sommeren 2015, og bare i løpet av 2017 har over 11 000 personer fullført det populære e-læringsprogrammet.

## Antidopingledere ber IOC utestenge Russland

Denne uka møttes representanter for 17 nasjonale antidopingbyråer i Denver, Colorado i USA, og blant temaene som bel tatt opp var IOCs behandling av den russiske dopingskandalen. Antidopinglederne mener IOC unnlater å holde Russland ansvarlig, og påpeker at deres passivitet setter fremtiden til både de rene utøverne og den olympiske bevegelsen i fare. I en uttalelse ber de IOC om å utestenge Den russiske olympiske komité (ROC).



Med den norske skateboardprofilen Karsten Kleppan til stede, signerte daglig leder Anders Solheim og Henning Andersen i SAHR avtale for X Games 2018 i Norge.

FOTO: HALVOR BYFUGLIEN

## - Første dopingtester i internasjonalt skateboard-konkurransen

23.11.2017

Antidoping Norge signerte i dag en avtale med SAHR om X Games Norway 2018. Avtalen sikrer et helhetlig antidopingprogram - som inkluderer både informasjonsarbeid og dopingkontroller.

- Dette blir første gang dopingkontroller gjennomføres i en internasjonal skateboardkonkurransen, sier Henning Andersen i SAHR.

## ADNO skal bistå Kenya

07.02.2017

Antidoping Norge har over flere år stilt seg til disposisjon for å bistå kenyenerne i arbeidet med å etablere en robust antidopingorganisasjon. Forrige uke var ADNO i Kenya og signerte to avtaler: en trepartsavtale med WADA og det kenyanske antidopingbyrået (ADAK), og en avtale direkte med ADAK.

- Vi tror at dette er et viktig bidrag for en ren internasjonal friidrett, uttalte daglig leder Anders Solheim etter avtaleinngåelsen.

# 4

## INTERNASJONALT OG MEDISINSK

*Som en del av samarbeidet med Kenyas antidopingbyrå, ADAK, har det i 2017 blitt avholdt møter både i Norge og Kenya. Her er rådgiver Anne Engelstad i aksjon under en presentasjon.*

FOTO: ADAK



ADNO har en ambisjon om å heve kvaliteten på den globale innsatsen for en ren idrett. Med nordmenn i sentrale posisjoner internasjonalt, utgjør vi en forskjell.



2017 har vært et svært turbulent år for antidopingarbeidet og internasjonal idrett. Med den offensive ambisjonen om at vi skal heve kvaliteten på det internasjonale antidopingarbeidet, har det ikke manglet på utfordringer og muligheter til å engasjere seg internasjonalt.

Med en rekke sentrale, internasjonale antidopingverv på norske hender har Norge og ADNO hatt en sjelden anledning til å være en sterk pådriver. Dette har organisasjonen benyttet seg av gjennom ulike kanaler og fora gjennom 2017. I tillegg til sentrale verv, har ADNO ved bilaterale samarbeid fått en sentral posisjon i utviklingen av antidopingprogrammer i betydningsfulle idrettsnasjoner.

Utgangspunktet er at ADNO vil bidra til at norske utøvere kan kjempe på like premisser i internasjonale idrettskonkurranser. At de rene ikke får det de fortjener har med all tydelighet kommet til overflaten gjennom de siste par årene.

Det statsstøttede dopingprogrammet i russisk idrett har vært et omdiskutert tema gjennom hele 2017 og helt opp til startskuddet for de olympiske lekene i Pyeongchang. ADNO har gjennom hele denne prosessen vært tydelig på at russisk deltakelse på den internasjonale idrettsarenaen krever at de anerkjenner bevisene som kom frem i rapportene etter professor Richard McLarens uavhengige etterforskning, og senere i andre rapporter, samt bidrar til at alle saker blir godt opplyst.

Uavhengighet, maktfordelingsprinsippet og et sterkere WADA med en styrket tilsynsfunksjon har over tid vært områder som ADNO har frontet i det internasjonale arbeidet. Dette er temaer som i høyeste grad har fått gjenklang og økt oppmerksomhet både i norsk og internasjonal debatt. Behovet for å ivareta utøveres sikkerhet og legge et grunnlag som sikrer økt troverdighet til nasjonale antidopingorganisasjoner og antidopingarbeidet generelt vil være viktige områder framover.

## INTERNASJONALE KONVENSJONER OG AVTALER

Det er ikke noe nytt at ADNO har forfektet demokratiske prinsipper og menneskerettigheter som viktige områder å styrke i antidopingarbeidet. Uavhengighet, rettferdig rettergang, åpenhet og interessekonflikter i kontrollorgan og domsinstans er andre temaer som organisasjonen har vært opptatt av å løfte fram og bidra til å gjøre noe med.

Gjennom det praktiske arbeidet bidrar Antidoping Norge til at Norge etterlever de internasjonale konvensjonene. Videre bidrar Antidoping Norge gjennom å bistå Kulturdepartementet med deltakelse på internasjonale møter, først og fremst i Europarådet og IADA.

ADNO har de senere årene fått en tydelig rolle i å løfte antidoping som tema i Europarådet. Daglig leder Anders Solheim har siden mai 2014 ledet antidopingkonvensjonens kontrollorgan. I 2017 kom kontrollorganet med en rekke anbefalinger til medlemsstatene for hvordan de skal sikre uavhengige høringsinstanser og fremme rettssikkerheten i dopingsaker.

Norge er del av en 11-lands samarbeidsavtale kalt International Anti-Doping Arrangement (IADA). Etter at Norge hadde sekretariatsfunksjon for IADA i to år, overtok Australia sekretariatsfunksjonen fra 2017. Også i IADA har viktigheten av anti-dopingstrukturer følger maktfordelingsprinsippet vært et prioritert tema i det siste.

*Som leder av antidopingkonvensjonens kontrollorgan i Europarådet har Anders Solheim jobbet for å styrke utøvernes rettssikkerhet og åpenhet i høringsinstansene. Her avbildet med generalsekretær Thorbjørn Jagland.*

FOTO: EUROPARÅDET



## SAMARBEID MED WADA

---

WADAS rolle har vært diskutert gjennom 2017. ADNO mener det er svært viktig for det videre antidopingarbeidet at WADA styrkes gjennom økt uavhengighet, mer åpenhet og økte tilskudd.

Det å styrke WADA handler også om å styrke antidopingbyrået som et tilsynsorgan. På dette området gjennomførte WADA i 2017 en detaljert «Code Compliance»-prosess som viste at ADNO arbeider i tråd med World Anti-Doping Code (WADC).

ADNO har gjennom året hatt en rekke møtepunkter med WADA, både i Norge og utenlands. WADA var medarrangør da ADNO inviterte til den internasjonale konferansen om doping og folkehelse i Oslo i juni.

ADNO er en organisasjon som i mange år har hatt internasjonale samarbeidsprosjekter. Denne kompetansen og erfaringen vil være til nytte for andre land og organisasjoner. Dette var også bakgrunnen for at ADNO i samarbeid med WADA i mai samlet over 20 personer i Oslo for å diskutere denne type samarbeid. Her deltok representanter fra store antidopingorganisasjoner og viktige internasjonale særforbund, i tillegg til WADA og UNESCO.

For å gi konkret støtte er det utviklet veiledninger for hvordan en kan etablere og drive nasjonale antidopingbyråer og hva som bør være på plass ved samarbeid på tvers av landegrensener, enten ved samarbeid mellom nasjonale byråer eller mellom internasjonale særforbund og nasjonale antidopingbyrå. Disse veiledningene er revidert i 2017 og oversendt WADA slik at de kan gjøres tilgjengelig for andre. På samme måte har ADNO utviklet en mal for regelverk som er i tråd med WADC, som skal kunne tilbys organisasjoner i deres utvikling av antidopingstrukturer og -programmer.

Linda Hofstad Helleland er for tiden WADAS visepresident. ADNO har bistått visepresidenten i hennes verv og har støttet henne i «One Voice»-prosjektet som tar sikte på å øke engasjementet fra offentlige myndigheter inn mot WADA og det globale antidopingarbeidet generelt. Målet er å gjøre myndighetens stemme mer enhetlig og tydelig slik at tilsynsfunksjonen styrkes og at finansieringsmodellen kan endres. Mot slutten av 2017 ble det klart at ADNO fikk tildelt et eget tilskudd for å fungere som sekretariat for WADAS visepresident i 2018.

Da Helleland trådte inn i sin WADA-rolle, måtte Thorhild Widvey tre til side som europeiske myndigheters representant i WADAS Executive Committee. ADNO samarbeidet med departementet i forbindelse med hennes styreverv fram til hun deltok på sitt siste WADA-styremøte i 2017.

*Antidoping Norge og det kinesiske antidopingbyrået, CHINADA, signerte en treårig samarbeidsavtale i 2017. Her er representanter fra begge antidopingbyråer avbildet under prosjektmøtet i Norge i midten av september.*

FOTO: LARS VESTAD



## SAMARBEID MED NASJONALE ANTIDOPINGORGANISASJONER

I 2017 har ADNO fortsatt å bistå andre nasjonale antidopingorganisasjoner med å bygge opp sine antidopingprogram og øke sin kompetanse. Dette er krevende prosjekter der ADNO er opptatt av å bidra til å bygge organisasjoner som er uavhengige og robuste.

En videre framgang i antidopingarbeidet er avhengig av at det vokser fram flere sterke og uavhengige nasjonale antidopingbyråer, og ADNO ser det som sin oppgave å bidra slik at nasjonale organisasjoner struktureres slik at de kjennetegnes av uavhengighet, forutsigbarhet og solide antidopingprogrammer, i tråd med World Anti-Doping Program (WADP). I det internasjonale arbeidet deltar personell med spesialkompetanse fra ADNO, slik at de både kan lære fra seg, men også selv ta lærdom i de utfordringer andre land må forholde seg til.

Stiftelsen har inngått avtale med flere land om gjensidig dopingtesting. Dette innebærer at landenes antidopingorganisasjoner kan innhente dopingprøver av norske utøvere i de aktuelle landene. På samme måte kan Antidoping Norge gjennomføre kontroller av utøverne fra disse landene i Norge.

I tillegg til de organisasjonene vi har samarbeidsavtale med, samarbeider vi og har en god dialog med en rekke andre internasjonale antidopingorganisasjoner. Gjennom de siste par årene har ledere fra et utvalg sentrale nasjonale byråer, med utgangspunkt i sammenslutningen INADO, møttes for å diskutere utfordringer i antidopingarbeidet. Sammen har disse byråene kommet med uttalelser knyttet til håndteringen av Russland-saken og hvordan en ser for seg å styrke WADA og antidopingarbeidet framover.

Det nordiske samarbeidet er formalisert gjennom en nordisk samarbeidsavtale, og i 2017 ble det nordiske møtet arrangert på Sandhamn utenfor Stockholm. Som del av det nordiske samarbeidet er det også verd å trekke fram samarbeidet om NAPMU.

## Kina

Samarbeidet mellom Norge og Kina innenfor antidopingfeltet strekker seg tilbake til midt på 1990-tallet. Grunnet den diplomatiske situasjonen mellom Norge og Kina de senere årene, har samarbeidsklimaet også innen antidoping vært krevende.

I mai ble det signert en ny samarbeidsavtale med Kinas antidopingorgan (CHINADA). I den nye avtalen dreier det seg om en større grad av gjensidighet enn tidligere, og ADNO vil også søke å hente kunnskap og kompetanse fra kineserne. Det vil også søkes å etablere fellesprosjekter for å styrke det internasjonale antidopingarbeidet.

Basert på en samarbeidsavtale mellom kinesiske og norske myndigheter som går fram mot vinter-OL i Beijing i 2022 vil Antidoping Norge bistå i forbindelse med antidoping-relatert arbeid. En delegasjon fra Kina med idrettsviseministeren i spissen besøkte Oslo i september.

## Kenya

Kenya er en betydelig idrettsnasjon, særlig innenfor friidrett. ADNO har sammen med Kinas antidopingbyrå (CHINADA), WADA og kenyanske myndigheter et samarbeidsprosjekt som har til hensikt å videreutvikle antidopingarbeidet i Kenya.

Prosjektet har gått i henhold til plan gjennom 2017 og Kenyas antidopingbyrå (ADAK) ble erklært Code Compliant av WADA i september. Det er avholdt prosjektmøter både i Kenya og i Norge. Både forebyggende arbeid, dopingkontroll, profilarbeid, regelverk og etterforskning har vært tema for møtene. I juni ble det gjennomført et omfattende felles testoppdrag i Kenya der kontrollpersonell fra Norge deltok. Hensikten var å opparbeide biologiske profiler av utøvere som skulle delta i VM i friidrett senere på sommeren. Det ble tatt mer enn 50 prøver og den norske profilenheten (NAPMU) bisto i vurdering av profilene.

## Tyrkia

Selv om Tyrkia ikke hevder seg all verden i vinteridretter, er landet en betydelig idrettsnasjon. Landet har de senere årene vært rammet av et stort antall dopingsaker og ADNO sa ja til å bistå da det var ønskelig at vi inngikk et samarbeid med tyrkerne. Prosjektet er til nå finansiert av Tyrkia selv.

Det ble i løpet av 2017 avholdt tre prosjektmøter, og samarbeidet ble avsluttet med et oppsummerende møte i Tyrkia. Grunnet en urolig politisk situasjon i landet har det tidvis vært vanskelig å gjennomføre prosjektmøter, men en vil se på muligheten for å inngå en videreføring av samarbeidet, dog i ny form, selv om selve prosjektet er avsluttet. Det er inngått en egen avtale med NAPMU, der denne nordiske enheten skal følge opp tyrkernes profilarbeid.

## SAMARBEID MED INTERNASJONALE SÆRFORBUND

De internasjonale særforbundene er en viktig aktør i antidopingarbeidet. Antidoping Norge har de senere årene vært svært opptatt av et tett samarbeid med utvalgte internasjonale særforbund.

Blant annet har det vært fokus på å signere avtaler som sikrer deling av informasjon og data knyttet til biologiske pass. Det er nå avtaler med IHF (håndball), FIS (ski), UCI (sykkel), FINA (svømming), IAAF (friidrett), ISU (skøyter), IBU (skiskyting) og IBAF (baseball). Det er i tillegg inngått avtaler med selskapene PWC og IDTM som kan bistå i gjennomføring av dopingkontroller.

Utover samarbeidsavtalene har vi hyppig kontakt med ulike internasjonale forbund med tanke på koordinering og gjennomføring av dopingkontroller.

På et overordnet plan mener Antidoping Norge at det er et sterkt behov for å reformere antidopingarbeidet i regi av internasjonale særforbund, som i dag er svært varierende. Vi mener det må jobbes for å fristille kontroll-, påtale- og domsorgan fra idretten. Her spiller WADA en viktig rolle.

Ansatte i Antidoping Norge blir fra tid til annen utfordret til å påta seg verv i internasjonale forbund. Spesialrådgiver og avdelingsleder Rune Andersen har også i 2017 ledet IAAFs komité som har vurdert russisk re-innsettelse i internasjonal friidrett. Arbeidet finansieres i sin helhet av IAAF.

Andersen er også styremedlem i stiftelsen CADF (Cycling Anti-Doping Foundation), som er de som organiserer antidopingarbeidet i UCI (Det internasjonale sykkelforbundet).

Daglig leder Anders Solheim er oppnevnt av UEFA som representant for de nasjonale antidopingbyråene i ekspertgruppen for antidoping i europeisk fotball.

## MEDISINSK OMRÅDE

Innenfor det medisinske området ble det gjort personalendringer i 2017. Medisinsk sjef gjennom mange år, Per Wiik Johansen, sa opp sin stilling. Denne rollen ble ikke direkte erstattet, men i stedet ble det ansatt en farmasøyt som medisinsk fagrådgiver i en deltidstilling. I tillegg fikk leder av medisinsk fagkomité, Per Medbøe Thorsby, utvidet sitt arbeidsområde noe. Medisinsk fagrådgiver drifter det daglige arbeidet på det medisinske området.

Antidoping Norges medisinske fagkomité møtes fire ganger i året, og har som en av sine hovedoppgaver å behandle og avgjøre søknader om medisinsk fritak fra dopinglisten, samt gi råd i forbindelse med aktuelle medisinske problemstillinger. Komiteens arbeid utøves i henhold til eget mandat fastsatt av styret. Medisinsk fagkomité i ADNO har tatt initiativ til å ha årlige møter med de medisinske fagkomitéene i de andre nordiske landene. Dette er et svært nyttig forum for utveksling av erfaringer og utfordringer i arbeidet. I 2017 fant dette møtet sted i Østersund, Sverige.

ADAMS ble i oktober 2017 tatt i bruk igjen for håndtering av søknader om medisinsk fritak, etter at WADA hadde gjennomgått og forbedret sikkerheten i systemet ved å etablere en tofaktorautentisering for innlogging. ADNO korresponderte i den forbindelse med Datatilsynet.



### Medisinsk fagkomité 2017

#### **Per Medbøe Thorsby,** leder.

PhD, seksjonsoverlege ved  
Hormonlaboratoriet

#### **Pål Zeiner**

Overlege, dr.med., spesialist i  
barne- og ungdomspsykiatri

#### **Kirsten Sola**

Spesialist i allmennmedisin,  
fysikalsk medisin og rehab,  
idrettslege NIMF (sluttet  
mai 2017)

#### **Aina Akero**

PhD, overlege, spesialist  
på astma og kroniske  
lungesykdommer (sluttet  
desember 2017)

#### **Thomas Schreiner**

Cand.med., spesialist  
i indremedisin og  
endokrinologi

#### **Hege Clemm**

PhD, overlege i pediatri,  
idrettslege NIMF (oppnevnt  
14. desember)

#### **Morten Nissen Melsom**

PhD, seksjonsoverlege,  
spesialist i indremedisin og  
lungesykdommer (oppnevnt  
14. desember)



Søknader om medisinske fritak behandles i tråd med eget regelverk om medisinske fritak. Dette regelverket finnes på [www.antidoping.no](http://www.antidoping.no).

ADNO mottok totalt 182 søknader om medisinsk fritak i 2017, hvorav fritak ble innvilget i 84 saker, og seks fikk avslag. 92 søknader ble ikke behandlet i medisinsk fagkomité på grunn av mangelfull søknad, at forholdet er for dårlig dokumentert eller at utøveren ikke har vært søknadsberettiget. Det ble ikke behandlet noen klagesaker i 2017.

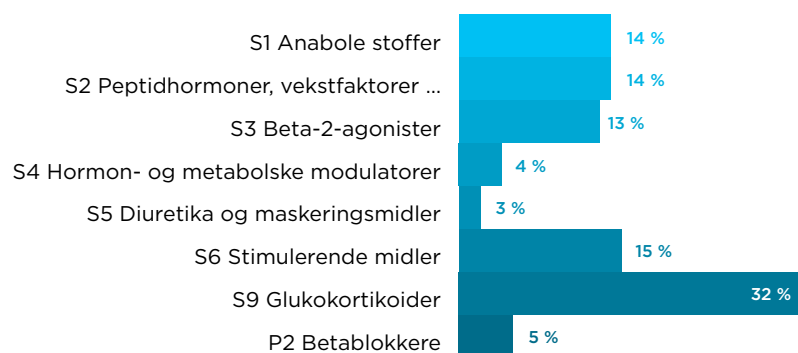
Diagrammet under til venstre viser fordelingen av antall innvilgede medisinske fritak fra ADNO fordelt på dopinggruppe. Flest fritak ble gitt for bruk av glukokortikoider i forbindelse med allergi. Medisinsk fagkomité jobber med å få ned denne bruken blant idrettsutøvere da den ikke lenger er i tråd med internasjonale retningslinjer for allergi-behandling.

Diagrammet til høyre viser en oversikt over antall innvilgede fritak innenfor idrettene hvor fem eller flere fritak ble innvilget. ADNO innvilger medisinske fritak til utøvere på nasjonalt toppidrettsutøvernivå eller lavere nivå, mens utøvere på internasjonalt nivå som regel skal søke om medisinsk fritak til sine internasjonale særforbund. ADNO har derfor ingen total oversikt over medisinske fritak innvilget til norske utøvere.

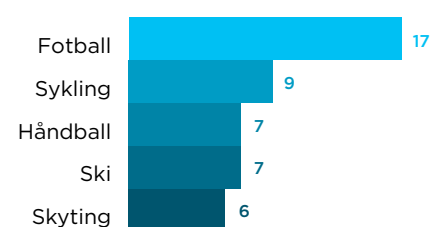
## Klagenemnd for medisinske fritak

**Siri Langseth**, leder  
Are Strandli  
Kristian J. Fougner  
Marit Bjartveit  
Rolf Whitfield

### Innvilgede medisinske fritak fordelt på dopinggruppe



### Innvilgede medisinske fritak fordelt på idrett



Her er tatt med kun særforbund med fem eller flere innvilgede fritak.

## IDRETTSMEDISINSK SEMINAR

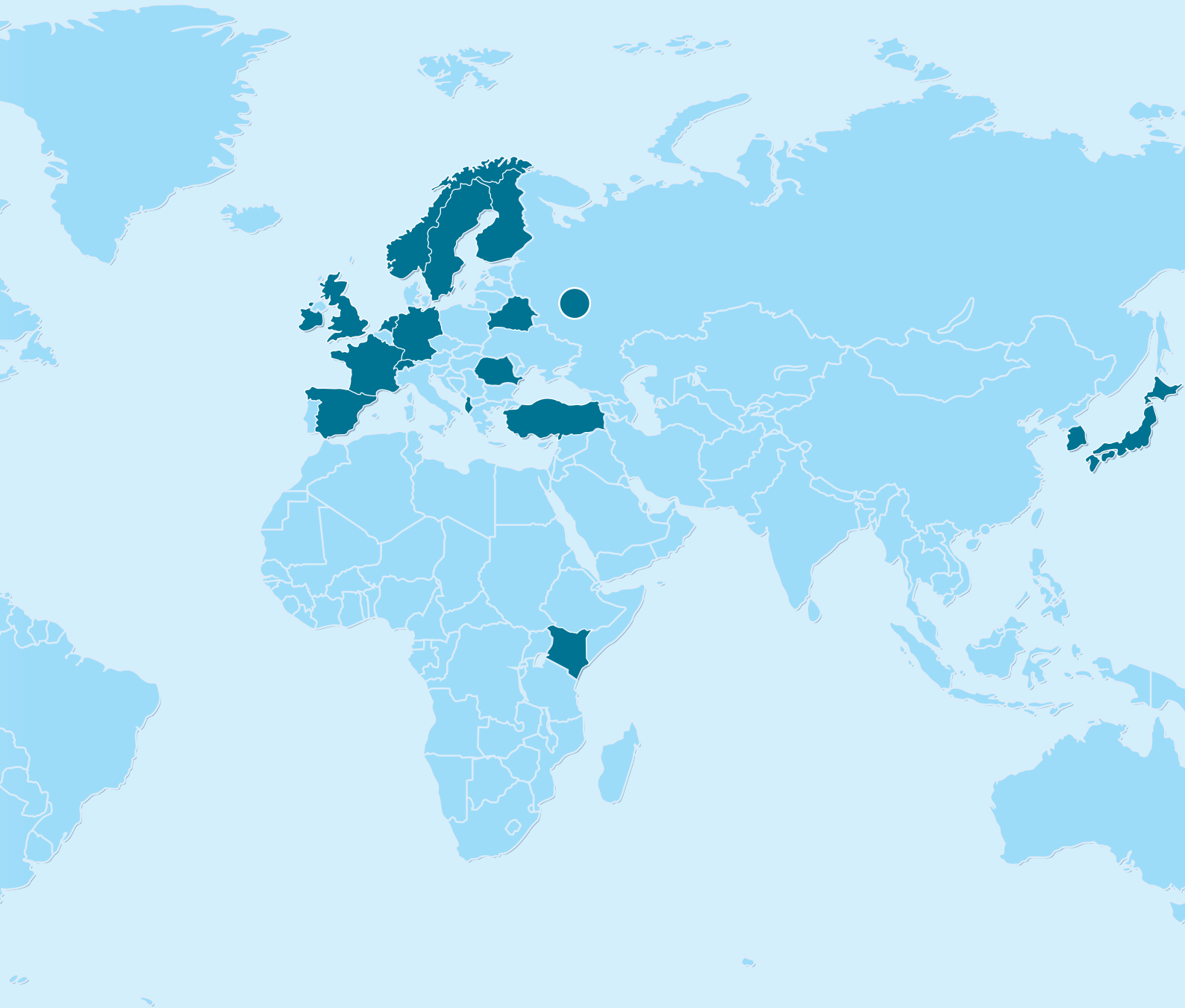
I 2017 ble det avholdt to seminarer for medisinsk støttepersonell, ett i mai og ett i oktober. Totalt deltakerantall var 85 personer. Seminaret inngår som en del av utdanningen til idrettsleger (Norges idrettsmedisinske forening) og idrettsfysioterapeuter (FFI). Også ledere og trenere, samt nyansatte i Antidoping Norge, har sett nytte av å delta på seminaret.

Antidoping Norge holder løpende kontakt med NIMF for å kvalitetssikre innholdet i kurset. Det legges særlig vekt på den rollen medisinsk støttepersonell har i sin hverdag ut mot idretten, og hvordan de skal vurdere og forholde seg til antidopingrelaterte problemstillinger.

- 
- JANUAR** ■ **Dublin:** NADO-møte, organisering av det internasjonale antidopingarbeidet.  
**Oslo:** Møte mellom Europarådet, KUD og ADNO.  
**Moskva:** Møte i IAAF Task Force der spesialrådgiver er leder.  
**Strasbourg:** Møte mellom Europarådet og WADA.
- FEBRUAR** ■ **Nairobi:** Styringsgruppemøte og prosjektmøte. Skrev under avtale med Kenya.  
**Moskva:** Møte i IAAF Task Force.  
**Madrid:** Seminar om doping i idrett og samfunn.
- MARS** ■ **London:** Konferansen «Tackling Doping in Sport».  
**Lausanne:** iNADO workshop.  
**Lausanne:** WADAs årlige symposium.  
**Stockholm:** NAPMU-seminar.
- APRIL** ■ **Montreal:** Møte i WADAs NADO ad-hoc-komiteé.  
**Tirana:** Opplæring av RADO-representanter i ADAMS.  
**Aigle:** Møte i CADF der spesialrådgiver er del av styret.  
**Oslo:** Prosjektmøte i samarbeidet med ADAK (Kenyas antidopingbyrå).
- MAI** ■ **Strasbourg:** Europarådets Monitoring Group  
**Oslo:** Møte arrangert av ADNO og WADA om samarbeid mellom antidopingorganisasjoner.  
**Montreal:** Styremøte i WADA.
- JUNI** ■ **Oslo:** Møte mellom WADA, KUD og ADNO.  
**Oslo:** Internasjonal konferanse om doping som samfunnsproblem.  
**Moskva:** Møte i IAAF Task Force.  
**Kenya:** Felles testoppdrag før VM i friidrett.  
**Nairobi:** Prosjektmøte i samarbeidet med ADAK.  
**Oslo:** Besøk av Finlands antidopingbyrå.
- AUGUST** ■ **Sandhamn:** Nordisk samarbeidsmøte.
- SEPTEMBER** ■ **Hviterussland:** Møte i Europarådets ekspertgruppe for forebygging.  
**Denver:** Møte med andre NADO-ledere.  
**Bergen:** Gjennomføring av testprogram under sykkel-VM.  
**Helsinki:** WADA arrangerte møte om TUE (medisinsk fritak).  
**Oslo:** Prosjektmøte i samarbeid med ADNO og CHINADA (Kinas antidopingbyrå).  
**Paris:** Styremøte i WADA og UENSCO-møte.  
**Seoul:** Møte i IOCs Task Force før OL i 2018.
- OKTOBER** ■ **Florida:** USADAs vitenskapssymposium.  
**Ankara:** Prosjektmøte i samarbeid med Tyrkia.  
**Paris:** Møte i Europarådet.  
**Bonn:** Ledermøte for en samling av nasjonale antidopingbyrå.  
**Ganterschwil:** iNADO-seminar med ledere og utøvere.
- NOVEMBER** ■ **Aigle:** Styremøte i CADF.  
**Tallinn:** Møte i Europarådet og CAHAMA.  
**Helsinki:** Møte med Finlands antidopingbyrå (FINCIS).  
**Seoul:** Styremøte i WADA.  
**Romania:** Bisto WADA i revisjonsarbeid.  
**Nairobi:** Styringsgruppemøte og prosjektmøte.  
**Monaco:** IAAF Task Force.  
**Eindhoven:** Play The Game-konferansen.
- DESEMBER** ■ **Østersund:** Seminar om astma og medisinsk fritak.  
**Tokyo:** Seminar om forebygging.  
**Amsterdam:** Besøk hos Nederlands antidopingbyrå.  
**Ankara:** Styringsgruppemøte i samarbeidet med tyrkerne.

# INTERNASJONAL REPRESENTASJON 2017

*Utvalgte møter/arrangement i 2017*



# 5

## FORSKNING OG UTVIKLING



Det som ble gjort i går er ikke godt nok i morgen.  
ADNO er opptatt av å søke ny kunnskap og utvikling  
som driver antidopingarbeidet fremover.



ADNO skal ha et forskningsarbeid som er relevant og som sikrer kvalitet og utvikling. ADNO ser det ikke som sin primære rolle å utøve forskning selv, men vil være en bidragsyter slik at det settes i gang gode og relevante prosjekter som kan ha betydning for utviklingen av antidopingarbeidet.

Stiftelsens forskningsarbeid koordineres gjennom et internt forsknings- og evalueringsforum.

## **FORSKNINGSMIDLER – ANTI-DOPINGARBEIDET I IDRETTE**

I 2017 har stiftelsens forskningsinnsats i hovedsak skjedd i form av et forskningssamarbeid med Norges idrettshøgskole og Norges Skiforbund. Samarbeidet ble inngått i 2014. Målet med samarbeidet har vært å 1) initiere forskningsprosjekter som holder høy vitenskapelig kvalitet, 2) gi økonomisk støtte til prosjekter som er relevante for antidopingarbeidet, og 3) sikre en faglig bredde i forskningsprosjekter som gis økonomisk støtte, slik at ulike fagtradisjoner, metoder og problemstillinger inkluderes. Finansieringen har vært sikret gjennom årlige bevilgninger fra ADNO og Norges Skiforbund, mens Norges idrettshøgskole har hatt det administrative ansvaret for satsingen.

Det har vært utfordrende å få forskningsmiljøer interessert i antidopingrelaterte problemstillinger som er relevante for idretten, og det har vært langt færre relevante søknader og følgelig fullførte prosjekter enn forventet. I 2017 ble det ikke lyst ut forskningsmidler eller igangsatt nye prosjekter under denne ordningen. Partene ble derfor enige om å avvikle samarbeidet høsten 2017. Partene var samtidig enige om viktigheten og nytteverdien av forskning, og vil vurdere en oppfølging med en noe annen strategi.

Oversikt over prosjekter som har fått støtte i samarbeidsperioden 2014-2017:

<b>Søker</b>	<b>Prosjekttittel</b>
Per Øystein Hansen	Verdier og holdninger til antidoping
Aase Strandbu	Unge og lovende landeveissyklisters forventninger og holdninger til profflivets doping- og antidopingrelaterte utfordringer
Ørnulf Seippel	Samfunnsvitenskapelige og humanistiske perspektiver på doping. Hva vet vi og hvilken kunnskap trenger vi?
Helle Malerød-Fjeld	Development of comprehensive analysis of peptidic hormones in urine for sports doping control
Yvette Dehnes	Bruk av hund til påvisning av recombinant EPO i dopingprøver

## **FORSKNINGSPROSJEKTER INITIERT AV ADNO**

Følgende prosjekter er igangsatt av ADNO i 2017 og planlagt gjennomført i 2018:

- Kartlegging av prediktorer for dopingatferd hos idrettsstudenter. Samarbeid mellom ADNO, Universitet i Oslo og Høgskolen i Innlandet
- Prevalens av dopingbruk hos norske idrettsutøvere ved bruk av randomisert respons-teknikk. Samarbeid mellom ADNO, Norges Idrettshøgskole og Saarland University i Tyskland
- Bruk av legemidler og kosttilskudd blant norske utøvere
- Forekomst av dopingmidler i kosttilskudd kjøpt i norske nettbutikker

ADNO ser et behov for å ta en mer aktiv rolle i både å legge til rette for at andre organisasjoner igangsetter relevant forskning for antidopingarbeid, men også å gjennomføre forskning selv i samarbeid med relevante forskningsinstitusjoner. Det ble derfor besluttet å omorganisere forskningsporteføljen og dedikere noe personalressurser til denne delen av virksomheten fra 2018.

## **BRUKERUNDERSØKELSER OG EVALUERINGER**

ADNO har de senere årene utvidet sine virkeområder og er i kontakt med svært mange ulike målgrupper. Organisasjonen er opptatt av å gjennomføre brukerundersøkelser for å løpende kunne evaluere den jobben vi gjør, og for å kunne iverksette forbedringstiltak. Fra tid til annen ser vi behov for å evaluere deler av virksomheten gjennom interne kartlegginger.

Relatert til kontrollvirksomheten ble det i 2016 gjennomført en større kartlegging av testregimene i fem idretter. Denne kartleggingen har bidratt til å videreutvikle testprogrammet i disse idrettene i 2017. I 2017 har vi gjennomført et kartleggingsprosjekt blant konkurrerende mosjonister i ulike breddearrangement. Vi finner det hensiktsmessig å kartlegge dette for et målrettet testprogram også i denne utøvergruppen.



Det er krevende å måle effekten av forebyggende tiltak, spesielt på kort sikt. God forebygging vil kunne begrense en uheldig utvikling og/eller bygge opp under en positiv. Man kan dokumentere at «ingenting» har skjedd, men det er ikke så mye å slå i bordet med. Behovet for effektevaluering av tiltak er allikevel åpenbar da en generell utfordring innen forebyggingsfeltet er at kampanjer og tiltak ofte iverksettes med bakgrunn i å være intuisjons-/intensjonsbasert, og ikke basert på kunnskapsbasert praksis.

Det er viktig for ADNO å kartlegge eventuelle holdningsendringer som følge av antidopingtiltak, samt å kunne evaluere om tiltakene som iverksettes har en effekt på kunnskap om antidopingarbeidet.

For å styrke stiftelsens kompetanse på dette området ble det innledet et samarbeid med Psykologisk institutt ved Universitetet i Oslo høsten 2017 med formål om å utvikle et spørreskjema for å kartlegge variabler tilknyttet dopingholdninger og doping-atferd.

Spørreskjemaet er tenkt gjennomført mot flere ulike grupper i 2018, både for å vurdere virkningen av et forebyggende tiltak, og for å få innsikt i kunnskap og holdninger til doping i en befolkningsgruppe. Delen av arbeidet som omhandler doping som samfunnsproblem finansieres av Helsedirektoratet.

Basert på spørreskjemaet som ble utviklet i samarbeid med Universitetet i Bergen og Norges idrettshøgskole som en del av forskningsprosjektet Herkules, ble det i 2017 gjennomført spørreundersøkelser i forkant av forebyggende tiltak ved to videregående skoler. Dette arbeidet vil ferdigstilles med etterundersøkelser i 2018.

▲  
*I 2017 har ADNO gjennomført et kartleggingsprosjekt blant konkurrerende mosjonister.*

FOTO: NTB SCANPIX

### 9 av 10 har lært noe nytt!

Foredrag er en viktig del av den forebyggende aktiviteten ADNO gjør innenfor idretten, og i 2017 holdt vi 256 foredrag for utøvere, trenere, støttepersonell, idrettsstudenter m.fl.

For å evaluere den jobben som gjøres og for å kunne iverksette forbedringstiltak gjennomfører ADNO spørreundersøkelser etter foredrag.

Drøyt 1000 av tilhørere på idrettsforedrag i 2017 har svart på en brukerundersøkelse. Av besvarelsene kommer ca. 60 prosent fra skoleelever, 10 prosent fra utøvere på landslagsnivå og de øvrige fra utøvere og støttepersonell for øvrig.

Ni av ti syntes innholdet i foredragene var interessant, og svarer «ja» på spørsmål om de har blitt mer bevisst konsekvensene av dopingbruk. En andel på 88 prosent svarer dessuten at de har lært noe nytt.

Tilbakemeldingene på ADNOS foredragsholdere er svært god, både med tanke på faglig kompetanse og formidlingsevne.

### Foredrag idrett

1035 svar

*Innholdet i foredraget var interessant for meg*



3 % nei,  
4 % vet ikke,  
2 % ikke relevant

*Jeg har fått ny kunnskap*



7 % nei,  
4 % vet ikke,  
1 % ikke relevant

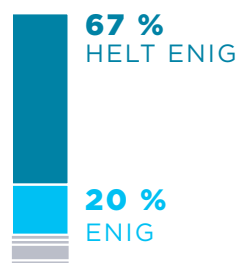
*Foredraget har gjort meg mer bevisst på konsekvenser av dopingbruk*



4 % nei,  
4 % vet ikke,  
1 % ikke relevant

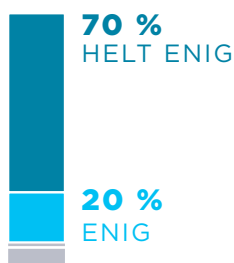
### Tilbakemelding på foredragsholder

*Foredragsholder oppleves som kompetent*



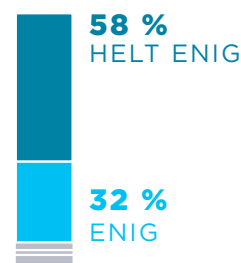
2 % verken eller  
1 % uenig  
7 % helt uenig  
2 % vet ikke

*Foredragsholder var god til å formidle stoffet*



1 % verken eller  
2 % uenig  
7 % helt uenig  
1 % vet ikke

*Det var lett å forstå innholdet i foredraget*



3 % verken eller  
1 % uenig  
5 % helt uenig  
1 % vet ikke



## 9 av 10 mer bevisste!

ADNO holdt i snitt mer enn ett folkehelseforedrag om dagen i 2017. Totalt 383.

Nærmere 2300 personer har svart på brukerundersøkelsen der det ønskes tilbakemelding på kvaliteten på foredragene og kompetansen til foredragsholderne. Det er i hovedsak skoleelever og studenter som har svart (totalt 90 prosent).

91 prosent forteller at de har fått ny kunnskap om temaet, mens en enda høyere prosentandel (92) forteller at foredraget har gjort dem mer bevisst på konsekvenser av dopingbruk.

Et stort flertall forteller at foredragsholderne er faglig kompetente og dyktige til å formidle stoffet, og de oppfatter også innholdet i foredragene som lett å forstå.

### Foredrag samfunn

1962 svar

*Innholdet i foredraget var interessant for meg*



4 % nei,  
7 % vet ikke,  
5 % ikke relevant

*Jeg har fått ny kunnskap*



5 % nei,  
3 % vet ikke,

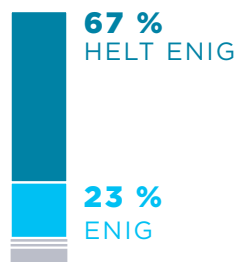
*Foredraget har gjort meg mer bevisst på konsekvenser av dopingbruk*



4 % nei,  
3 % vet ikke,  
2 % ikke relevant

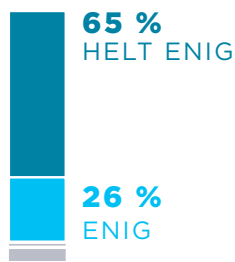
### Tilbakemelding på foredragsholder

*Foredragsholder oppleves som kompetent*



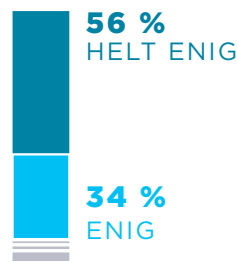
1 % verken eller  
1 % uenig  
7 % helt uenig  
1 % vet ikke

*Foredragsholder var god til å formidle stoffet*



2 % verken eller  
0 % uenig  
6 % helt uenig  
1 % vet ikke

*Det var lett å forstå innholdet i foredraget*



2 % verken eller  
2 % uenig  
6 % helt uenig  
1 % vet ikke

# 6

## DOPING SOM SAMFUNNSPROBLEM



*Visepresident i WADA og daværende kulturminister, Linda Hofstad Helleland, inntok scenen under første dag av det internasjonale seminaret om doping og folkehelse.*

FOTO: STIAN SCHLØSSER MØLLER

Med over 350 foredrag og en internasjonal konferanse med 230 deltakere, markerte vi oss i 2017 som et foregangsland i arbeidet med doping som samfunnsproblem.



Som følge av økte driftstilskudd fra Helsedirektoratet de siste årene har Antidoping Norge (ADNO) utviklet seg til å bli en ledende og koordinerende nasjonal aktør innenfor forebygging av doping i et folkehelseperspektiv. Stiftelsen tilbyr en bred portefølje av forebyggende verktøy og programmer, og har utstrakt samarbeid med både lokale og regionale myndigheter, offentlige institusjoner og organisasjoner, og private aktører.

Arbeidet rettet mot doping i uorganiserte treningsmiljøer er forankret gjennom myndighetenes langsiktige arbeid om å styrke arbeidet mot doping som samfunns- og helseproblem gjennom Meld. St. 30 (2011-2012), Se meg! - alkohol - narkotika - doping, videre med lovforbudet mot bruk, besittelse og erverv av doping i 2013 og igjen med Meld. St. 19 (2014-2015) Folkehelsemeldingen.

I det forebyggende arbeidet har ADNO fokus på at trening skal være sunt og helsefremmende. Stiftelsen vil bidra til å motvirke en trend der fokus på utseende og kropp kan bli inngangsporten til dopingbruk, helseproblemer og kriminalitet.

Fysisk trening og aktivitet er ansett å være en vesentlig faktor i folkehelsearbeidet. Samtidig finnes det treningsmiljøer over hele landet der jakten på drømmekroppen fører til usunne treningsregimer og inntak av store mengder kosttilskudd. Andre benytter helseskadelige og ulovlige dopingmidler for å oppnå raske resultater. Et negativt syn på egen kropp kan være en utløsende faktor for dopingbruk. Dopingbruk kan også knyttes opp mot psykisk helse, oppvekst, mobbing og dramatiske livshendelser. Gutter og jenter som vokser opp i Norge i dag blir eksponert for et kroppsideal som i mange sammenhenger er uoppnåelig. For noen kan doping oppleves som en snarvei til løsning på deres problem.

Nasjonale ungdomsundersøkelser forteller at ulovlige og helseskadelige dopingmidler er lett tilgjengelig både i lokalmiljøet og via nettsider. Ungdom trenger å lære at en sunn kropp ikke handler om hvordan de ser ut. De trenger informasjon om fysiske, psykiske og sosiale konsekvenser av å endre på kroppen gjennom dopingbruk, og de trenger informasjon om sunne alternativer til doping som kan bidra til at de tar gode valg for egen helse. Det forebyggende arbeidet går ut på å gjøre ungdom bedre rustet til å gjenkjenne risikofaktorer og risikofylte livssituasjoner fra eget liv og nærmiljø, og gi han eller hun evne og mestringstro til å håndtere disse.

Gjennom vårt forebyggende arbeid er ADNO en viktig bidragsyter i å skape og legge til rette for aktivitet og engasjement som stimulerer til dopingfrie og helsefremmende treningsmiljøer over hele Norge.



## **NASJONAL REFERANSEGRUPPE**

Antidoping Norge tok i 2016 initiativ til å etablere en nasjonal referansegruppe for antidopingarbeid. I tillegg til Antidoping Norge sitter representanter fra Helsedirektoratet, Politidirektoratet, Tolldirektoratet og Nasjonalt senter for mat, helse og fysisk aktivitet i gruppen. Gruppen møttes to ganger i 2017 med formål om å styrke og samordne innsatsen i det forebyggende og kriminalitetsbekjempende antidopingarbeidet.

## POLITI, TOLL, FORSVAR OG KRIMINALOMSORGEN

### Politi

Lovendringen fra 1. juli 2013 har medført økt oppmerksomhet og bevissthet omkring dopingtematikken også fra politiets side. Som del av dette opplever ADNO økt etterspørsel etter kunnskap og kompetanse.

Politiet er en sentral samarbeidspartner for ADNO og dette samarbeidet er formalisert gjennom en egen avtale med Politidirektoratet. Stiftelsen gir tilpasset opplæring til politi om bruk, omsetning og smugling av dopingmidler, herunder kunnskap om dopingpreparater, eksempelvis klassifisering av nye stoffer, preparatnavn, virkestoffer, bruksområde og utseende. Gjennom kommunale samarbeid tilbys det kunnskapsheving for politi. Denne aktiviteten er registrert under lokal mobilisering mot doping for kommuner.

Etableringen av det vi har kalt trepartssamarbeid opplever vi som en stor suksess. Dette er en modell der politi, lokale treningssentre og ADNO går sammen om å bekjempe og forebygge doping i et lokalmiljø. Erfaringene fra denne modellen er så langt veldig positive, og trepartssamarbeid er et viktig element i handlingsplanen som ligger til grunn for samarbeid mellom ADNO og kommuner.

Ved utgangen av 2017 eksisterer det åtte trepartssamarbeid, hvorav fire nye er etablert i 2017. Stedene det er etablert i 2017: Lillehammer, Kongsvinger, Nedre Eiker og Voss. Fra før hadde vi tilsvarende samarbeid på plass i Drammen, Aurskog/Høland, Askøy/Sotra og Manglerud.

ADNO samarbeider med Politihøgskolen om opplæring i antidopingarbeid som en del av grunnutdanningen. Dette arbeidet er omtalt under høyere utdanning i årsrapporten.



*I slutten av september holdt Morten Heierdal foredrag for nærmere 300 studenter ved Norges Politihøgskole i Oslo.*

FOTO: LARS VESTAD

## Toll

En samarbeidsavtale med Toll- og avgiftsdirektoratet ligger til grunn for vårt samarbeid med toll.

I arbeidet mot både toll og politi bruker stiftelsen sitt utstrakte internasjonale nettverk og samarbeid med organisasjoner som Interpol, World Anti-Doping Agency (WADA) og World Customs Organization (WCO). ADNO benytter sin påtale- og tollfaglige kompetanse til å bistå personell innen toll og politi i pågående saker eller etterforskninger.

## Forsvaret

Forsvaret har nulltoleranse for bruk av doping, og har gjennom årene hatt ulike former for samarbeid med ADNO. Bruk av dopingmidler i Forsvaret kan føre til økt aggresjon, svekket vurderingsevne og nedsatt kontroll, og kan slik sett utgjøre en sikkerhetsrisiko.

ADNO har i 2017 hatt tre foredrag for Forsvaret. Vi har også jobbet sammen for å få på plass en samarbeidsavtale om forebygging og kompetanseheving av personell i forsvaret, der opplæring av personell som skal delta i utenlandsoperasjoner for Norge prioriteres.

## Kriminalomsorg

I likhet med Forsvaret er kriminalomsorgen et område hvor bruk av doping kan utgjøre en særlig helserisiko. Det er kjent at dopingbruk forekommer både blant ansatte og innsatte i fengslene. Gjennom et godt samarbeid med kriminalomsorgen over flere år bidrar vi til at ansatte i norske fengsler får kunnskap og kompetanse slik at de er bedre rustet til å møte innsatte med erfaring fra dopingbruk, samtidig som vi driver forebygging ovenfor en gruppe innsatte hvor mange har et forhold til dopingbruk. ADNOS satsing rettet mot kriminalomsorgen er delt i fire områder

1. Obligatorisk opplæring av alle aspiranter som en del av utdanningen på Kriminalomsorgens utdanningssenter. De ble gjennomført kurs i ni opplæringsfengsler for 156 aspiranter i 2017.
2. Tilbud om besøk og foredrag ved alle fengsler med rusmestringsenheter. Vi møtte 116 innsatte fordelt på ni rusmestringsenheter i 2017.
3. Tilby besøk og foredrag til fengsler «på bestilling». Vi opplever fortsatt etterspørsel etter foredrag fra frittstående fengsler. Ti fengsler ble besøkt og 314 ansatte og innsatte deltok på disse tiltakene.
4. Veilede kriminalomsorgen i spørsmål om screening av dopingbruk ved innkomstsamtale og håndtering av innsatte med dopingerfaring.

Vi opplever at mange innsatte blir inspirert etter et foredrag. Slik beskriver en av ADNOS foredragsholdere et møte med en innsatt i et fengsel:

*«En innsatt tok meg til side og inviterte meg inn på cella. Personen satt inne for grov vold, hans fortende dom. Han hadde en liten sønn som han ikke fikk treffe og forbud mot å besøke mor. Han fortalte at foredraget hadde vært en vekker for ham. Han mente selv han hadde vært så fokusert på hva mor hadde utsatt han for (blant annet anmeldt ham for vold, som var årsaken til at han sonet), at han ikke hadde innsett at han og doping var problemet. Han fortalte om et kriminelt liv, vold og trusler i «testorus» og en vanskelig oppvekst. Selv hevdet han at han ikke ville gjort så mye vondt mot andre mennesker om han ikke hadde brukt doping. Han ønsket nå å fokusere mer på egne problemer og innså at doping var noe han måtte slutte med. Kanskje han en dag ville få treffe sønnen sin igjen».*

## FOLKEHELSE

### Dopingkontakten og medisinsk rådgiving

Dopingkontakten, ADNOS anonyme informasjons- og rådgivingstjeneste innenfor doping som samfunnsproblem, ble innlemmet i stiftelsen i 2016, som følge av forslag fra Regjeringen i Meld. St (2014-2015).

Dopingkontakten har i 2017 mottatt henvendelser via telefon og kontaktskjema på web. Den faglige leveransen til Dopingkontakten i medisinske spørsmål kvalitetssikres gjennom Antidoping Norges medisinske fagkomité. Det er også etablert et samarbeid med tjenesten Ung.no, for å bistå med å besvare henvendelser som omhandler doping og en usunn treningskultur. Ung.no er underlagt Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og er det offentliges informasjonskanal for ungdom.

I likhet med flere andre offentlige og private spørretjenester for ungdom, opplever også Dopingkontakten en nedgang i antall telefonhenvendelser. I 2017 har vi derfor brukt tid på å finne alternative kontaktmuligheter. Det er 2017 etablert et samarbeid med en leverandør for chatte-tjenester og det er utviklet prosedyrer og godkjenninger for behandling av personopplysninger. En chatte-tjeneste vil bli lansert i 2018 for å gjøre Dopingkontakten mer tilgjengelig for unge.

Det er i 2017 utviklet en del materiell for å promotere tjenesten. Dette materialet er tenkt brukt i forbindelse med informasjonsstands, foredrag og for utsending til helsepersonell som kan bruke dette i møte med pasienter.

Det er viktig at dopingbrukere og pårørende som ønsker informasjon om behandlingsalternativer kommer i kontakt med rett instans innenfor helsevesenet. ADNO har derfor etablert et samarbeid med Steroideprosjektet ved Nasjonal kompetansetjeneste TSB, Oslo Universitetssykehus, om erfaringsutveksling og samhandling i forbindelse med håndtering og oppfølging av henvendelser fra befolkningen om dopingrelatert tematikk. ADNO har i den forbindelse også bidratt i en referansegruppe som har arbeidet for å identifisere barrierer mot å ta kontakt for behandling.

### Antall besvarte henvendelser til dopingkontakten 2017

Telefon	79
Web	52
<b>Totalt</b>	<b>131</b>



**DOPINGKONTAKTEN**  
Anonym informasjonstjeneste

Hva er Dopingkontakten?

Dopingkontakten er en tjeneste som gir deg informasjon og svarer på spørsmål om doping.

Hvem er Dopingkontakten for?

Vi svarer på spørsmål fra alle, enten du er bruker eller er bekymret for noen.

Hvis jeg forteller at jeg bruker doping, sier dere det videre?

Nei. Dopingkontakten har taushetsplikt, og du er anonym når du kontakter oss via chat, web eller telefon.

**SPØRSMÅL OM DOPING?**  
Spør oss via chat, web eller telefon

ANTIDOPINGNORGE

ANTIDOPING.NO/DOPINGKONTAKTEN  
DOPINGKONTAKTEN@ANTIDOPING.NO  
800 50 200

### **Kurs for helsepersonell**

Helsepersonell er en prioritert gruppe for ADNO. I møte med helsepersonell er vårt fokus å tilføre gruppen grunnleggende kunnskap om dopingproblematikken. Det inkluderer brukergrupper, risiko- og beskyttende faktorer for bruk av doping, ungdoms bruk av sosiale medier og fokus på kropp, tegn og symptomer ved bruk av doping og kosttilskudd. I tillegg tilbys kursing i bruk av ADNOS forebyggende verktøy. Formålet med tiltakene er å gjøre helsepersonell mer bevisst på problematikken og bidra til at denne gruppen blir i bedre stand til å håndtere og forebygge dopingbruk i sitt virke. ADNO tilbyr flere ulike kompetansehevende tiltak rettet mot denne gruppen.

### **Kurs for sykepleiere/helsesøstre**

Sykepleiere og helsesøstre møter ungdom i skolesammenheng og på helsestasjonen. Yrkesgruppen er derfor i en særstilling når det gjelder å møte ungdom som bruker doping eller som er i faresonen for å begynne. Vi legger opp til dialog med helsesøstre i forbindelse med skolebesøk, og via seminarer gjennom samarbeid med fylkeskommuner og kommuner.

### **Kurs for leger**

I 2016 utviklet ADNO et e-læringsprogram for leger i samarbeid med Den Norske Legeforening. Kurset, som ligger på Legeforeningens plattform, er godkjent som videreutdanningskurs for seks spesialiteter. ADNO promoterer kurset i hovedsak mot allmennmedisinere, som ledd i lokal mobilisering mot doping i kommunene. Kurset legges også inn som et av flere kompetansehevende tiltak rettet mot helsepersonell i kommunene vi samarbeider med, hvis de ønsker dette. I 2017 fullførte 31 personer alle kursmoduler.

Vi har god erfaring med å involvere ansvarlig kommunelege som en viktig sparringspartner i de kommunale samarbeidene. I 2017 har kommunelegen hos to av våre kommunale samarbeidspartnere deltatt i prosjektets lokale styringsgruppe.

### **Kunnskapshevende seminar i kommuner**

Mange yrkesgrupper innen helsevesenet berøres av dopingproblematikken. Sykepleiere og helsesøstre møter ungdom i skolesammenheng og på helsestasjonen. Miljø- og sosialarbeidere, barnevern og rusomsorg er andre viktige yrkesgrupper som er i en særstilling når det gjelder å møte ungdom som bruker doping eller som er i faresonen for å begynne.

Gjennom tverrfaglige seminarer i kommunene ønsker vi å invitere viktige ressurspersoner til kunnskapsheving og diskusjoner om felles utfordringer og erfaringer. Det ble gjennomført slike seminarer i seks kommuner i 2017. Denne aktiviteten er ytterligere beskrevet under punktet om lokal mobilisering mot doping.



## KOMMUNIKASJON OG INFORMASJON

Innenfor folkehelsearbeidet er det gjort et betydelig arbeid innenfor kommunikasjon i 2017.

Her er særlig verdt å nevne det som ble gjort i forkant, under og etter den internasjonale konferansen som ble arrangert i Oslo i juni i samarbeid med Helse- og omsorgsdepartementet. I forkant ble det lagt inn mye ressurser på å promotere konferansen via sosiale medier, også gjennom videobruk. Dette ble gjort både nasjonalt og internasjonalt. Det ble utviklet en egen visuell profil for konferansen som ble tatt ut i lokaler og i møte med de over 230 deltakerne. Gjennom konferansedagene ble det laget videoer, nyhetsartikler og distribuert bilder og tekst i rikt omfang via sosiale medier. Via Facebook, Twitter og Instagram oppnådde informasjonen en rekkevidde på over 300 000 personer og rundt 9000 klikk på seminarets nettside.

Til konferansen ble det også laget en omfattende håndbok med navn *Doping og folkehelse* (bildet). Denne ble også oversatt til engelsk. Omtrent 1500 eksemplarer av den norske håndboka er distribuert ut i siste halvår av 2017. Håndboka er anbefalt og blir brukt som litteratur i høyere utdanning. Blant annet er den gitt ut til studenter ved Høgskolen på Lillehammer, studenter ved Politihøgskolen og til aspiranter ved Kriminalomsorgens utdanningssenter. Den er for øvrig delt ut til politi, ansatte i Kriminalomsorgen og Forsvaret og arbeidsgivere gjennom AKAN-samarbeidet. Lokalt distribueres håndboka av prosjektansvarlige i fylkeskommunale og kommunale samarbeid.

For øvrig er det laget informasjonsfolder, plakater, markedsmateriell og visittkort knyttet til Dopingkontakten..

I media opplever vi en økende interesse også for denne delen av dopingproblematikken, og da kanskje særlig fra lokal- og regionaviser. ADNO ønsker å være tilgjengelige og en stemme i dette, og vi ser at vår aktivitet mot treningssentre, skoler og kommuner vekker en interesse fra media som vi kan bruke positivt for å fremme oppmerksomheten om denne utfordringen.

Kommunikasjonsenheten i stiftelsen betjener alle deler av virksomheten og mer om kommunikasjonsarbeid står nærmere beskrevet under kapittel 1 i denne årsrapporten. Der finner du også medieoppslag fra 2017.



## UTDANNING

Det er viktig for ADNO å tilby gode verktøy til skoleverket. ADNO tilbyr flere programmer og verktøy til denne gruppen.

### *Ren Elev*

I juni 2017 lanserte vi læringsplattformen Ren Elev. Ren Elev er spesielt tilpasset lærere og elever i den videregående skolen og inneholder ferdige undervisningsopplegg for lærere med presentasjoner, oppgaver og videoklipp tilpasset kroppsøvningsfaget og tverrfaglig bruk. I videoklippene svarer ungdom og fagpersoner innen medisin, fysiologi, ernæring og psykologi på relevante problemstillinger innenfor dopingproblematikken. Programmet består av seks ulike læringsmoduler som ligger fritt tilgjengelig på ADNOS nettsider, og kan gjennomføres både på PC, nettbrett og smarttelefon. Gjennom Ren Elev ønsker vi å tilby lærere et kvalitetssikret opplegg som de kan ta direkte i bruk for å sette antidoping på agendaen i sin undervisning. Alt innhold er forankret i lærerplaner og kompetansemål.

I underkant av 400 registrerte seg på portalen til Ren Elev i 2017. Programmet promoveres og brukes som et verktøy rettet mot skoler i kommuner og fylkeskommuner som er med i *Lokal mobilisering mot doping*.

### *Ren Skole*

Et forebyggende arbeid er avhengig av lokal forankring og kontinuitet, og kan ikke basere seg på tiltak igangsatt og gjennomført utelukkende av ADNO. Vi har god erfaring med å utvikle og tilby sertifiseringsprogrammer som skal stimulere organisasjoner, lag og bedrifter til å ta et ansvar for det forebyggende arbeidet i egen virksomhet, slik som *Ren Senter* og *Ren Idrettslag*.

I 2017 startet vi arbeidet med å utvikle og teste ut *Ren Skole*, et helhetlig konsept for videregående skoler. Programmet skal være et konsept for videregående skoler som ønsker å sette antidoping på agendaen. Ren skole vil være knyttet opp mot en sertifiseringsordning hvor skole må dokumentere at de har oppfylt forhåndsdefinerte kriterier for å kunne kalle seg en Ren Skole. Det er nedsatt arbeidsgrupper på tre videregående pilotskoler (Gausdal Pierre de Coubertin (Oppland), Strinda (Sør-Trøndelag) og Persbråten (Oslo)) som sammen med ADNO har bidratt med å utvikle og teste ut programmet. *Ren Skole* vil lanseres som et program som kan tas i bruk innenfor *lokal mobilisering mot doping* i 2018.

Skolen er en viktig arena for å drive grunnleggende antidopingopplæring. Gjennom lokal mobilisering mot doping lykkes vi med å sette temaet systematisk på timeplanen der vi har formelle kommunale og fylkeskommunale samarbeid. Vi tilbyr også enkeltstående foredrag til skoler på bestilling.

### *Høyere utdanning*

ADNO anser det som svært viktig å inkludere antidopingundervisning på relevante studieretninger i høyere utdanning. Mange studenter vil møte dopingproblematikken i sitt virke etter endte studier. Vår erfaring er at de fleste utdanningsinstitusjonene i liten grad har en bevissthet knyttet til antidoping i undervisningen. ADNO har derfor



gått i dialog med flere høyere utdanningsinstitusjoner om utvikling og implementering av studiemoduler som skal bidra til at studenter får kompetanse og verktøy til å kunne forebygge dopingbruk i treningsmiljøer.

Stiftelsen inngikk en avtale med Kriminalomsorgens utdanningscenter i 2016. Avtalen innebærer obligatorisk kurs i antidoping for alle aspirantene fra 2017. Det ble gjennomført kunnskapshevende seminar i ni opplæringsfengsler i 2017.

Vi har over tid hatt en god dialog med Høgskolen i Innlandet avd. Lillehammer for å få inn en studiemodul i antidoping for studenter på idrett grunnfag og sport management. En todagers antidopingmodul ble for første gang testet ut på denne studentgruppen i 2017. Tilbakemeldingene var gode fra studenter og fagpersonell, og studiemodulen vil legges inn som obligatorisk undervisning fra 2018. Som følge av gode erfaringer ved Høgskolen i Lillehammer, vil den samme studiemodulen også bli gjennomført for idrettsstudenter ved Høgskolen i Elverum fra 2018.

Antidoping Norge har i flere år hatt et samarbeid med Politihøgskolen om gjennomføring av antidopingundervisning for studenter på 1. året. Det er gjennomført foredrag ved alle fire studiesteder i 2017 (Oslo, Bodø, Kongsvinger og Stavern).

### *Herkules – ren trening som alternativ til doping*

I samarbeid med Universitetet i Bergen og Norges idrettshøgskole har vi tidligere undersøkt hvordan ulike forebyggende programmer påvirker ungdoms holdninger til doping, deres kunnskap om negative bivirkninger av doping, eget kroppsbilde, og holdninger til - og kunnskap om - kosttilskudd. Prosjektet har gått under navnet Herkules. En studie av prosjektet ble presentert i tidsskriftet Performance Enhancement & Health i 2016.

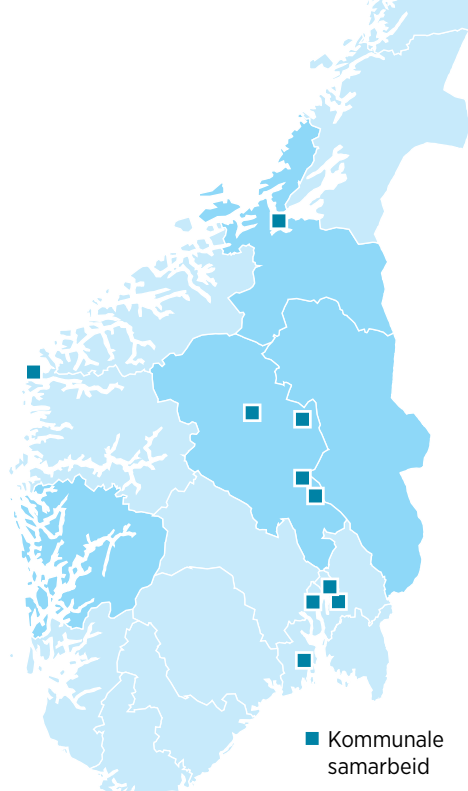
Herkules er et ressurskrevende, men effektivt og nyttig forebyggende program. I 2017 har vi tilbudt en revidert utgave av programmet som et mulig tiltak i fylker og kommuner som deltar i lokal mobilisering mot doping. Det ble gjennomført ved Lørenskog vgs, Orkdal vgs og Nord-Gudbrandsdal vgs.

▲  
*Fylkesmedarbeider Ruth Velsvik under sin presentasjon om ADNOS forebyggende programmer. Nærmere 250 personer var til stede på vårt nasjonale seminar om doping som samfunnsproblem på Thon Hotel Arena i Lillestrøm.*

## Lokal mobilisering mot doping

Fylkeskommunale samarbeid har vært en av hjørnesteinene i organisasjonens folkehelsearbeid siden 2011. Det ble først igangsatt som en pilot i Sør-Trøndelag og har siden nådd ut til flere fylkeskommuner. Forebyggende tiltak på videregående skoler og blant ulike faggrupper i regionen er sentrale elementer i denne modellen. Gjennom *Lokal mobilisering mot doping* ønsker vi å drive et omfattende, systematisk og tverrfaglig antidopingarbeid innenfor en geografisk region. Programmet kjennetegnes ved lokal forankring, kunnskapsheving, samarbeid og implementering av ADNOS rikholdige verktøykasse av forebyggende programmer og verktøy.

I 2016 startet vi å inngå samarbeid med kommuner etter samme modell som for fylkeskommunene. Dette arbeidet har blitt forsterket og ytterligere prioritert i 2017.



## FYLKESKOMMUNALE SAMARBEID



### FAKTA

**Skoleforedrag:** 10  
**Øvrige foredrag:** 5  
**Tilhørere:** 605



### Prosjektleder:

Therese Torgersen

### Vestfold

Antidoping Norge og Vestfold fylkeskommune har i to perioder samarbeidet om prosjektet Lokal mobilisering mot doping. Det siste samarbeidet ble inngått i august 2015, og hadde et spesielt fokus på folkehelse, videregående skoler og tverrsektorielt samarbeid mellom yrkesgrupper. Prosjektet ble avsluttet sommeren 2017.

Fra august 2015 til juli 2017 ble det holdt totalt 128 kunnskapshevende og holdnings- skapende foredrag i Vestfold, deriblant 70 på de videregående skolene i fylket. Det ble også holdt en rekke foredrag på ungdoms- og folkehøgskoler, og for foreldregrupper, helsepersonell, utelivsbransje, idrettskrets og andre grupper.

Det har vært et mål i prosjektperioden å nå ut til foreldregruppen slik at disse i større grad kan involvere seg i diskusjoner rundt trening, kropp og bruk av kosttilskudd. Gjennom et samarbeid med politiet og SLT-koordinator i Larvik ble det våren 2017 gjennomført seks foredrag for foreldre til barn som skulle begynne på ungdomsskole.

Et annet eksempel på samhandling mellom ulike instanser er et samarbeid med SLT-koordinator i Nøtterøy kommune våren, hvor det ble holdt foredrag for alle ungdomsskolene i Nøtterøy og Tjøme, Nøtterøy videregående skole og Tjøme helsestasjon. Videre ble et seminar om doping som samfunnsproblem for nettverket til karrieresenteret i Vestfold svært godt mottatt og førte til flere konkrete henvendelser og oppdrag.

## Oppland

Oppland fylkeskommune og ADNO inngikk et nytt toårig samarbeid om Lokal mobilisering mot doping for 2017-2018. Fokus på folkehelse ble et viktig grep i samarbeidet i tillegg til videregående opplæring. Som en del av folkehelsearbeidet har vi møtt fire av seks regionråd, og i samarbeid med fylkesmannen i Oppland deltatt på turnusseminarer for leger, fysioterapeuter og kiropraktorer, samt seminar for ansatte på frisklivsentralene.

Samtlige videregående skoler ble besøkt i 2017. Flere skoler tok imot klasseromsundervisning, mens andre gjennomførte et mer helhetlig treningsprogram etter modell av Herkules-prosjektet (nevnt over). Gausdal vgs - Pierre de Coubertin ble plukket ut som en av tre pilotskoler nasjonalt i forbindelse med utvikling av ADNOS sertifiseringsordning Ren Skole, og Høgskolen i Innlandet gjennomførte for første gang obligatorisk anti-dopingundervisning for studenter.

Lillehammer politistasjon startet et trepartssamarbeid med treningssenterbransjen og ADNO, og politiet i Valdres gjennomførte en fagdag med bistand fra ADNO. Det gode samarbeidet med Vestoppland fengsel ble videreført med forebyggende tiltak i fylkets to fengsler. Ringvirkningene av prosjektet i Oppland fortsetter i 2018 med signering av avtale mellom Nord-Fron kommune og ADNO.

## Hedmark

2017 var første år med Lokal mobilisering i Hedmark fylkeskommune. I samarbeidet inngår videregående opplæring, folkehelse og kulturseksjonen.

11 av 14 videregående skoler fikk besøk i 2017, med til sammen 40 rene skoleforedrag fordelt på pedagogisk personell og elever. Vi gjennomførte tiltak for større elevgrupper i tillegg til klasseromsundervisning, og deltok på foreldremøter og fagdager for nettverket for kroppsøvingslærere. Tilbakemeldingene fra foreldrene er at de er glade for å bli inkludert og få informasjon om et tema som mange har liten eller ingen kjennskap til.

I samarbeid med fylkesmannen i Hedmark deltok vi på turnusseminarer for leger, fysioterapeuter og kiropraktorer, og sammen med Hedmark fengsel deltok vi på alle samlinger for ansatte i 2017, i tillegg til ordinære fengselsbesøk med forebyggende tiltak for innsatte.

Prosjektet i Hedmark har hatt tydelige ringvirkninger. For eksempel har Hamar, Ringsaker og Trysil kommune inngått avtale med Antidoping Norge om lokal mobilisering mot doping i kommunen, og politiet på Kongsvinger har tatt initiativ til et trepartssamarbeid mellom politi, treningssenterbransjen og ADNO.



### FAKTA

**Skoler besøkt:** 10/10

**Skoleforedrag:** 37

**Øvrige foredrag:** 18

**Tilhørere:** 5 110



**Prosjektleder:**

Bo Lindblad



### FAKTA

**Skoler besøkt:** 11/14

**Skoleforedrag:** 40

**Øvrige foredrag:** 12

**Tilhørere:** 2930

**Prosjektleder:**

Bo Lindblad



## FAKTA

**Skoleforedrag:** 38

**Øvrige foredrag:** 6

**Tilhørere:** 2730



**Prosjektleder:**

Ruth Velsvik

### *Hordaland*

ADNO og Hordaland fylkeskommune gikk i 2017 inn i sitt andre prosjektår, som en del av en toårig avtale om Lokal mobilisering mot doping i Hordaland fylkeskommune.

Prosjektets viktigste målgruppe er elever i videregående skole. Samtlige elevråd og skoleledelser i fylket har fått tilbud om undervisning, foredrag og skolebesøk. I tillegg har hver skole fått tilsendt brosjyrer og materiell til bruk ved kontorer for skolens helsesøster, rådgiver, elevinspektør, samt til ansattgrupper i kollegiet. Snart halvparten av fylkets videregående skoler har hatt skolebesøk i prosjektperioden, og flere skoler har hatt gjentatte tiltak.

Det forebyggende arbeidet i skolene er bygd på to deler: En del som omhandler livsmestring, og en spisset del om kunnskap om doping og dopingens juridiske, medisinske, sosiale og samfunnsmessige ødeleggende konsekvenser. Målet har også vært å gjøre budskapet relevant og aktuelt for ungdommene. Derfor vektlegges høy grad av elevinvolvering i foredragene, med rom for refleksjoner og til og med improvisert rollespill med elever.

Prosjektets sekundærmål har også vært å øke kunnskap om dopingproblematikk opp mot profesjonelle yrkesgrupper. Tverrfaglige seminarer har ført til kunnskapsheving for primært sett ansatte i den videregående skole, men også med seminardeltakere fra ungdomsskole, politi, helseregioner og kommuneansatte. Det har også vært gjennomført kompetanseheving for helsesøstre i Bergen og prosjektleder har deltatt i lokale trepartssamarbeid der politi, kommuneansatte og ansatte i treningssentre er med.



## FAKTA

**Skoler besøkt:** 13/21

**Skoleforedrag:** 29

**Øvrige foredrag:** 5

**Tilhørere:** 2500



**Prosjektleder:**

Stig Kammen

### *Sør-Trøndelag*

I 2017 har prosjektet i stor grad hatt fokus på de videregående skolene, der også ansatte på de ulike skolene har blitt møtt med stand og foredrag. Pilotprosjektet Ren Skole er igangsatt ved Strinda videregående skole som én av tre pilotskoler i landet.

Prosjektet i Sør-Trøndelag har pågått i ulike former siden 2011 og det har i siste fase vært mer opp til skoler å ta eierskap og initiativ. Etterspørselen etter foredrag har vært jevnt bra. Den siste tiden har prosjektleder vært i en 40% stilling, og i perioder av 2017 har vedkommende vært ute i barselpermisjon.

Det er varslet at prosjektet i 2018 vil bli avsluttet for denne gang. Vi vil se på om det er mulig å inngå et nytt samarbeid fra 2019 med nye Trøndelag fylkeskommune.

## KOMMUNALE PROSJEKTSAMARBEID

### Orkdal kommune

*Oppstart:* 1. januar 2016

*Samarbeidspartnere:* Kommunen, idrettsrådet, 3T Orkanger, Orkanger Fysioterapi og Osteopati, Orkdal vgs, Orkanger ungdomsskole, Grøtte skole, Årlivoll skole og lokalt politi.

*Status og aktivitet i 2017:* Det ble gjennomført et arrangement i regi av idretten, i henhold til prosjektplanen. Videre er det gjennomført foredrag i den videregående skolen og fagdag for kommunalt ansatte. Det er avholdt møter både i styrings- og arbeidsgruppen. Prosjektperioden skulle i utgangspunktet avsluttes ved utgangen av 2017, men kommunen besluttet å forlenge prosjektsamarbeidet med ett år.



### Lørenskog kommune

*Oppstart:* 1. april 2016

*Samarbeidspartnere:* Kommunen, idrettsrådet, SATS Metro, Condis Lørenskog, Fresh Fitness Skårer, Mailand videregående skole, Lørenskog videregående skole, Fjellsrud skole, Hammer skole, Kjenn skole, Løkenåsen skole og lokalt politi.

*Status og aktivitet i 2017:* Det har vært mye antidopingaktivitet i kommunen, særlig på videregående skoler og ungdomsskoler. Utekontakten, helsesøstre, politi, treningscenter og ADNO gikk sammen for å lage et undervisningsopplegg om forebyggende antidopingarbeid for 10. klassinger i kommunen. I løpet av høsten ble opplegget gjennomført for alle 10. klassinger på tre av fire ungdomsskoler i kommunen. Det har også blitt gjennomført foredrag under storforeldremøte arrangert av kommunen. Opprinnelig prosjektplan gikk ut 2017, men Lørenskog kommune har forlenget samarbeidet med ADNO ut 2019.



### Asker kommune

*Oppstart:* 1. mai 2016

*Samarbeidspartnere:* Kommunen, Asker vgs, Bleiker vgs, Nesbru vgs, Holmen vgs, Borgen ungdomsskole, Hovedgården ungdomsskole, Landøya ungdomsskole, Risenga ungdomsskole, Solvang ungdomsskole, Torstad ungdomsskole, Vollen ungdomsskole, Asker treningscenter, SATS Elixia og lokalt politi.

*Status og aktivitet i 2017:* Det ble arrangert et halvdagsseminar for kommunalt ansatte. Det er også gjennomført foredrag og stand under en ungdomskonferanse for 10. trinn i kommunen. Elever ved 10. trinn i Røyken og Hurum deltok også på denne konferansen. Prosjektperioden ble avsluttet 31. desember 2017.



### Vågsøy kommune

*Oppstart:* 1. mai 2016

*Samarbeidspartnere:* Kommunen, Måløy videregående skole, Vågsøy ungdomsskole, Måløy treningscenter og lokalt politi.

*Status og aktivitet i 2017:* Det har blitt gjennomført mange tiltak i kommunen: Temakveld for både ungdom og voksne, foredrag på Måløy treningscenter for ungdom og voksne, foredrag for elever på ungdomsskole og videregående skole og en egen lærersamling.





### *Ringebu kommune*

*Oppstart:* 1. januar 2017

*Samarbeidspartnere:* Kommunen, ungdomsskolen, Freskus Frisklivssenter og lokalt politi.  
*Status og aktivitet i 2017:* Det har blitt gjennomført foredrag med antidopingtema i forbindelse med helseuken på ungdomsskolen. Det har også blitt gjennomført et seminar for kommunalt ansatte.



### *Hamar kommune*

*Oppstart:* 1. januar 2017

*Samarbeidspartnere:* Kommunen, ungdomsskoler (Ajer, Børstad og Ener), Espern Aktivitetspark, Fønix treningssenter, Exhale treningssenter og lokalt politi.  
*Status og aktivitet i 2017:* Det ble avholdt en stand ved Storhamar vgs. Det er også gjennomført et folkemøte med doping som tema, og en opplærings sesjon for politiet i kommunen.



### *Kragerø kommune*

*Oppstart:* 1. januar 2017

*Samarbeidspartnere:* Kommunen, Kragerø videregående skole, Family Fitness, MUDO Gym og lokalt politi.  
*Status og aktivitet i 2017:* Det er gjennomført et folkemøte hvor temaet var doping. Det har også blitt avholdt foredrag på den videregående skolen, samt en opplærings sesjon for politiet i kommunen.



### *Ringsaker kommune*

*Oppstart:* 1. mars 2017

*Samarbeidspartnere:* Kommunen, idrettsrådet, Furnes ungdomsskole, MUDO Gym og lokalt politi.  
*Status:* Det er gjennomført et folkemøte hvor temaet var doping. Det har også vært tiltak for å legge til rette for godt samarbeid mellom treningssentrene og politiet i kommunen.



### *Nittedal kommune*

*Oppstart:* 1. november 2017

*Samarbeidspartnere:* Kommunen, Bjertnes videregående skole, Hakadal ungdomsskole, Nittedal ungdomsskole, Li ungdomsskole og lokalt politi.  
*Status og aktivitet i 2017:* Det ble i november gjennomført et innledende møte i kommunen, og senere besluttet inngåelse av et prosjektsamarbeid. I starten av 2018 vil det bli utarbeidet en prosjektplan og iverksettes tiltak.



### *Nord-Fron kommune*

*Oppstart:* 1. desember 2017

*Samarbeidspartnere:* Kommunen, Vinstra ungdomsskole, Sterk og Smidig, Frisk i Fron og lokalt politi.  
*Status og aktivitet i 2017:* Etter samtaler og møter mot slutten av året, inngikk Nord-Fron kommune et samarbeid. Neste steg vil være å komme fram til en prosjektplan og finne fram til gode og målrettede tiltak.



## ANTIDOPINGPROGRAM FOR TRENINGSSENTER

Rent Senter er navnet på antidopingprogrammet som tilbys norske treningssenter. Ved utgangen av året hadde Antidoping Norge avtale med 514 norske treningssenter. Av disse var 409 senter sertifisert som et Rent Senter. Det å ha en treningssenterbransje som involverer seg så betydelig i eget antidopingarbeid er helt unikt i verdenssammenheng.

Gjennom sertifiseringsordningen sikres det at senterne faktisk oppfyller hensikten ved programmet. Uten å oppfylle et sett med minimumskriterier vil ikke senteret kunne anse seg som et «Rent Senter». I 2017 har det vært et særlig fokus på å få flere av sentrene gjennom sertifiseringsprosessen. En sertifisering er gyldig i to år.

Bransjen selv, med bransjeorganisasjonen Virke Trening i spissen, har hele veien vært en viktig samarbeidspartner for å videreutvikle Rent Senter-konseptet.



### E-læring

E-læring er en sentral del av Rent Senter-konseptet. Det nye programmet ble lansert i 2016, med oppdatert og moderne e-læring.

Gjennom det nye e-læringsprogrammet for Rent Senter får treningssentrene tilgang på oppdatert og relevant kunnskap om blant annet dopingmidler, regelverk, oppfølging av mistanker og kosttilskudd. E-læringsprogrammet er bygget opp med ulike moduler og er i den nye versjonen rettet mot både ansatte og medlemmer på senteret.

### Dopingkontroll

Rent Senter har opplæring og bevisstgjøring som sitt hovedfokus. Dopingkontrollen er likevel et virkemiddel som ligger inne i programmet der senteret har mistanke til dopingbruk. En eventuell kontroll må initieres og finansieres av senteret selv, og er ikke inkludert i den årlige avgiften. Før en kontroll må det være gjennomført en samtale med medlemmet det er mistanke til. I denne samtalen kan medlemmet velge å si opp avtalen.

Det ble i 2017 tatt 50 dopingprøver på norske treningssenter. Dette er en nedgang fra 69 prøver året før. Av de 50 prøvene i 2017 var 10 positive (12 av 69 i 2016).



*Høsten 2017 arrangerte Family Sports Club i Skarnes egen antidopinguke for medlemmer og ansatte. Her er prosjektmedarbeider Esten Aleksander Edna sammen med daglig leder Bjørn Linnes (f.v.), PT Orarik Klomkaev og antidopingansvarlig Iben Krogsæter.*

*Rent Senter-rådgiver Ingveig Innerdal møter ansatte og medlemmer på treningssenter over hele landet. Her er hun på besøk hos Stamina Moa på Sunnmøre.*

FOTO: SOFIE SVANES FLEM/  
SUNNMØRSPOSTEN



### *Oppfølging*

Selv om det er treningssentrene selv som aktivt må ville bekjempe doping, er ADNO opptatt av å bistå med kompetanse og erfaring. Ambisjonen er å følge opp sentrene som har en avtale på best mulig måte.

Det er i 2017 brukt ressurser på å etablere et eget opplæringskurs for de antidoping-ansvarlige på sentrene som har avtale med ADNO. På kursene som er avholdt er det gitt oppmerksomhet til den «vanskelige samtalen», der en som senter presenterer sin mistanke om dopingbruk overfor et medlem.

I løpet av 2017 ble det avlagt 149 senterbesøk og det ble fremført 24 foredrag og avholdt like mange informasjonsstands. For å yte god og tilrettelagt informasjon er det utviklet eget informasjons- og markedsmateriell for Rent Senter-programmet. Dette trykkes opp og videreutvikles ved behov og kan bestilles via webshop-løsningen som ADNO lanserte i 2017.

Nøkkeltall for Rent Senter 2017:

#### **Aktivitet**

Senter med avtale 31/12-17	514
Sertifiserte sentre 31/12-17	409
Nye senter med avtale	59
Dopingprøver	50
Positive prøver	10
Nye brukere til e-læring	2014
Antall senterbesøk/møter	149
Antall foredrag	24
Antall stands	24

## FOREDRAG, KURS OG SEMINARER

En betydelig del av ADNOs aktivitet knytter seg til gjennomføring av foredrag. Denne aktiviteten kan videre deles i primærforebygging, sekundærforebygging og kunnskapsheving. Målgruppene er både ungdom, ulike yrkesgrupper, foreldre og andre. Vi ønsker å prioritere iverksettelse av tiltak innenfor etablerte samarbeid, da vi mener et systematisk og tverrfaglig arbeid over tid er mest effektivt for å forebygge dopingbruk og legge til rette for sunne og trygge treningsmiljøer. Vi mener likevel det er nødvendig å tilby enkeltstående foredrag på oppdragsbasis og arrangere større regionale eller nasjonale seminar med ulike tematikk for spesifikke eller generelle målgrupper.

Stiftelsen strekker seg langt for å innfri de ønsker som foreligger og har i dag en rekke foredragsholdere med ulike spesialfelt. Foredragsholderne betjener hele Norge.

Målgruppe	Antall foredrag	Antall tilhørere
<b>Folkehelse</b>		
Lokal mob mot doping		
Ungdomsskole	27	1075
Videregående skole	163	13004
Yrkesgrupper og andre	76	2890
<b>Sum</b>	<b>266</b>	<b>16969</b>

<b>Foredrag på oppdrag*</b>		
Ungdomsskole	7	842
Vgs	14	1209
Folkehøgskole/høgskole**	26	1293
Politi, forsvar, kriminalomsorg,	2	60
Forsvar	3	130
Kriminalomsorg	18	367
Toll	1	60
Helsepersonell	8	283
Treningscenter - foredrag	4	255
Tverrfaglige foredrag	34	1019
<b>Sum</b>	<b>117</b>	<b>5518</b>

<b>Totalt</b>	<b>383</b>	<b>22487</b>
---------------	------------	--------------

\* Inkludert regionale og nasjonale seminarer og konferanser

\*\* Inkluderer foredrag på Politihøgskolen, Kriminalomsorgens utdanningscenter, Høgskolen i Innlandet og foredrag til folkehøgskoler og andre høgskoler på oppdrag



### Årlig seminar om doping som samfunnsproblem

Det har blitt en tradisjon at ADNO på slutten av året arrangerer et åpent nasjonalt heldagsseminar med ulik tematikk innenfor området doping og folkehelse. Seminaret ble arrangert for fjerde gang i 2017, med 225 deltakere fra private og offentlige virksomheter. Det er svært gledelig at mange deltakere kommer tilbake år etter år for å få faglig påfyll og diskutere utfordringer og muligheter.

ALLE FOTO: STIAN SCHLØSSER MØLLER



## - Det kan virke som om vann og banan ikke er godt nok lenger

13.11.2017

Kosttilskudd var ett av temaene under Antidoping Norges nasjonale seminar om doping som samfunnsproblem mandag. Nærmere 250 personer var til stede på seminaret, som ble åpnet av statssekretær i Helse- og omsorgsdepartementet, Maria Jahrmann Bjerke, og daglig leder i ADNO, Anders Solheim.

## Snakket til nærmere 300 politistudenter

28.09.2017

Onsdag formiddag holdt Antidoping Norges rådgivere, Morten Heierdal og Celine Gjønnnes, foredrag for nærmere 300 studenter ved Norges Politihøgskole i Oslo. ADNO og Norges Politihøgskole har en avtale som omfatter opplæring av studenter ved studiestedene i Oslo, Bodø, Stavern og Kongsvinger.

## Setter antidoping på timeplanen – lanserer «Ren Elev»

09.06.2017

Med undervisningsopplegget «Ren Elev» vil Antidoping Norge øke kunnskapen og bevisstheten om doping blant elever i den videregående skolen. Opplegget kan gjennomføres både på PC, nettbrett og mobil, og inneholder seks moduler som tar for seg ulike deler av antidopingtematikken. Lanseringen skjedde på siste dag av «Doping og folkehelse»-konferansen i Oslo.

## 40 nasjoner deltar på dopingkonferanse i Oslo ▶

07.06.2017

230 deltakere fra 40 nasjoner deltar denne uka på konferansen «Doping og folkehelse», som ble åpnet av helseminister Bent Høie i dag. Konferansen arrangeres i samarbeid med Helse- og omsorgsdepartementet, og vil belyse temaer som helsekonsekvenser av doping, kriminalitetsbekjempelse, kosttilskudd, ren trening og forebyggende antidopingarbeid.

## Her er senteret som arrangerer egen antidopinguke

01.11.2017

Family Sports Club i Skarnes arrangerer denne uken en egen antidopinguke for medlemmer og ansatte. Dette markerer de blant annet med besøk fra Antidoping Norge og politiet, i tillegg til quizer, e-læring og annen underholdning.

-Vi ønsker å vise at vi er en trygg arena for ungdom, og nettopp derfor er det viktig for oss å ha tydelige holdninger mot doping, sier antidopingansvarlig Iben Krogsæter.

## Skal sammen styrke kompetansen på doping i arbeidslivet

31.01.2017

Akan kompetansesenter hjelper ledere og medarbeidere til å forebygge og håndtere rus og avhengighet i arbeidslivet. Nå skal de samarbeide med Antidoping Norge om å fremme folkehelse og bekjempe doping i arbeidslivet. – En stor styrke fra oss, forteller direktør Elisabeth Ege.



«Doping og folkehelse»-seminaret ble åpnet av helse- og omsorgsminister Bent Høie 7. juni. I sin åpningstale understreket han viktigheten av en felles mobilisering mot doping som samfunnsproblem.

FOTO: STIAN SCHLØSSER MØLLER



### *Internasjonal konferanse om doping og folkehelse*

ADNO ønsker å være en pådriver for å utvikle det internasjonale arbeidet knyttet til doping og folkehelse.

I 2017 arrangerte vi derfor en tredagers internasjonal konferanse i Oslo i samarbeid med Helse- og omsorgsdepartementet, og med bistand fra Helsedirektoratet, Kulturdepartementet, Politidirektoratet og WADA.

Konferansen tiltrakk seg 230 deltakere fra 40 land og inneholdt et bredt og variert program med innlegg fra nasjonale antidopingbyråer, ledende internasjonale forskere og nasjonale og internasjonale organisasjoner som Politidirektoratet, Helsedirektoratet, Mattilsynet, WADA, Interpol og UNESCO. ALLE FOTO: STIAN SCHLØSSER MØLLER







## ADNO 15ÅR

3. juni 2018 kan Antidoping Norge markere 15 år. På de neste sidene får du en oppsummering av stiftelsens historie.



## 2003

8. mai ble Kirke- og kulturdepartementet og Norges idrettsforbund (NIF) enige om å etablere en egen stiftelse med ansvaret for kontroll- og påtalevirksomheten i dopingsaker. Vedtaket ble gjort på Idrettstinget i månedsskiftet mai/juni og 3. juni ble det avholdt stiftelsesmøte.

Daværende kulturminister, Valgerd Svarstad Haugland, fikk æren av å holde åpningstalen da

### *En uavhengig stiftelse etableres*

Antidoping Norge ble etablert. Jens Kristian Thune ble utnevnt til styreleder, Anders Solheim ble ansatt som daglig leder og Anstein Gjengedal ble utnevnt som leder for Påtalenemnden. 15. september flyttet den nyopprettede stiftelsen inn i lokaler på Ullevaal stadion.

Av utviklingsprosjekter ble det gjort en kartlegging av hva som kjennetegnet dopingsaker for perioden 1998 til 2002. Sammen med Hormonlaboratoriet og Anti-Doping Danmark ble det planlagt oppstart av et blodprofilprosjekt.

ADNO fikk 9,5 millioner til drift i andre halvår av 2013, og ved årets utgang hadde stiftelsen 12 ansatte. Fire av disse var menn, åtte kvinner og i tillegg var det engasjert 62 dopingkontrollører og seks foredragsholdere.



**FOREDRAG:** Den forebyggende aktiviteten i 2003 besto av 43 foredrag og ni stands for utøvere, trenere og ledere.



**DOPINGPRØVER:** I stiftelsens første år ble det innhentet 1430 dopingprøver i norsk idrett, hvor av 72 prosent var på trening og 28 prosent i konkurranse.



**DOPINGSAKER:** 10 dopingsaker ble ferdigbehandlet i løpet av året, to utøvere ble frikjent, én fikk saken sin henlagt, én utøver fikk påtaleunntatelse og seks utøvere ble utestengt i to år.

◀ Kultur- og kirkeminister Valgerd Svarstad Haugland under åpningen av Antidoping Norge i 2003. Svarstad Haugland ble senere styreleder i stiftelsen.

FOTO: SCANPIX



# 2004

I ADNOS første hele år var det statlige tilskuddet på 17 millioner kroner, og det ble vedtatt en strategisk plan som skulle gjelde for de neste tre årene. NIF iverksatte nye dopingbestemmelser i NIFS lov som følge av World Anti-Doping Code.

Stiftelsen engasjerte seg internasjonalt gjennom samarbeidsprosjekter med Danmark, Frankrike, Sveits, Hellas og Kina, og i prosjektet med sistnevnte ble det lagt planer inn mot OL i Beijing fire år senere.

Stiftelsen hadde også en ambisjon om å ta ansvar for det forebyggende antidopingarbeidet utenfor idretten, og i løpet av året ble det utviklet et antidopingprogram for treningssentre. Programmet skulle finansieres av sentrene selv. Det ble også søkt til seks ulike departementer om midler til å bekjempe doping i ungdomsmiljøer.



**FOREDRAG:** Den forebyggende aktiviteten økte betydelig, og det ble i løpet av 2004 holdt 162 foredrag for utøvere, trenere og ledere. I tillegg ble det gjennomført 29 stands og to antidopingseminarer for medisinsk støttepersonell.



**DOPINGPRØVER:** ADNOS dopingkontrollører hentet i løpet av året inn 3636 prøver fordelt på 661 kontroller. 3092 av disse var en del av det nasjonale kontrollprogrammet i norsk idrett, og 64 prosent ble innhentet utenfor konkurranse.



**DOPINGSAKER:** Det ble registrert 13 domfellelser for brudd på dopingbestemmelsene i 2004. Elleve førte til toårig utestengelse fra organisert idrett og hele ni av disse dreide seg om anabole steroider.

*Staker ut kurs  
med ny strategi*

# 2005

Arbeidet for å få støtte til å bekjempe doping i ungdomsmiljøer fortsatte i 2005, og det ble sendt en søknad til Helse- og omsorgsdepartementet om to millioner kroner i årlig støtte fra 1. januar 2006 til 31. desember 2018. Driftsstøtten fra Kultur- og kirkedepartementet hadde økt med én million kroner fra foregående år, og var nå på 18 millioner kroner.

Styret vedtok en strategisk plan som skulle strekke seg frem til 2007, og engasjerte seg på flere viktige områder av antidopingarbeidet. Blant annet gikk de inn for å utvide den eksisterende lovbestemmelsen om doping til å gjelde erverv, besittelse og bruk.

I løpet av året ble det tatt i bruk et nytt system for rapportering av utøverinformasjon. Idrettsstyret vedtok meldepliktforskriften i 2002.

ADNO gjennomførte samarbeidsprosjekter med Danmark, Sveits og Kina, og det ble ytret ønske fra styret om å fortsette samarbeidet med Kina frem mot OL i Beijing i 2008.



**FOREDRAG:** ADNO var en organisasjon i fremmarsj, og ved årets slutt hadde stiftelsens foredragsholdere holdt 214 foredrag for 6500 ledere, trenere og utøvere. Dette var en økning på hele 32 prosent sammenliknet med året før.



**DOPINGPRØVER:** I løpet av året ble det innhentet 3242 dopingprøver av 45 kontrollører spredd over hele landet.



**DOPINGSAKER:** Det ble avsagt ti rettskraftige dommer for brudd på dopingbestemmelsene, og ni av disse endte med toårig utestengelse fra organisert idrett. Én ble frikjent.

*En organisasjon  
på frammarsj*

# 2006

Styret gikk i 2006 inn for å etablere en egen nasjonal antidopinglov som skulle sikre grunnlag for effektiv bekjempelse av doping i miljøer utenfor idretten. Det ble ytret ønske om en lov som blant annet tydeliggjorde samfunnets ansvar for å sikre dopingfrie trenings- og ungdomsmiljøer.

2006 var også året da ADNO, sammen med Aker universitetssykehus,

presenterte en felles plan for å sikre et forebyggende arbeid, behandlings- og avviklingstilbud og at det ble initiert forskningsprosjekter som kunne se på omfang og konsekvenser av dopingproblematikken.

Ca. 290 norske utøvere måtte rapportere utøverinformasjon og det ble etablert en egen informasjonskanal om tips og mulig misbruk av doping.

Det ble gjennomført samarbeidsprosjekter med Japan, Danmark og Kina, og etter henstilling fra NIF og KKD ble samarbeidet med kinesiske antidopingmyndigheter frem mot OL i Beijing stilt i bero. I forbindelse med OL i Torino ble det ytt bistand til WADA.

En tredjedel av treningscenterbransjen har anti-dopingprogram, og det har vært internasjonal interesse for programmet. Under Norway Cup ble kampanjen «Doping er no dritt» gjennomført med Telenor som samarbeidspartner.



**FOREDRAG:** Det ble i løpet av året holdt i overkant av 214 foredrag for 7300 representanter for idretten. I tillegg ble det gjennomført 33 stands på ulike idrettsarrangementer.



**DOPINGPRØVER:** På grunn av krav til registrering av utøverinformasjon ble kontrollavdelingen bedre rustet til å foreta kontroller utenfor samlinger, og stadig oftere innhentet man prøver av enkeltutøvere. Dette resulterte i flere kontroller, men færre prøver. I 2006 innhentet ADNOS kontrollører 2475 prøver - 453 færre enn året før.



**DOPINGSAKER:** Påtalenemnden behandlet i 2006 38 potensielle brudd på dopingbestemmelsene. Det ble i løpet av året avsagt åtte rettskraftige dommer.

## Forebyggingsplan presenteres

# 2007

Det ble avholdt internasjonalt dopingkontrollseminar i Tromsø, og for første gang ble det gitt offentlig støtte til arbeidet utenfor den organiserte idretten.

Det var i dette året arbeidet med «Rent»-konseptet tok form innenfor det forebyggende arbeidet.

## Rent-konseptet i støpeskjeen

I kontrollarbeidet var det stort fokus på å spisse arbeidet inn mot risikomiljøer og etablere profiler for topputøvere i utvalgte idretter. De fleste utøverne på prioritert utøverliste ble overført på ADAMS-plattformen.

Daglig leder Anders Solheim oppnevnt som medlem av WADAS komité for utdanning. Det ble også utviklet og vedtatt en ny strategisk plan for perioden 2008-2011.

2007 var et innholdsrikt år for stiftelsen, som ved slutten av året besto av 13 sentralt ansatte, åtte regionkoordinatorer, 40 dopingkontrollører og elleve foredragsholdere.



**FOREDRAG:** Det ble holdt 193 foredrag for totalt 7200 tilskuere innen idretten. Arbeidet ble utført av 13 foredragsholdere. Vi har også holdt 30 foredrag på oppdrag fra organisasjoner utenfor idretten.



**DOPINGPRØVER:** ADNOS kontrollører innhentet 2596 dopingprøver som del av det nasjonale dopingkontrollprogrammet. Disse var fordelt på 654 kontroller, noe som gir et snitt på fire prøver per kontroll.



**DOPINGSAKER:** I 2007 ble 14 saker ferdigbehandlet. Av disse endte elleve opp med rettskraftige dommer og tre ble henlagt.

# 2008

2008 markerte det første året i en ny strategiperiode for ADNO, og i løpet av året hadde antallet sentralt ansatte vokst til 16. Dette førte også til at stiftelsen utvidet lokalene med 66 kvadratmeter.

Det forebyggende arbeidet i 2008 ble preget av lanseringen av det nye konseptet

«Rent Idrettslag». 150 idrettslag gjennomførte denne prosessen. Arbeidet med e-læringsprogrammet «Ren Utøver» ble også iverksatt dette året.

Årets sportslige høydepunkt var OL i Beijing, og ADNO prioriterte testing av potensielle olympiske deltakere. Stiftelsen var representert med sju dopingkontrollører i OL, og én medarbeider var også til stede som uavhengig observatør for WADA under lekene.



**FOREDRAG:** 271 foredrag for 8200 personer var status for dette året. 189 av foredragene ble holdt for representanter fra idretten. Dette var ny rekord for stiftelsen.



**DOPINGPRØVER:** Det ble i løpet av året innhentet 2568 prøver fordelt på 694 kontroller. 60 prosent av disse ble innhentet utenfor konkurranse.



**DOPINGSAKER:** Påtalenemnden behandlet 15 saker. Fem av disse ble henlagt - de resterende ti anmeldt til NIFS domsutvalg. Her ble ni saker behandlet og to av disse anket.

## *OL i Beijing og Rent IL*

# 2009

Med seminar om doping og organisert kriminalitet, nordisk konferanse om anabole steroider og utspørring av de politiske partiene om deres holdning til antidopingspørsmålet, ble det i 2009 rettet oppmerksomhet mot doping som samfunnsproblem. Fokuset ble ytterligere styrket av at VG Nett i en artikkelserie tok for seg «Dopingproblemet».

Dette året var stiftelsen i dialog med Norges idrettsforbund og Rytterforbundet

om mulighetene for å gjennomføre dopingkontroll av hester. ADNO opprettet også et eget meldepliktråd, som skulle være et rådgivende organ i spørsmål om utstedelse av advarsler for brudd på meldeplikten.

ADNO inngikk en omfattende samarbeidsavtale med WADA og det russiske antidopingbyrået, RUSADA. Avtalen ble signert i oktober, og inngikk som en del av målsettingen om å bidra til å styrke det internasjonale antidopingarbeidet. Stiftelsen var også vertskap for en WADA-tankesmie sommeren 2009.

Dette var også året da første versjon av «Ren Utøver» ble lansert. Programmet skulle vise seg å bli en stor suksess og ble etter hvert oversatt til en rekke språk og tatt i bruk av nesten 20 organisasjoner over hele verden.



**FOREDRAG:** Det ble i løpet av året holdt 276 foredrag. 187 av disse ble holdt for idretten, og ble overvært av 4500 personer.



**DOPINGPRØVER:** Det ble innhentet 2835 prøver i norsk idrett. Disse var fordelt på 733 kontroller.



**DOPINGSAKER:** I løpet av året behandlet Påtalenemnden 13 potensielle brudd på dopingbestemmelsene. Tre av sakene ble henlagt, ti anmeldt til NIFS domsutvalg.

## *Ren Utøver blir lansert*

# 2010

Oppmerksomheten rundt dopingproblematikken var stadig økende, og i 2010 bidro blant annet to 45 minutter lange NRK-dokumentarer til et sterkere fokus på temaet. Det samme gjorde promovideoen «Sammen for en ren idrett», som ble vist for 827 000 seere på TV 2 under reklamefrie helligdager. Videoene ble også vist under cupfinalene i fotball for både kvinner og menn.

Det ble i denne perioden meldt om økt bruk av dopingmidler utenfor den organiserte idretten, og informasjon mottatt fra WADA, Interpol, amerikanske myndigheter og norsk politi viste at produksjon, distribusjon og salg var en stor, organisert global virksomhet.

ADNO inngikk også et samarbeid med Det internasjonale sykkelforbundet (UCI) om samarbeid og koordinering av dopingkontrollen. Det ble også inngått avtaler med Det frivillige skyttervesen og Norges Rytterforbund.

Høsten 2010 ble det lansert et nytt skoleprogram. Ren Skole var først og fremst tilpasset videregående skole, og utgangspunktet var idrettsfagundervisning.



**FOREDRAG:** 112 foredrag, 128 Rent Idrettslag-prosesser og åtte stands for idretten. Disse forebyggende tiltakene ble gjennomført for 7674 deltakere fra idretten.



**DOPINGPRØVER:** Det ble innhentet 2775 prøver i norsk idrett. Ski var den enkeltidretten hvor det ble innhentet flest prøver.



**DOPINGSAKER:** Påtalenemnden behandlet i 2010 24 saker, og av disse ble 18 anmeldt til NIFS domsutvalg og seks saker henlagt. Ni av 15 utestengelser skyldtes cannabisbruk.

*9 av 15 saker på cannabis*

# 2011

I 2011 begynte arbeidet med Herkules-prosjektet - et forebyggende prosjekt som var et samarbeid mellom ADNO, Norges idrettsforbund, Norges styrkeløftforbund og Universitetet i Bergen. Prosjektet rettet seg mot ungdom som var i risikonen for bruk av anabole steroider, og skulle starte med en pilot året etter.

*Ski-VM og ny fylkessatsing*

2011 ble et innholdsrikt år både nasjonalt og internasjonalt: Stiftelsen var ansvarlig for antidopingprogrammet under ski-vm i Oslo. Meldepliktrådet ble avviklet og erstattet av en meldepliktkomite, som i stedet for å gi råd skulle fatte beslutninger.

Valgerd Svarstad Haugland tok over som styreleder for Jens Kristian Thune.

ADNO var også sterkt involvert i etableringen av INADO - en sammenslutning for nasjonale antidopingorganisasjoner. Høsten 2011 ble det iverksatt et pilotprosjekt på videregående skoler i Sør-Trøndelag og ansatt en prosjektleder i 40 prosent stilling.



**FOREDRAG:** Det ble i 2011 holdt over 250 foredrag totalt. 173 av disse var for representanter fra idretten.



**DOPINGPRØVER:** Det ble innhentet 2462 prøver i norsk idrett. 44 prosent utenfor konkurranse.



**DOPINGSAKER:** Påtalenemnden behandlet 18 saker, hvor av fem ble henlagt. NIFS domsutvalg behandlet 15 saker, én ble behandlet i CAS.


# 2012


Det ble i 2012 lagt ned et omfattende arbeid med holdningskampanjen «Ærlig Talt». Kampanjen skulle ta for seg historiene til ulike personer som på ulike måter hadde blitt berørt av dopingproblematikken, og skulle fortelles gjennom et magasin, brosjyrer, markedsmateriell, videoer og et eget foredragskonsept.


Kontrollarbeidet var dette året preget av to utviklingstrekk: Den videre satsingen på arbeidet med biologiske profiler og indirekte bevis, samt introduksjonen av informasjonsinnhenting og undersøkelser som en kompletterende del av kontrollarbeidet.

ADNO var til stede med åtte kontrollører under OL og Paralympics i London, og daglig leder Anders Solheim ledet WADAs observatørkorps under sistnevnte arrangement.

Desember dette året ble det signert en samarbeidsavtale med Toll- og avgiftsdirektoratet.

 **FOREDRAG:** Det ble holdt 145 foredrag for norsk idrett. Den øvrige forebyggende aktiviteten var stor, og det ble blant annet registrert 131 nye «Rent Idrettslag».

 **DOPINGPRØVER:** Det ble innhentet 2780 prøver i norsk idrett - 2130 av disse var urin, 650 blod.

 **DOPINGSAKER:** Statistikken ved utgangen av 2012 viste at det var 17 pågående eller avsluttede saker etter påtalebegjæring.

## Nye metoder i kontrollarbeidet


# 2013


2013 var året da stiftelsen kunne feire 10 år. Jubileet ble markert med et internasjonalt symposium om doping i idretten, åpent seminar om doping som samfunnsproblem og festmiddag med gjester fra inn- og utland. H.M. Kong Harald var til stede under åpningen av det internasjonale symposiet.

Året startet med lansering av Ærlig talt-kampanjen på Idrettsgal-laseminaret. Kampanjen, som var et samarbeid med Norges idrettsforbund, ble en suksess som nådde ut til svært mange gjennom foredragskvelder, videoer på nett, materiell og ekstern media.

En milepæl ble også nådd ved at det ble vedtatt en skjerpet lovgivning som forbyr erverv, besittelse og bruk av dopingmidler. Dette ble også oppspillet til en utvidet rolle for stiftelsens forebyggende arbeid.

I kontrollvirksomheten blir det igangsatt et prosjekt i sykkelporten der det gjennomføres samtaler med 30 personer for at de skal kunne gi sitt bidrag til beste for en ren sykkelport. Profilarbeidet settes ytterligere på agendaen ved at ADNO tar initiativ til en nordisk enhet for profilarbeidet (NAPMU) som inkluderer øvrige nordiske antidopingbyrå og Norges laboratorium for dopinganalyse.

 **FOREDRAG:** Det ble gjennomført 179 foredrag for norsk idrett. Til dette kan det plusses på 80 Ærlig talt-arrangementer som inneholdt flere foredrag per arrangement.

 **DOPINGPRØVER:** Det ble tatt 2822 dopingprøver som del av det nasjonale programmet. 2008 urinprøver og 814 blod. I tillegg ble det tatt 316 pustep prøver.

 **DOPINGSAKER:** Det ble av Påtalenemnden tatt ut sju påtalebegjæringer. Alle etter funn av anabole steroider.

## Ærlig talt, lovforbud og real 10-årsfeiring


# 2014


I årsrapporten omtaler styreleder Valgerd Svarstad Haugland 2014 som et «gjennombruddsår». Hun trekker her fram samarbeidsavtalen som ble signert med Politidirektoratet. Videre fikk stiftelsen for første gang et driftstilskudd over statsbudsjettet for å kjempe mot doping som helse- og samfunnsproblem. Med disse midlene ble Kunnskapssenteret etablert. Den nordiske profilenheten kom i full drift og sikret et mer målrettet og spisset testprogram. Fra 2014 ble kom også steroidprofiler med for fullt.

I media ble det viet stor oppmerksomhet til tematikken. Tidligere ADNO-ansatt Mads Drange skrev boka «Den store dopingbløffen» og lovforbudet fra 2013 ga økt aktivitet og interesse for antidopingarbeidet. Ærlig talt-kampanjen rullet videre med nye historier og på nye arenaer.

På slutten av året ble Russland-samarbeidet lagt på is da en tysk TV-dokumentar satte søkelys på Sotsji-OL og doping i russisk idrett. Dette var oppstarten til det som har preget nyhetsbildet i flere år.

Anders Solheim blir valgt som leder av Europarådets antidopingkonvensjon og det ble inngått et forsknings-samarbeid med NIH og Norges skiforbund.

 **FOREDRAG:** 113 foredrag for idretten, i tillegg til i overkant av 30 Ærlig talt-arrangement. Utenfor idretten: 54 Ærlig talt-arrangement, 53 skolebesøk som del av fylkessamarbeid og 29 Rent Senterforedrag.

 **DOPINGPRØVER:** Det ble tatt noe mer urinprøver enn i 2013. Det skyldes økt fokus på steroidprofilprogrammet. Nasjonalt program: 2187 urinprøver, 855 blodprøver. 765 prøver utenfor det nasjonale programmet.

 **DOPINGSAKER:** 15 påtaleavgjorte saker i Påtalenemnden. Til sammen ble 19 utøvere dømt i NIFs domsorganer.

# 2015

Fra 1. januar trådte et nytt internasjonalt regelverk i kraft (World Anti-Doping Code). Samtidig presenterer WADA et nytt teknisk dokument med analysekrav for idretter og grener.


Fra 2015 ble Antidoping Norge gitt adgang til å gjennomføre en forenklet behandling i dopingsaker. Det innebærer at saken avsluttes av Påtalenemnden.


ADNO arrangerte et juridisk seminar i Oslo, i samarbeid med Europarådet og WADA med 100 deltakere fra 30 nasjoner. Det ble signert en samarbeidsavtale med Tyrkia og en ny samarbeidsavtale med Kenya som inkluderte Kinas antidopingbyrå og WADA.

Ren Utøver ble lansert i en ny, moderne og oppdatert variant i juni. E-læringsprogrammet ble utviklet i samarbeid med Anti-Doping Danmark, og ble raskt tatt i bruk også av andre organisasjoner.

I deler av 2015 har vi fem fylkeskommuner i drift (Sør-Trøndelag, Oppland, Vestfold, Hordaland og Telemark). Som del av disse prosjektene gjennomføres over 100 skoleforedrag. Ved å innføre en ny sertifiseringsordning strammes det inn på hvilke treningssentre som kan kalle seg Rent Senter.

 **FOREDRAG:** 195 foredrag for norsk idrett. Innenfor Kunnskapssenteret ble det holdt omtrent 150 foredrag for ca. 18.000 tilhørere.

 **DOPINGPRØVER:** 3060 dopingprøver ble tatt dette året, der en tredel var blodprøver. 566 av blodprøvene var profilprøver (ABP-prøver). Inkludert pusteprøver ble det tatt nesten 2000 prøver på oppdrag.

 **DOPINGSAKER:** 13 påtaleavgjorte saker i Påtalenemnden. De fleste omhandler anabole stoffer og stimulerende midler. En klar trend at flere saker avsluttes etter forenklet behandling.

*Et år preget av gjennombrudd*

*Nytt regelverk, og ny e-læring*

# 2016

2016 var første år i ny strategiperiode. Ny visjon ved inngangen til perioden var **REN TRENING. LIKE MULIGHETER.** og gjenspeilet at organisasjonen nå har fått et omfattende arbeid utenfor den organiserte idretten også.

I tillegg til ny strategiplan, ny visjon og nye verdier, ble det lansert en ny logo. Snurren som har kjennetegnet organisasjonen i ulike varianter siden etableringen, ble erstattet av et likhetstegn. ADNO ble også definert som offisiell forkortelse.

2016 ble et spesielt år i antidopingsammenheng, både nasjonalt og internasjonalt. Sakene som involverte to av Norges største idrettsstjerner (Johnsrud Sundby og Johaug) preget nyhetsbildet, og ADNO opplevde en oppmerksomhet omkring temaet og organisasjonen som var uten sidestykke. På et år hadde «Antidoping Norge» over 5000 medietreff, mot et normalår på cirka 1500 treff.

I en urolig tid for det internasjonale antidopingarbeidet hadde ADNO sentrale posisjoner og verv. Blant annet ble Rune Andersen utpekt til å lede IAAF-komiteen som skulle vurdere russisk deltakelse i OL i Rio de Janeiro.

Det nye Rent Senter-programmet ble lansert. Fra 1. januar forslø Regjeringen å overføre Dopingtelefonen fra Oslo Universitetssykehus til Antidoping Norge. Tjenesten ble under ADNO gitt navnet Dopingkontakten.



**FOREDRAG:** 500 foredrag totalt, for over 26 000 personer. 163 av foredragene er for norsk idrett.



**DOPINGPRØVER:** 3165 prøver som del av kontrollprogrammet i norsk idrett. 2103 urinprøver, 777 blodprofilprøver og 285 blodprøver for øvrig.



**DOPINGSAKER:** I 2016 var det hele 20 påtaleavgjorte saker (2 henleggelse). Et historisk høyt tall. Varslingskanalen Dopingvarsel lansert og det skulle vise seg at tips og innspill siden den gang står bak mer enn 50 prosent av dopingsakene.

*5000 medietreff  
- 500 foredrag*

# 2017

Oppmerksomheten og engasjementet rundt antidopingarbeidet har fått seg et oppsving de siste årene. Dette skyldes dopingsaker nasjonalt og internasjonalt, og samtidig har temaet doping som samfunnsproblem fått en økende grad av fokus i kjølvannet av det nye lovforbudet fra 2013 og avsløringene av dopingnettverk rundt omkring i landet.

ADNO ser dette engasjementet gjenspeile seg i tallene fra 2017: Antall nye Rent Idrettslag (249), antall som har fullført Ren Utøver (12 412) og antall foredrag og stand (257) viser at idretten har tatt tak i det forebyggende antidopingarbeidet. Sentralt i dette var Idrettsstyrets vedtak om at alle særforbund skal ha en handlingsplan mot doping for å få utbetalt siste del av rammetilskuddet. Ved utgangen av 2017 var 18 forbund sertifisert som Rent Særforbund.

Utenfor den organiserte idretten peker også pilene oppover. Det ble for eksempel gjennomført mer enn et folkehelseforedrag i snitt per dag i 2017 (totalt 383). Den internasjonale konferansen som ble avholdt med 230 deltakere fra 40 land var en real markering av at Norge har blitt verdensledende i det arbeidet som gjøres mot doping som samfunnsproblem. I forbindelse med seminaret ble nye Ren Elev lansert.

*Alle piler peker  
oppover*



**FOREDRAG:** Rekordtall igjen! 257 foredrag og stand i idretten og 383 folkehelseforedrag.



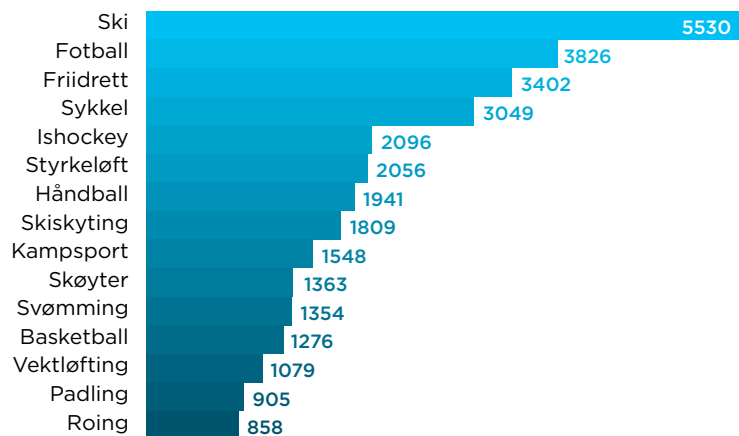
**DOPINGPRØVER:**



**DOPINGSAKER:** Antall dopingsaker holder seg høyt. Mange av sakene stammer fra tips og innspill, og mange av sakene avsluttes gjennom forenklet behandling i Påtalenemnden (ny ordning fra 1/1-2015). På slutten av året gikk Anstein Gjengedal av som leder av nemnden og overlot rollen til Katharina Rise.

## DOPINGPRØVER 2003-2017

### De 15 mest testede idrettene



### Antall dopingprøver 2003-2017

År	Tester
2003	2934
2004	3092
2005	2928
2007	2596
2008	2569
2009	2835
2010	2775
2011	2462
2012	2780
2013	2822
2014	3029
2015	3060
2016	3165
2017	3081
<b>Totalt</b>	<b>40128</b>

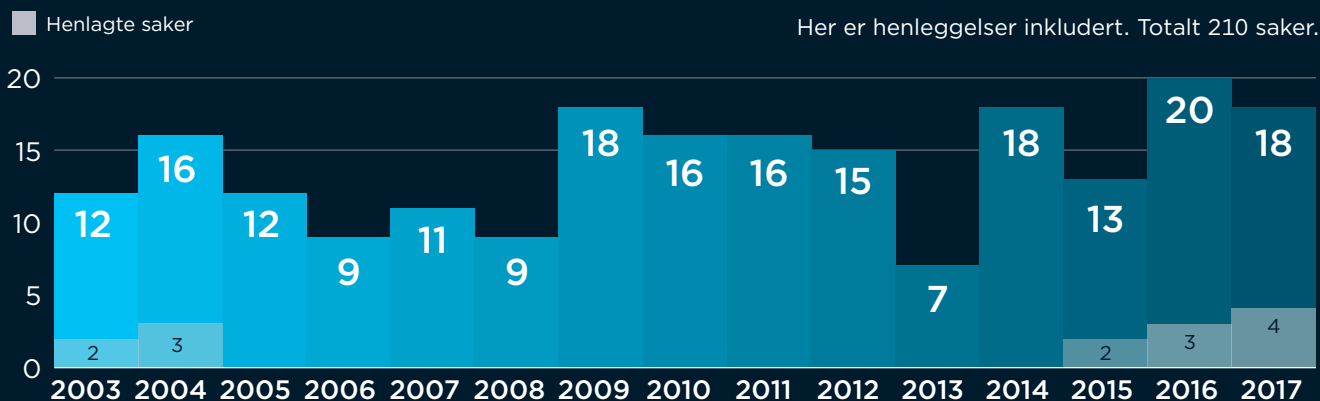
## SAKER 2003-2017

Idrett	Saker
Styrkeløft	27
Fotball	26
Ishockey	13
Am. fotball	12
Basketball	9
Innebandy	9
Friidrett	9
Sykkel	8
Vektløfting	8
Boksing	7
Bryting	7
Luftsport	7
Kickboksing	6
Ski	6
Baseball	4
Håndball	4
Motorsport	4
Cheerleading	3
Golf	3
Volleyball	3
Rugby	2
Fleridrett	2
Bedrift	1
Biljard	1
Bob	1
Bordtennis	1
Bowling	1
Båtsport	1
Cricket	1
Hestesport	1
Kampsport	1
Padling	1
Skyting	1
Bandy	1
Snowboard	1
Svømming	1
Triatlon	1
Ukjent	2
<b>Sum</b>	<b>196</b>

Uten henleggelse.

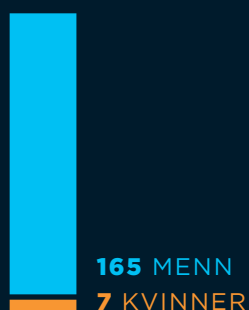


## Påtaleavgjorte saker 2003-2017



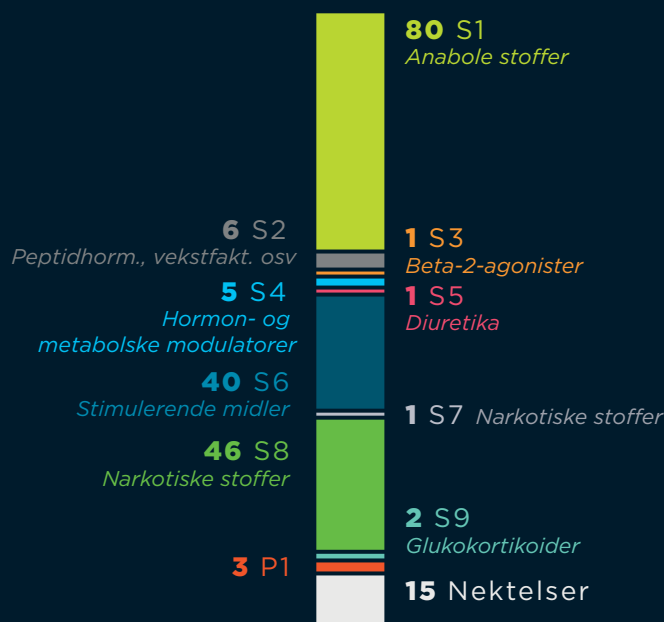
## Fordelt på kjønn 2005-2017

Uten henleggelsler.



## Saker fordelt på stoffgruppe/forhold 2003-2017

Uten henleggelsler. Noen saker omhandler flere stoffgrupper, totaltallet her blir derfor ikke riktig sett opp mot totalt antall saker.





# NØKKELTALL OG -INFO FRA 2017

## KOMMUNIKASJON

3500 medietreff på «Antidoping Norge»

68 100 søk på antidoping.no

8000 følgere på Facebook

600 000 sidevisninger på antidoping.no

Inngikk avtale med Parcas Media om konseptet «Neste Generasjon»

## DOPINGPRØVER

3081 dopingprøver i norsk idrett  
(2122 urin, 216 blod, 743 ABP)

40 prosent av prøvene ble tatt av meldepliktutøvere, en tredel av nasjonale topputøvere for øvrig

Om lag tre av fire prøver ble innhentet utenfor konkurranse

Den nordiske enheten som jobber med biologiske profiler, NAPMU, evaluerte i snitt 375 profiler per uke

## DOPINGSAKER

18 påtaleavgjorte saker

Katharina Rise erstattet Anstein Gjengedal som leder av Påtalenemnden

Meldepliktkomiteen utstedte 19 advarsler om brudd på meldeplikten

## INTERNASJONALT

Verv i IAAF, Europarådet, CADF, UEFA og WADA

Signerte ny samarbeidsavtale med Kina

Bistår Kenya og Tyrkia i utviklingen av nasjonale antidopingorganisasjoner

## FOREBYGGENDE ARBEID I IDRETTE

Passerte 20 000 gjennomføringer av «Ren Utøver» – over 12 000 i 2017

18 særforbund ble sertifisert «Rent Særforbund»

249 nye «Rent Idrettslag»

238 foredrag for 10 000 personer

## FOLKEHELSE

Nye trepartssamarbeid i Lillehammer, Kongsvinger, Nedre Eiker og Voss

Nærmere 400 registrere seg som brukere av «Ren Elev»  
357 foredrag elever, lærere, kommunalt ansatte, politi, toll, forsvar, kriminalomsorgen, helsepersonell etc.

Startet fylkesprosjekt med Hedmark og kommunale samarbeid i Ringeby, Hamar, Kragerø, Ringsaker, Nittedal og Nord-Fron.

## TRENINGSSENTER

59 nye treningssentre med avtale - 514 totalt

409 sertifiserte sentre

2014 nye brukere av e-læringsprogrammet

50 dopingprøver - 10 positive

149 senterbesøk/møter

# REN TRENING. LIKE MULIGHETER.

Mer informasjon på [antidoping.no](https://antidoping.no)  
Stiftelsen Antidoping Norge | Tlf 09765 | [post@antidoping.no](mailto:post@antidoping.no)